

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
BİLİŞİM VE TEKNOLOJİ HUKUKU YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU AÇISINDAN MEŞRU
MENFAAT KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Şive SEPİCİ GÜLEŞGEN
115692004

Dr. Öğr. Üyesi Nilgün BAŞALP YILDIRIM

İSTANBUL
2021

Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Açısından Meşru Menfaat Kavramının
Değerlendirilmesi

An Evaluation of the Notion of Legitimate Interest in Terms of Data Protection
Law

Şive Sepici Güleşgen
115692004

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Nilgün BAŞALP YILDIRIM** (İmza).....
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bedii KAYA** (İmza).....
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Doç. Dr. Murat Volkan DÜLGER (İmza).....
İstanbul Aydın Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 02.02.2021

Toplam Sayfa Sayısı: 136

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Kişisel Veri
- 2) Kişisel Verilerin İşlenmesi
- 3) Meşru Menfaat
- 4) Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
- 5) Genel Veri Koruma Tüzüğü

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Personal Data
- 2) Processing of Personal Data
- 3) Legitimate Interest
- 4) Personal Data Protection Law
- 5) General Data Protection Regulation

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix
ABSTRACT.....	x
ÖZET.....	xii
GİRİŞ.....	1
1. KAVRAMLAR VE TERMİNOLOJİ.....	5
1.1.Kişisel Veri.....	5
1.2.Kişisel Verilerin İşlenmesi.....	7
1.3. Veri Sorumlusu, Veri İşleyen ve Diğer Kişiler.....	8
1.4. Meşru Menfaat.....	9
2. AVRUPA KONSEYİ, OECD VE AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINDA MEŞRU MENFAAT KAVRAMI.....	10
2.1. Avrupa Konseyi.....	10
2.1.1.Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	10
2.1.2. 108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi.....	11
2.2. OECD'nin Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri.....	12
2.3. Avrupa Birliği.....	12
2.3.1. Mülga 95/46-EC Sayılı Avrupa Birliği Direktifi	12
2.3.2.Genel Veri Koruma Tüzüğü.....	15
2.3.2.1.Giriş.....	15
2.3.2.2. GVKT Kapsamında Verilerin İşlenmesine İlişkin Hukuka Uygunluk Sebeplerine Genel Bakış.....	17
2.3.2.3. Meşru Menfaat Kavramı ve Menfaatin Meşruluğunun Tespiti.....	21
2.3.2.3.1. Menfaatin Meşruluğunun Değerlendirilmesi.....	22

2.3.2.3.2. Veri İşlemenin Gerekliliğinin Değerlendirilmesi.....	24
2.3.2.3.3. Denge Testi ve Denge Testinin Uygulanmasına İlişkin Örnekler.....	28
2.3.2.3.4. İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi'nin Menfaat Kavramı ve Menfaatin Meşruluğunun Tespitine İlişkin Örnek Kontrol Listesi.....	34
2.3.2.3.5. Denge Testinin Sonuçları.....	37
2.3.2.3.6. GVKT'de Meşru Menfaate İlişkin Verilen Örnek Durumlar.....	37
2.3.2.4. Çocukların Kişisel Verilerinin İşlenmesi ile Kamu Kurumlarının Kişisel Veri İşlemelerine İlişkin Getirilen Yenilikler.....	41
2.3.2.5. AB Hukuku'nda Meşru Menfaate Dayalı Kişisel Veri İşleme Faaliyetlerinin Sonuçları.....	43
2.3.2.5.1. Giriş.....	43
2.3.2.5.2. İlgili Kişinin Hakları.....	43
2.3.2.5.3. Kişisel Verilerin Korunması Yolları.....	49
3. TÜRK HUKUKU'NDA KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU AÇISINDAN MEŞRU MENFAAT KAVRAMI.....	50
3.1. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Öncesi.....	50
3.2. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Meşru Menfaat.....	52
3.2.1. Giriş.....	52
3.2.2. Meşru Menfaat Kavramının Türk Hukuku'nda Uygulanma Kriterleri.....	55
3.2.2.1. Genel İlkelere Uygunluk.....	58
3.2.2.2. Menfaat ile Temel Hak ve Hürriyetlerin Yarışabilir Düzeyde Olması.....	63
3.2.2.3. Kişisel Veri İşlenmesinin Zorunluluk Arz Etmesi..	64
3.2.2.4. Menfaatin Mevcut, Belirli ve Açık Olması.....	65

3.2.2.5. Menfaatin Elde Edilmesi Halinde Yarar Sağlanması ve Yararın Ortaya Çıkması İçin Tek Yolun Kişisel Veri İşlenmesi Olması.....	65
3.2.2.6. Meşru Menfaat Belirlenirken Şeffaf ve Hesap Verilebilir Kriterlerin Esas Alınması.....	66
3.2.2.7. İlgili Kişinin Zarar Görmesinin Engellenmesi.....	67
3.2.2.8. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Teknik ve İdari Tedbirlerin Alınması.....	68
3.2.2.9. Denge Testi Yapılması.....	70
3.2.2.10. Kurul'un Vardığı Karar ve Karara İlişkin Değerlendirmeler.....	73
3.2.3. Türk Hukuku'nda Meşru Menfaate Dayalı Kişisel Veri İşleme Faaliyetlerinin Sonuçları.....	73
3.2.3.1. Giriş.....	73
3.2.3.2. İdari ve Cezai Yaptırımlar.....	75
3.2.3.3. Özel Hukuktan Doğan Sorumluluk.....	76
3.3. Türk Hukuku'ndaki Düzenlemeler ile Avrupa Hukukundaki Düzenlemelere İlişkin Değerlendirmeler.....	78
4. MEŞRU MENFAAT DEĞERLENDİRMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER.....	82
4.1. Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları.....	82
4.1.1. Giriş.....	82
4.1.2. Rigas Kararı.....	82
4.1.3. Manni Kararı.....	84
4.1.4. Rynes Kararı.....	85
4.1.5. Breyer Kararı.....	86
4.1.6. Google İspanya Kararı.....	87
4.1.7. Fashion ID Kararı.....	89
4.2. EDPB Sicilinde Yer Alan Meşru Menfaat Kararları.....	90
4.3. Veri Koruma Otoritelerinin Meşru Menfaat Hususundaki Uygulamaları Ve Örnekleri.....	92

4.3.1. Giriş.....	92
4.3.2. Hollanda Veri Koruma Otoritesi'nin Ticari Menfaate İlişkin Kararları.....	92
4.3.2.1.Hollanda Kraliyet Tenis Birliği Kararı.....	93
4.3.2.2.VoetbalTV Kararı.....	94
4.3.3. Belçika Veri Koruma Otoritesi'nin Doğrudan Pazarlamaya İlişkin Kararı.....	95
4.3.4. Macaristan Veri Koruma Otoritesi'nin İşçi ve İşveren İlişkisi Kapsamında Meşru Menfaate İlişkin Kararları..	96
4.3.5. İzlanda Veri Koruma Otoritesi'nin Anketler Kapsamında Meşru Menfaat Değerlendirmesine İlişkin Kararı.....	97
4.4. Türk Hukuku'nda Meşru Menfaate İlişkin Örnekler.....	98
4.4.1. Giriş.....	98
4.4.2. Kurul'un Kişisel Verilerin 108 sayılı Sözleşme Dayanak Gösterilerek Yurt Dışına Aktarılması Hakkında Kararı..	98
4.4.3. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'nun 17.9.2020 Tarihli Kararı.....	101
SONUÇ	106
KAYNAKÇA	109

KISALTMALAR

108 Sayılı Sözleşme	:	108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi
AB	:	Avrupa Birliği
ABAD	:	Avrupa Birliği Adalet Divanı
AB Direktifi	:	95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi
A.g.e.	:	Adı Geçen Eser
AİHM	:	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	:	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AK	:	Avrupa Konseyi
Anayasa	:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
AYM	:	Anayasa Mahkemesi
bkz.	:	Bakınız
E.	:	Esas
E.T.	:	Erişim Tarihi
EDPB	:	Avrupa Veri Koruma Kurulu (<i>European Data Protection Board</i>)
GVKT	:	2016/679 sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (<i>General Data Protection Regulation</i>)
ICO	:	İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi (<i>Information Commissioner's Office</i>)
K.	:	Karar
Kurul	:	Kişisel Verileri Koruma Kurulu
Kurum	:	Kişisel Verileri Koruma Kurumu
KVKK	:	6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	:	Madde

OECD	:	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayılı
T.	:	Tarih
TBK	:	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	:	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TMK	:	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
WP 29	:	Article 29 Working Party

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Meşru Menfaat Kontrol Listesi.....	35
--	-----------

(ABSTRACT)

This study investigates the question of whether the notion of legitimate interest, which is one of the conditions of processing personal data within the scope of the protection of personal data in Turkish Law, is sufficient as a result of the comparison with the application examples in the European Union Law and EU Law. In this framework, in this study, the notion of legitimate interest, the criteria that should be applied to determine the existence of a legitimate interest legal basis, and the established EU practices for determining these criteria were examined and the needs of the current regulations in Turkish Law were discussed.

In the first section, general and brief explanations of the concepts of personal data, processing of personal data, data controller, data processor and other persons, and legitimate interests, which will be mentioned within the scope of the study are provided.

In the second section, explanations regarding the notion of legitimate interest which is one of the conditions for the processing of personal data are provided within the legislation of the Council of Europe, the regulations of the Organization for Economic Development and Cooperation and finally in the EU legislation. Afterwards, the European Parliament and the Council of Europe Directive on the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Personal Data No 95/46/EC where the notion of legitimate interest and its criteria for determination are mainly applied and subsequently the European Union General Data Protection Regulation numbered 2016/679, which repealed the EU Directive is examined.

In the third section, the provision of legitimate interest within the scope of the legislation on the protection of personal data in Turkish Law and the criteria to be taken into account in determining the existence of legitimate interests are

explained by examining the principle decision of the Personal Data Protection Board. Subsequently, by comparing the provisions regarding the notion of legitimate interest in Turkish Law with the provisions in European Law explained in the second sections, the deficiencies regarding legitimate interests in Turkish Law are determined and the needs in this regard are explained.

In the last section, the case-law of the European Union Court of Justice which constitutes the doctrine of legitimate interests, the decisions made by the data protection authorities in the EU on the legitimate interest, a decision of the Board on the subject matter and a decision of the Constitution Court is examined.

Keywords: Personal Data, Processing of Personal Data, Legitimate Interest, Personal Data Protection Law, General Data Protection Regulation

ÖZET

Bu çalışmada, Türk Hukuku'nda yer alan kişisel verilerin korunması kapsamında kişisel verilerin işleme şartlarından birisi olan meşru menfaat kavramının mehz olarak kabul edilen Avrupa Birliği ("AB") Hukuku ve AB Hukuku'nda yer alan uygulama örnekleri ile karşılaştırılması sonucunda yeterli olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Bu çerçevede çalışmada, meşru menfaat kavramı, meşru menfaat yasal dayanağının mevcudiyetini tespit edebilmek için uygulanması gereken kriterler ve bu kriterlerin belirlenmesine ilişkin yerleşik AB uygulamaları incelenerek Türk Hukuku'ndaki mevcut düzenlemelere ilişkin ihtiyaçlar tartışılmıştır.

İlk bölümde, çalışma kapsamında değinilecek olan kişisel veri, kişisel verilerin işlenmesi, veri sorumlusu, veri işleyen ve diğer kişiler ile meşru menfaat kavramlarının genel ve kısa açıklamalarına yer verilmiştir.

İkinci bölümde, kişisel verilerin işleme şartlarından birisi olan meşru menfaat kavramının Avrupa Konseyi ("AK") mevzuatında, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün ("OECD") düzenlemelerinde ve son olarak AB mevzuatında düzenlenmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Ardından, meşru menfaat kavramının ve belirlenmesine ilişkin kriterlerinin esas olarak uygulama bulduğu Mülga 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi'ne değinilmiş ("AB Direktifi") ve akabinde ağırlıklı olarak AB Direktifi'nin yerini alan 2016/679 sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ("GVKT") incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Türk Hukuku'nda kişisel verilerin korunması mevzuatı kapsamında meşru menfaat düzenlemesi ve meşru menfaatin mevcudiyetinin tespitinde dikkate alınması gereken kriterler Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun ("Kurul") bu hususa ilişkin olarak tesis etmiş olduğu ilke kararı incelenerek

açıklanmıştır. Akabinde, Türk Hukuku'nda meşru menfaat kavramına ilişkin olarak yer alan düzenlemeler ile ikinci bölümde açıklanan Avrupa Hukuku'ndaki düzenlemeler karşılaştırılmak suretiyle Türk Hukuku'nda meşru menfaate ilişkin eksiklikler tespit edilerek bu hususta duyulan ihtiyaçlar açıklanmıştır.

Son bölümde ise, meşru menfaat doktrinini oluşturan ve yerleşik Avrupa Birliği Adalet Divanı ("ABAD") içtihatları, AB'de yer alan veri koruma otoriteleri tarafından meşru menfaat hususunda verilen kararlar ile Kurul'un bu hususa ilişkin olarak tesis ettiği bir kararı ve bir Anayasa Mahkemesi ("AYM") kararı incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kişisel Veri, Kişisel Verilerin İşlenmesi, Meşru Menfaat, Genel Veri Koruma Tüzüğü

GİRİŞ

Bireylerin kişilik hakkına ilişkin bir kavram olan kişisel veriler, özellikle son yıllarda sosyal medya platformlarının globalleşmesi ve toplumun her kesimince kullanılması ile birlikte artık her türlü kuruluş için çok önemli bir kaynak haline gelmiştir. Kişisel veriler sayesinde şirketler, reklam, satış ve pazarlama stratejilerini belirlemekte, tabiri caiz ise artık insanlar, kuruluşlar ve şirketler tarafından kullanıcı ya da müşteri sıfatından çok ‘ürün’ olarak değer görmektedir¹.

Anlamli veya anlamsız olarak yığın halinde bulunan çok sayıda veriden anlamlı sonuç çıkarmayı ifade eden büyük veri (*big data*) sayesinde şirketler insanların kararlarını etkilemekte hatta manipüle etmektedir². Büyük verinin yanı sıra, bulut bilişim, blokzincir ve nesnelerin interneti kavramlarının yaygınlaşmasıyla birlikte büyük ölçekli veri işleme faaliyetleri de meydana gelmeye başlamıştır³. Makine öğrenimi (*machine learning*) olarak adlandırılan, bilgisayarların elde ettikleri verilere istinaden algoritmalarla öğrenme yetisi kazanmaları sayesinde bilgisayarlar kendi kendilerine karar vermeleri mümkün hale gelmiştir⁴. Örneğin; yapay zeka (*artificial intelligence*) araçları vasıtasıyla tıp alanında hastalıkların teşhis edilmesi gibi ciddi ve hayati durumlarda bilhassa özel nitelikli kişisel veri olarak addedilen sağlık verilerinin işlenmesi söz konusu olabilmektedir⁵. Dolayısıyla, kişisel verilerin korunması açısından her ne kadar

¹ Marc GOODMAN, Geleceğin Suçları Dijital Dünyanın Karanlık Yüzü, Timaş Yayınları, Mart 2016, İstanbul, s. 68-71.

² Şehriban İpek AŞIKOĞLU, "Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri", On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 22, 148.

³ Sezen KAMA IŞIK, "Avrupa Veri Koruma Hukukuna Anayasal Bir Bakış (2016/679 Sayılı GVKT (GDPR) ile 6698 Sayılı KVKK'nin Detaylı Analiz ve Karşılaştırması İle)", On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020, s. 177-186.

⁴ Mesut Serdar ÇEKİN, "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016, s. 631.

⁵ Sabire Sanem YILMAZ, "Tıp Alanında Kişisel Verilerin Korunması Genel Veri Koruma Tüzüğü – 108+ Sayılı Sözleşme", Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Ankara, 2020, s. 82.

birçok tehdit barındırsa da günümüzün şartlarında teknolojik gelişmeleri reddetmek pek de mümkün değildir.

Hal böyleyken gerek Türk gerekse Avrupa mevzuatında düzenlenen kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kurallar kapsamında, kişisel veri işleme faaliyetleri hukuki bir zemine oturtulmaya çalışılırken kişilerin temel hak ve hürriyetlerinden birisi olan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile kişisel veri işleyen kuruluş ve şirketlerin menfaatleri arasındaki dengenin çok dikkatli ve özenli bir şekilde kurulması gerekmektedir.

Avrupa'da "*veri koruma reformu*" olarak adlandırılan GVKT'nin yürürlüğe girmesi ile, kişisel verilerin korunması hakkının sınırsız olmadığı ve kişisel verilerin işlenmesinde ticari hayatın işleyişinin engellenmemesi görüşü yaygınlaşmaya başlamıştır⁶. Fakat bu esnada kişisel verileri işlenen kişilerin kişisel verileri üzerindeki kontrolleri arttırılmış, böylece her iki süjenin arasındaki hak dengesi eşitlenmeye çalışılmıştır.

Her halükarda, kişisel veri işleme faaliyetlerinin hukuka uygun addedilebilmesi için kişisel verilerin işlenmesi belirli kurallara ve şartlara tabidir. Bazı hallerde kişisel verilerin işlenmesi faaliyetinin hangi şartlara tabi olacağını belirlemek oldukça basitken bazı hallerde bu tespit ciddi anlamda detaylı bir değerlendirme gerektirmektedir. İlk duruma örnek olarak; bir veri işleme faaliyetinin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda ("*KVKK*") yer alan kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebebi olan "*kanunlarda açıkça öngörülmesi*"⁷ şartı kapsamında girip girmediğinin tespiti verilebilecektir. İkinci duruma örnek olarak ise, bu çalışmanın konusu olan meşru menfaat verilebilir. KVKK'de; "*ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu*

⁶ Bkz. GVKT 4. Başlangıç Hükmü'nde, kişisel verilerin işlenmesinin insanlığa hizmet etmesi gerektiği, kişisel verilerin korunması hakkının mutlak bir hak olmadığı ve orantılılık ilkesine uygun olarak toplumdaki işleviyle ilişkili olarak düşünülmesi gerektiği yer almaktadır.

⁷ Bkz. KVKK m. 5(2)(a).

olması"⁸ halinde kişisel verilerin işlenebileceği belirtilmiştir. Ancak veri işleme faaliyetini zorunlu kılan veri sorumlusunun meşru menfaatlerinin ne şekilde tespit edileceği muğlaktır. Dolayısıyla, kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebebi teşkil eden meşru menfaatin tespiti her halde kolay olmamakta, bu tespit, her bir veri işleme faaliyeti özelinde mevcut olan her detayın değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türk Hukuku'nda kişisel verilerin işlenmesi için kural, verisi işlenen kişinin açık rızasıdır⁹. Pratik hayatta, veri işleme faaliyetlerinde bulunan şirketler ve kuruluşlar kişisel verilerin işlenmesi için herhangi bir hukuki dayanak bulamamaları halinde açık rıza alma yükü altına girmek için herhangi bir değerlendirme yapmaksızın meşru menfaate dayanarak veri işlemektedir. Ancak bu durumda hem veri işleme faaliyetinde bulunan şirketler ve kuruluşlar hem de kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen bireyler zarara uğramaktadır. Bu sebeple, meşru menfaat şartına dayanabilmek için belirli kriterlerin veri işleme faaliyetlerinin paydaşlarının korunabilmesi adına ilgili ülke otoritelerince yol gösterici olması gerekmektedir.

Avrupa'da meşru menfaatin tespitinde mercek altına alınması gereken hususlar, AB Direktifi'nin yürürlüğe girdiği 1995 yılından bu yana gelişmek suretiyle yeknesaklık kazanma yolunda ilerlese de, günümüze gelindiğinde hala bu tespitte kesin surette ulaşmayı sağlayacak bir formül bulunmamaktadır. KVKK'nin 2016 yılında yürürlüğe girdiği göz önüne alındığında, Türkiye'de bu hususa ilişkin düzenlemelerin çok taze ve gelişime muhtaç olduğu söylenebilecektir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun ("Kurum") kurulması ve akabinde Kurul'un aktif olarak faaliyetlerine başlaması ile birlikte, Kurul'un tesis etmeye başladığı kararlar ile meşru menfaat kavramının Türk Hukuku'nda nasıl tespit edileceği açıklığa kavuşmaya başlamıştır. Çalışmada, yıllardır süregelen AB uygulamaları ile oluşan meşru menfaat içtihadı irdelenerek Türk Hukuku ile

⁸ Bkz. KVKK m. 5(2)(f).

⁹ Bkz. KVKK m. 5(1).

karşılaştırılacaktır. Çalışmanın sonucunda da Türk Hukuku'nda bu hususa ilişkin olarak gelişmeye açık ve ihtiyaç duyulan hususlar tespit edilerek çözüm önerileri ele alınacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMLAR VE TERMİNOLOJİ

1.1. Kişisel Veri

Kişisel veri, KVKK'de “kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi”¹⁰ olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, KVKK uyarınca tüzel kişi verileri kişisel veri olarak nitelendirilmemekte, yalnızca gerçek kişilere ilişkin bilgiler kişisel veri sayılmaktadır. KVKK, kişisel veri tanımı ile geniş bir çerçeve çizmiş, kişisel veri olarak nitelendirilebilecek verilere ilişkin bir sınırlama getirmemiştir. Söz konusu hükmün madde gerekçesinde; kişinin, ismi, soy ismi, doğum yeri ve tarihi, fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin bilgilerin tamamının kişisel veri olduğu belirtilerek nelerin kişisel veri olarak nitelendirilebileceğine ilişkin örnekler verilmiştir¹¹.

Bu kapsamda kişisel veri, “bir kimsenin şahsi, mesleki ve ailevi özelliklerini gösteren, o bireyi diğer bireylerden ayırmaya ve niteliklerini ortaya koymaya elverişli olan her türlü bilgi” olarak özetlenebilecektir¹². Bir verinin kişisel veri olarak nitelendirilebilmesi için doğrudan o kişiyi işaret etmesi gerekmekte olup herhangi bir kayıtla birlikte o kişi ile ilişkilendirilmesi yeterlidir. Örneğin kişinin kimlik numarası, vergi ve sigorta numarası gibi kayıtlarla ilişkilendirilmesi sonucunda belirleniyor olması bu verilerin kişisel veri olmasını sağlamaktadır¹³.

¹⁰ Bkz. KVKK m. 3(1)(d).

¹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü", KVKK Yayınları, Mart 2019, Ankara, s. 9, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu>, E.T.: 25.11.2020.

¹² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Uygulama Rehberi", KVKK Yayınları No:1, Aralık 2019, Ankara, s. 52, <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF>, E.T.: 25.11.2020.

¹³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Uygulama Rehberi", s. 53.

Mülga AB Direktifi'nde kişisel verilerin “*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü veri*” olduğu belirtilmiş ise de¹⁴, AB Direktifi uyarınca üye devletlerin iç hukuklarındaki düzenlemelerde kişisel verilerin korunması hususunda tüzel kişileri kapsayacak hükümlere yer vermelerine engel bulunmamaktaydı¹⁵. Fakat GVKT tüm üye ülkelerde yeknesak düzenleme getirmeyi amaçladığından, GVKT'nin tüzel kişilerin kişisel verilerinin işlenmesine uygulanmayacağı açıkça belirtilmiştir¹⁶. GVKT'de de kişisel veri, AB Direktifi ile benzer şekilde ilgili kişiye¹⁷ ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmış olup bahse konu tanıma ek olarak bir de belirlenebilir gerçek kişinin kimler olabileceğine ilişkin açıklama yapılmıştır. Bu kapsamda belirlenebilir gerçek kişilerin kimlik numarası, konum verileri, çevrimiçi bir tanımlayıcı veya o gerçek kişinin genetik, zihinsel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliği gibi bir veya daha fazla spesifik özelliğine atıfta bulunularak doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen kişiler olduğu belirtilmiştir¹⁸.

Kişisel verilerin kapsamı her ne kadar geniş tutulmuş ise de hem KVKK'de hem de GVKT'de diğer kişisel verilere göre daha fazla korunması gereken özel nitelikli kişisel veriler ayrıca düzenlenerek farklı kurallara tabi tutulmuştur. Özel nitelikli kişisel veriler, başkaları tarafından öğrenilmeleri halinde kişinin mağdur olmasına ya da ayrımcılığa maruz kalmasına neden olabilecek kişisel verilerdir¹⁹. Özel nitelikli kişisel veriler KVKK'de sınırlı sayıda sayılmış olup bunların genişletilmesi mümkün değildir. Bu veriler, kişinin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve

¹⁴ Bkz. AB Direktifi m. 2(a).

¹⁵ Bkz. AB Direktifi (24) numaralı gerekçe.

¹⁶ Bkz. GVKT 14. Başlangıç Hükümü.

¹⁷ GVKT'de *data subject* olarak geçen kişisel verisi işlenen kişi, KVKK m. 3(1)(ç)'de "ilgili kişi" olarak tanımlanmış olduğundan çalışma kapsamında kişisel verisi işlenen gerçek kişiler için ilgili kişi ifadesi kullanılmıştır.

¹⁸ Bkz. GVKT m. 4 (1).

¹⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Uygulama Rehberi", s. 80.

güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileridir²⁰. GVKT’de ise özel nitelikli veriler, ırk ve etnik köken, siyasi görüş, dini veya felsefi inanç, sendika üyeliğine ilişkin bilgiler, genetik veriler, biyometrik veriler, sağlık verileri, cinsel hayat veya cinsel tercihe ilişkin veriler olarak tanımlanmıştır²¹. Türk Hukuku’ndan farklı olarak GVKT’de dernek üyeliği ve kılık ve kıyafet verisi özel nitelikli veri olarak sayılmamıştır. İlaveten ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili veriler de GVKT’nin özel nitelikli verileri düzenleyen maddesinde yer almamakla birlikte bu verilerin işlenmesi ayrı bir maddede özel bir şekilde düzenlenmiştir²².

1.2. Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel verilerin işlenmesi KVKK uyarınca; *“tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi”* ifade etmektedir²³. Madde gerekçesinde de kişisel verilerin işlenmesi kavramının geniş bir alanı kapsadığı ve bir verinin elde edildiği andan başlayarak veri üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemin veri işleme faaliyeti olduğu belirtilmiştir²⁴. Tamamen veya kısmen otomatik yollarla kişisel veri işlenmesi, insan müdahalesi olmaksızın bilgisayar ve telefon gibi cihazlar tarafından ve yazılım ile donanım özellikleri aracılığıyla önceden hazırlanan algoritmalar ile yapılan işleme faaliyetlerini ifade etmektedir²⁵. Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla kişisel veri işlenmesi ise, insan

²⁰ Bkz. KVKK m. 6 (1).

²¹ Bkz. GVKT m. 9 (1).

²² Bkz. GVKT m. 10.

²³ Bkz. KVKK m. 3 (1) (e).

²⁴ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu, 26. Yasama Dönemi, 1. Yasama Yılı, 117. Sıra Sayısı, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf> s. 7, E.T. 25.11.2020.

²⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na İlişkin Uygulama Rehberi", s. 55.

müdahalesi ile kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak bir kayıt sistemine kaydedilmek suretiyle işlenmesini ifade etmektedir. Buna örnek olarak, belirli bir grup kişinin ad, soyadı ve telefon numarasının bilgisayara ya da not defterine işlenmesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Bu çerçevede, kişisel verilerin elektronik ya da fiziki bir şekilde olup olmadığına bakılmaksızın belirli kriterler ile işlenmesi otomatik olmayan yollarla kişisel veri işlenmesi tanımı kapsamına girecektir.

1.3. Veri Sorumlusu, Veri İşleyen ve Diğer Kişiler

Veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir²⁶. Veri sorumlusu, gerçek veya tüzel kişinin bizzat kendisini ifade etmektedir. Bu sebeple, örneğin veri sorumlusunun bir şirket olması halinde, bu şirkette kişisel veri işleyen birimler, birim yetkilileri ya da çalışanlar veri sorumlusu olarak nitelendirilemeyecektir. Veri işleyen ise, kişisel verileri veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak veri sorumlusu adına işleyen gerçek veya tüzel kişidir²⁷. Veri işleyenin veri sorumlusu tarafından yetkilendirilmiş olması, veri sorumlusu ile arasında sözleşmesel bir ilişki olması gerektiği anlamına gelmektedir. Fakat bu sözleşmesel ilişki, işçi ve işveren ilişkisi olarak algılanmamalıdır. Zira veri işleyenin, veri sorumlusunun organizasyonu dışındaki gerçek veya tüzel kişi olması gerekmektedir²⁸. Veri işleyenin kişisel verilerin işlenmesi hususunda karar alma yetkisi bulunmamakta, kişisel verilerin ne şekilde işleneceği tamamen veri sorumlusu tarafından belirlenmektedir. Veri işleyenin kişisel verileri veri sorumlusu adına değil de kendi adına işlemeye başladığı noktada veri işleyen, bu statüsünü kaybedecek ve artık veri sorumlusu olarak anılacaktır.

²⁶ Bkz. KVKK m. 3(1)(ı).

²⁷ Bkz. KVKK m. 3(1)(ğ).

²⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması", KVKK Yayınları No: 29, Haziran 2019, Ankara, s. 59, <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a23bfe08-9b3a-4c2f-8a97-a259dcc0e667.PDF>, E.T.: 26.11.2020.

GVKT’de veri sorumlusu ve veri işleyen yanı sıra, alıcı (*recipient*)²⁹ ve üçüncü kişi (*third party*)³⁰ olarak iki kişi daha tanımlanmıştır. GVKT uyarınca alıcı, üçüncü kişi olsun veya olmasın, kişisel verilerin açıklandığı gerçek veya tüzel kişiler ile kamu makamı, kurumu veya diğer kamu kuruluşlarını ifade etmektedir. İlgili maddede, AB veya AB üyesi devletlerin iç hukuku kapsamında belirli bir soruşturma için kişisel verilerin aktarıldığı kamu kurumlarının alıcı olarak kabul edilmeyeceği, fakat yine de bu kurumlar tarafından gerçekleştirilen işleme faaliyetlerinin amaç göz önüne alınarak kişisel verilerin korunmasına ilişkin kurallara uygun şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Üçüncü kişiler ise, ilgili kişi, veri sorumlusu veya veri işleyen dışında, veri sorumlusu ya da veri işleyen doğrudan yetkisi ile kişisel verileri işlemeye yetkisi olan gerçek veya tüzel kişiler ile, kamu makamı, kurumu veya diğer kamu kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

1.4. Meşru Menfaat

Yasal anlamına gelen meşru kavramı³¹, hukuka uygun olan bir durumu işaret etmektedir. Menfaat kavramı ise, bir kişiye çıkar sağlayan bir durumu işaret etmektedir³². Her iki kelimenin de sözlük anlamlarını kişisel verilerin korunması hukuku açısından yorumlamak gerekirse meşru menfaat, veri sorumlusuna çıkar sağlayan herhangi bir durum olarak tanımlanabilecektir. Kurum, çalışma kapsamında incelenecek olan veri işleme hukuki dayanaklarından birisi olan meşru menfaati, "*ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla gerçekleştirecek işleme faaliyetinde, veri sorumlusunun elde edeceği faydanın meşru, etkin, belirli ve mevcut bir menfaatine ilişkin olması*" şeklinde

²⁹ Bkz. GVKT m. 4(9).

³⁰ Bkz. GVKT m. 4(10).

³¹ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr>, E.T.: 08.10.2020.

³² TDK, <https://sozluk.gov.tr>, E.T.: 26.11.2020.

tanımlamıştır³³. Doktrinde, hukuk kuralları içerisinde izin verilen her türlü hukuki, ticari ve kişisel menfaatin meşru menfaat olabileceği belirtilmektedir³⁴.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA KONSEYİ, OECD VE AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINDA MEŞRU MENFAAT KAVRAMI

2.1. Avrupa Konseyi

Çalışmanın bu kısmında, Türkiye'nin de üyesi olduğu ve üyeleri arasında ortak mirasları olan ülkü ve ilkeleri korumak ve yaymak ve siyasi, ekonomik ilerlemelerini sağlamak amacıyla saha sıkı bir birlik yaratmayı amaçlayan³⁵ AK'nin, kişisel verilerin korunması hukuku açısından önem teşkil eden iki sözleşmesi incelenecektir.

2.1.1 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AİHS'in 8. maddesinde, herkesin özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Maddede açıkça ifade edilmese de bu hak kişilerin gizlilik hakkını işaret etmektedir. İlgili maddenin devamında, bahse konu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesinin, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede, AİHS uyarınca kişilerin mahremiyetine müdahale olan hallerde bir yasal zemininin bulunması gerektiği

³³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Madde ve Gerekeci ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü", s. 114.

³⁴ Mesut Serdar ÇEKİN, "Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu", On İki Levha Yayıncılık A.Ş., 2018, s. 72.

³⁵ Bkz. Avrupa Konseyi Statüsü m. 3, https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc032/kanuntbmmc032/kanuntbmmc03205456.pdf, E.T.: 07.12.2020.

görülmektedir. AİHS’de kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yasal dayanaklar yer almasa da bu düzenleme kapsamında gizlilik hakkına yapılan müdahaleye ilişkin olarak bu hakkın kullanılma amacının değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır³⁶. Dolayısıyla, AİHS’in yürürlüğe girdiği dönemde kişisel verilerin işlenmesi ve meşru menfaat kavramları yasal düzenlemelerde yer almasa da, gizlilik hakkı korunurken yasal bir dayanağın gerekliliğinin ve şartlarının sağlanıp sağlanmadığının değerlendirilmesi söz konusu olmuş ve meşru menfaat kavramının temelleri bu dönemde atılmıştır.

2.1.2 108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi

AK tarafından hazırlanarak 1981 yılında imzaya açılan ve 1985 yılında yürürlüğe giren 108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi ("108 Sayılı Sözleşme"), taraf ülkelerde uyruk ve ikametgahının ne olduğuna bakılmaksızın her gerçek kişinin temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendisiyle ilgili kişisel verilerin otomatik işleme tabi tutulması karşısında özel hayata saygı hakkını güvence altına almayı amaçlamaktadır. 108 Sayılı Sözleşme, 18 Mayıs 2018’de AK Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilerek değiştirilmiştir³⁷. 108 Sayılı Sözleşme’de de kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yasal dayanaklara yer verilmemiştir. Ancak 108 Sayılı Sözleşme m. 5(2)’de, tarafların veri işlemenin ilgili kişinin özgür, spesifik, bilgilendirmeye dayanan ve açık rızasına veya kanunla düzenlenen diğer bir meşru şarta dayalı olarak gerçekleşmesini sağlamaları gerektiği ifade edilmiştir. 108 Sayılı Sözleşme’nin Açıklayıcı Raporu’nun 46. paragrafında, kamu yararı gerekçesiyle veya veri sorumlusunun ya da üçüncü bir kişinin üstün gelen meşru

³⁶ WP 29, "Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC", 09.04.2014, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf, s.6., E.T.: 08.12.2020.

³⁷ Avrupa Konseyi, Convention 108+, Convention for the Protection of Individuals With Regard to the Processing of Personal Data, Haziran 2018, <https://rm.coe.int/convention-108-convention-for-the-protection-of-individuals-with-regar/16808b36f1>, E.T.: 04.12.2020; Ayrıca İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Enstitüsü tarafından yapılan tercüme için Bkz. <https://itlaw.bilgi.edu.tr/media/document/2019/09/avrupa-konseyi-108plus-konvansiyon-tercume.pdf>, E.T.: 04.12.2020.

menfaatinin m. 5(2)'de atıfta bulunulan kanunda öngörülen meşru temel kavramına ilişkin olduğu ifade edilmiştir. İlâveten kişisel verilerin sınır ötesi akışını düzenleyen m. 14'te taraf devletlerin başta önemli kamu menfaatleri olmak üzere üstün gelen meşru menfaatlerinin kanunda öngörülmesi ve aktarımın demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı bir tedbir niteliği olması halinde kişisel verilerin aktarımına izin verilebileceği yer almaktadır. Dolayısıyla 108 Sayılı Sözleşme ile AK bünyesinde meşru menfaat kavramına yer verildiği görülmektedir.

2.2. OECD'nin Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri

Demokrasi ve insan haklarını korumanın yanı sıra dünya genelinde ekonomik gelişme sağlama amacına sahip olan OECD'nin 1980 yılında kabul edilen ve 2013 yılında güncellenen Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri³⁸, kişisel verilerin toplanmasında sınırların olması, kişisel verilerin yasal ve adil yollarla elde edilmesi ve uygun olduğu hallerde verisi işlenen kişinin bilgisi ve rızasıyla işlenmesi gerektiğini işaret etmektedir. OECD ilkelerinin bağlayıcılığı bulunmamakta olup bu ilkeler yalnızca tavsiye niteliğindedir. OECD ilkelerinde veri işlemenin yasal dayanaklarına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamakta ise de, ilkeler uyarınca veri işleme faaliyetinin hukuka uygunluğunun kabul edilebilmesi için verisi işlenen kişinin onayı veya hukuki bir gereklilik nedeniyle belirli bir amaca uygun olarak işlenmeleri aranmaktadır³⁹.

2.3. Avrupa Birliği

2.3.1. Mülga 95/46-EC Sayılı Avrupa Birliği Direktifi

³⁸ OECD, "Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkelerine İlişkin Konsey Tavsiyeleri", 11.07.2013, <https://www.oecd.org/sti/ieconomy/2013-oecd-privacy-guidelines.pdf>, E.T.: 27.11.2020.

³⁹ Hüseyin Murat DEVELİOĞLU, "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku", On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2017, s. 7.

24 Ekim 1995 tarihinde onaylanarak 25 Ekim 1998 yılında yürürlüğe giren ve AB içerisinde kişisel verilerin dolaşımını kolaylaştırmayı ve bilhassa kişisel verilerin AB üyesi devletlerde korunmasını sağlamayı amaçlayan AB Direktifi 2018 yılında GVKT'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte yürürlükten kalkmıştır.

AB Direktifi'nde yer alan veri işleme faaliyetlerini hukuka uygun kılma kriterleri; verisi işlenen kişinin (*data subject*) rızasının bulunması, veri işlemenin bir sözleşmenin ifası veya kurulması için gerekli olması, veri sorumlusunun (*controller*) yasal yükümlülüklerini yerine getirilebilmesi için işlemenin gerekli olması, verisi işlenen kişinin hayati menfaatlerinin korunması için işlemenin gerekli olması ve kamu yararına yürütülen bir görevin yerine getirilmesi için gerekli olması halleriydi. Bunların dışında AB Direktifi'nde meşru menfaat, veri işlemeyi hukuka uygun kılma kriterlerinden biri olarak sayılmıştı. AB Direktifi m. 7'de, kişisel verilerin AB Direktifi m. 1/1 uyarınca ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerinden kaynaklı çıkarlarının baskın olduğu haller hariç olmak üzere, veri sorumlusu veya kişisel verinin açıklandığı üçüncü kişi veya kişilerin meşru menfaatinden kaynaklanan amaçlar için gerekli olması durumunda işlenebileceği hükme bağlanmıştı⁴⁰. AB Direktifi, kişisel verilerin korunmasını amaçlarsa da veri işlemeyi zorlaştırma gibi bir amaç gütmemekte, aksine kişisel verilerin AB üyesi ülkeler arasında serbest dolaşımını kolaylaştırmak istemekteydi. İlaveten AB Direktifi, AB'de düzenlenen diğer direktifler gibi üye ülkeler açısından doğrudan uygulanabilir bir nitelikte değildi. Nitekim AB Direktifi m. 7'nin gerekçesinde, AB üyesi devletlerin, söz konusu menfaatler arasında denge sağlayabilmek adına şirketlerin veya diğer kurumların meşru nitelikte olağan iş faaliyetleri kapsamında kişisel verilerin kullanılmasına veya üçüncü kişilere açıklanmasına ilişkin şartları iç hukuklarında belirleyebilecekleri belirtilmişti. Buna benzer şekilde, AB Direktifi (30) numaralı gerekçede, AB üyesi devletlerin siyasi yapıdaki dernekler, vakıflar veya yardım kuruluşları gibi kuruluşlar tarafından ya da ticari amaç güderek yapılan pazarlama faaliyetleri için üçüncü kişilere açıklanmasına ilişkin koşulları, verisi işlenen kişinin hakkındaki kişisel veri işleme faaliyetine bedelsiz

⁴⁰ Bkz. AB Direktifi m. 7 (f).

ve sebebini açıklama yükümlülüğü olmaksızın itiraz hakkı saklı kalmak kaydıyla belirleyebileceklerine yer verilmişti.

Görüldüğü üzere, AB üyesi devletlere AB Direktifi'nin iç hukukta ne şekilde uygulanacağına ilişkin olarak belirli boşlukları doldurma yetkisi verilmişti. Örneğin AB Direktifi döneminde yürürlükte olan İtalya veri koruma mevzuatında, İtalya Veri Koruma Otoritesi'nin (*Garante*) belirleyeceği durumlarda veri sorumlusunun ya da üçüncü kişilerin meşru menfaatine dayanılabileceği ifade edilmişti⁴¹. Üye ülkelerdeki yorum farklılıkları dolayısıyla AB Direktifi hem uluslararası ticaret hem de kişilerin kişisel verilerin korunması açısından sorun teşkil etmekteydi⁴².

İspanyol veri koruma mevzuatında, bir bilginin halihazırda kamuya açık kaynaklarda açıklanmış olması halinde, kişisel verileri işlemede meşru bir menfaat bulunabileceği yönünde bir hüküm bulunmaktaydı⁴³. Bu hükme istinaden görülen *ASNEF* ve *FECEMD*⁴⁴ davasında ABAD, AB üyesi ülkelerin iç hukuklarındaki düzenlemeler ile AB Direktifinde düzenlenen meşru menfaat şartına ek olarak başkaca şart getirme yetkilerinin bulunmadığına karar vermiştir. Söz konusu kararda AB Direktifi m. 7'de yer alan hukuka uygunluk sebeplerinin sınırlı sayıda olduğu ve AB üyesi ülkelerin bu düzenlemenin kapsamını değiştirmeye yönelik ek şartlar belirleyemeyeceğine hükmedilmiştir. Dolayısıyla, AB Direktifi'nin yürürlükte olduğu dönemde AB üyesi devletlerin AB Direktifi'nin iç hukukta ne şekilde uygulanacağına ilişkin olarak belirli boşlukları doldurma yetkisi uygulamada sorunlara yol açarak bu hususta yeni bir yasal düzenlemeye duyulan gereksinim artmıştır.

⁴¹ Bkz. Mülga İtalyan Gizlilik Kanunu m. 24(1)(g).

⁴² Nilgün BAŞALP YILDIRIM, "Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. XXI, No: 1, 2015, s. 85.

⁴³ Bkz. 21.12.2007 tarihli Royal Decree 1720/2007 m. 10(2).

⁴⁴ Avrupa Birliği Adalet Divanı, C-468/10 ve C-469/10 Kararları, Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (*ASNEF*) and Federación de Comercio Electrónico y Marketing Directo (*FECEMD*) v. Administración del Estado, 24 Kasım 2011.

AB Direktifi m. 29 uyarınca kurulan 29. Madde Veri Koruma Grubu ("WP 29")⁴⁵, meşru menfaati düzenleyen AB Direktifi m. 7'nin üye ülkelerdeki uygulamalarının çok farklı olduğu ve bu durumun uygulamada *ASNEF* ve *FECEDM* davasında olduğu gibi problemlere yol açtığı gerekçeleriyle veri sorumlusunun meşru menfaati kavramına ilişkin bir görüş hazırlamıştır. Bu görüşte, WP 29 tarafından yapılan çalışmalar neticesinde veri koruma otoriteleri arasında AB Direktifi m. 7'nin uygulanmasına yönelik farklı görüşlerin olduğu ve tutarlı bir yaklaşımın olmadığı belirtilerek maddenin uygulanmasına açıklık getirilmek istenmiştir⁴⁶. WP 29 görüşünde, veri koruma otoriteleri ile kanun koyucuların meşru menfaat hususunda ortak bir anlayışa sahip olunması ve maddenin yorumlanmasında dengeli olunması gerektiği belirtilmiş olup bahse konu dengeden kasıt, maddenin olması gerekenden daha dar ya da daha geniş yorumlanmaması gerektiğidir. WP 29'un söz konusu görüşü, AB Direktifi'nin yürürlükte olduğu dönemde hazırlanmış ise de görüş, bugün yürürlükte olan GVKT kapsamında meşru menfaat kriterinin ne şekilde saptanacağına ışık tutmaktadır. Aşağıda açıklanacak olan GVKT ile getirilen yenilikler, tüm AB üyesi ülkelerde ve hatta AB üyesi olmayan ülkelerde dahi bağlayıcı hale getirilmiştir. Böylece, her ülke tarafından kişisel verilerin korunması hususunda yeknesaklık sağlanması hedeflenmiştir.

2.3.2 Genel Veri Koruma Tüzüğü

2.3.2.1. Giriş

AB Direktifinin yerini alan GVKT, AB Direktifinden farklı olarak bir tüzük niteliğinde olması sebebiyle AB üyesi ülkelerde doğrudan uygulanabilir nitelikte olup hükümlerinin uygulanması için üye ülkelerin iç hukuklarında

⁴⁵ WP 29, her bir AB üyesi devletin temsilcilerinden oluşan ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak çalışmalar yürüten bağımsız bir organdır. WP 29'un yerini 25 Mayıs 2018 tarihinde GVKT ile birlikte EDPB (*European Data Protection Board*) almıştır.

⁴⁶ Bkz. WP 29 "Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC", 09.04.2014, s.5.

düzenleme yapmalarına gerek bulunmamaktadır⁴⁷. Bu çerçevede, GVKT'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte AB üyesi ülkelerin iç hukuklarında mevcut yasal düzenlemelerden kaynaklanan farklılıkların giderilmesi hedeflenmiştir.

Her ne kadar GVKT'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte WP 29'un yerini Avrupa Veri Koruma Kurulu ("EDPB") almış ise de WP 29'un meşru menfaate ilişkin olarak tesis ettiği görüşü, GVKT ile örtüştüğü müddetçe geçerli addedilebilecektir. Bu sebeple, çalışmanın bu kısmında WP 29'un meşru menfaat kriterinin ne şekilde tespit edilmesi gerektiğini açıklayan görüşü de incelenecektir. GVKT'nin "*İşlemenin Yasallığı*" başlıklı 6. maddesinde, işleme faaliyetinin özellikle ilgili kişinin çocuk olması halinde ilgili kişinin kişisel verilerin korunmasını gerektiren menfaatlerinin veya temel hak ve özgürlüklerinin veri sorumlusu veya üçüncü bir kişi tarafından gözetilen meşru menfaatler karşısında ağır basması haricinde, söz konusu menfaatler doğrultusunda veri işleme faaliyetinin gerekli olması halinde hukuka uygun olacağı belirtilmiştir⁴⁸.

AB Direktifi'nin meşru menfaati düzenleyen 6/1-f maddesinde, üye ülkelerin gerçek kişilerin temel hak ve özgürlüklerini, özellikle de kişisel veri işlemede gizlilik haklarını korumaları gerektiğini düzenleyen m. 1/1'e atıf yapılmaktaydı. GVKT'de ise bu atıf yerine doğrudan ilgili maddede "kişisel verilerin korunmasını gerektiren veri sahibinin menfaatleri veya temel hak ve özgürlükleri" ibaresine yer verilmiştir. AB Direktifinde yer alan söz konusu atfa GVKT'de doğrudan yer verilmemesinde, yasa koyucu tarafından verisi işlenen kişiyi daha fazla korumak adına maddenin daha geniş kapsamlı tutulduğu söylenebilecektir. Zira bu ifade ile, verisi işlenen kişinin kişisel verilerinin korunmasını gerektiren herhangi bir menfaati veya temel hak ve özgürlüğünün

⁴⁷ Ayşe Nur AKINCI, T.C. Kalkınma Bakanlığı, "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", Çalışma Raporu – 6, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Haziran 2017, s. 14.

⁴⁸ Bkz. GVKT, m. 6/f.

veri sorumlusu tarafından meşru menfaat hukuki şartının mevcudiyetinin tespitinde detaylıca değerlendirilmesi gerekecektir⁴⁹.

GVKT kapsamında meşru menfaatin modern bilgi çağında oldukça gereksinim duyulan bir yasal dayanak olduğu söylenebilecektir. Zira meşru menfaat işleme şartı, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte veri sorumluları tarafından verilen ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi ve verilerin inovatif bir şekilde kullanımı hususunda önemli bir dayanak teşkil etmektedir. GVKT, bu kolaylığı sağlarken aynı zamanda veri sorumlularının hesap verilebilirliğini ve bireylerin kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkını da oldukça katı bir tutum ile korumaktadır. Meşru menfaat değerlendirilmesinin GVKT'ye uygun bir şekilde yapılması halinde oldukça kapsamlı bir inceleme sonucunda ortaya konulmuş olduğu göz önüne alındığında esasında veri sorumluları açısından diğer işleme şartlarından daha fazla hesap verilebilir nitelikte olduğu söylenebilecektir. Dolayısıyla, meşru menfaatin verilerin işlenmesine ilişkin olarak son çare olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir⁵⁰.

2.3.2.2. GVKT Kapsamında Verilerin İşlenmesine İlişkin Hukuka Uygunluk Sebeplerine Genel Bakış

GVKT m. 6 uyarınca bir veri işleme faaliyetini hukuka uygun olabilmesi için;

- Verisi işlenen kişinin rızasının bulunması,
- Verisi işlenen kişinin taraf olduğu bir sözleşmenin ifa edilebilmesi veya sözleşmenin kurulmasından önce verisi işlenen kişinin talebi doğrultusunda işlem yapılması için veri işleme faaliyetinin gerekli olması,

⁴⁹ Irene KAMARA, Paul DE HERT, Brussels Privacy Hub Working Paper Vol. 4 N. 12, "Understanding the Balancing Act Behind the Legitimate Interest of the Controller Ground a Pragmatic Approach", 2018, s. 11.

⁵⁰ Hunton & Williams LLP, Centre for Information Policy Leadership GDPR Implementation Project, "Recommendations for Implementing Transparency, Consent and Legitimate Interest under the GDPR", 19.05.2017, s. 15-16.

- Veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğü dolayısıyla veri işleme faaliyetinin gerekli olması,
- Verisi işlenen kişinin ya da başka bir kişinin hayati menfaatlerinin korunabilmesi adına veri işleme faaliyetinin gerekli olması,
- Kamu yararı bulunması veya veri sorumlusunun resmi bir yetkisinin bulunması,
- Veri sorumlusu ya da üçüncü kişiler tarafından gözetilen meşru menfaatler kapsamında veri işleme faaliyetinin gerekli olması şartlarından birinin bulunması gerekmektedir.

GVKT’de bulunan, veri işlemeye ilişkin hukuka uygunluk sebepleri arasında herhangi bir hiyerarşi bulunmamaktadır⁵¹. KVKK bakımından veri işleme faaliyetleri için ilgili kişinin açık rızasının alınması kural iken, GVKT’de açık rıza diğer hukuka uygunluk sebepleriyle eşittir⁵². Ancak maddenin düzenleniş biçiminden meşru menfaat şartının en altta yer aldığı görülmektedir. Kanun koyucunun bu düzenlemeyi kasti olarak bu şekilde yapıp yapmadığı belirsiz olmakla birlikte, meşru menfaatin el altta yer alıyor olması uygulamada meşru menfaati son seçenek olarak değerlendirme algısı yaratabilecektir.

Özel nitelikli kişisel veriler ise, çalışmanın 1.1. başlığında da ifade edildiği üzere GVKT m. 9’da düzenlenmiş olup bu verilerin işlenmesi kural olarak yasaktır. Ancak maddenin devamında özel nitelikli kişisel verilerin istisnai olarak işlenebileceği bazı haller düzenlenmiş olup bu haller aşağıdaki şekilde özetlenebilecektir:

⁵¹ Gabriela ZANFIR-FORTUNA, Teresa TROESTER-FALK, Meaghan MCCLUSKEY, "Processing Personal Data on the Basis of Legitimate Interests Under the GDPR: Practical Cases", The Future of Privacy Forum, s. 4, [http://www.ejtn.eu/PageFiles/17861/Deciphering_Legitimate_Interests_Under_the_GDPR%20\(1\).pdf](http://www.ejtn.eu/PageFiles/17861/Deciphering_Legitimate_Interests_Under_the_GDPR%20(1).pdf), E.T.: 15.12.2020.

⁵² Elif KÜZECİ, "Kişisel Verilerin Korunması", On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020, s. 393.

- İlgili kişinin veri işlemeye ilişkin açık rızasının bulunması,
- İş ilişkisi, sosyal güvenlik ve sosyal koruma alanında veri işleminin gerekli olması,
- İlgili kişinin fiziki ya da hukuki olarak rıza vermesinde engel bulunması halinde ilgili kişinin ya da üçüncü bir kişinin hayati menfaatlerinin söz konusu olması,
- Kâr amacı gütmeyen kuruluşlarının meşru faaliyetleri kapsamında işlenmesi,
- İlgili kişi tarafından alenileştirilmesi,
- Hukuki talepler veya adli işlemler çerçevesinde işlenmesi,
- Önemli kamu yararları için veri işleminin gerekli olması,
- Sağlık veya sosyal bakımın sağlanması için veri işleminin gerekli olması,
- Kamu sağlığının korunması için veri işleminin gerekli olması,
- Arşiv, araştırma ve istatistiki sebeplerle veri işleminin gerekli olması.

Dolayısıyla, özel nitelikli kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenebilmesi için her ne kadar veri sorumlusunun ya da üçüncü bir kişinin meşru menfaati bulursa da GVKT m. 9'da yer alan özel şartların mevcut olması gerekmekte, salt meşru menfaate dayanarak veri işleme faaliyetini gerçekleştirmek mümkün olmamaktadır. İlaveten GVKT'de kişisel verilerin üçüncü ülkelere veya uluslararası kuruluşlara aktarımı ayrıca düzenlenmiştir. Bu kapsamda kişisel verilerin yurt dışına aktarımı, bir AB Komisyonu'nun yeterlilik kararı bulunması⁵³, veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından uygun önlemlerin alınması⁵⁴ veya istisnai hallerin bulunması⁵⁵ durumlarında mümkündür. GVKT uyarınca yeterlilik kararı veya uygun önlemlerin bulunmaması halinde, üçüncü bir ülkeye veri aktarımı yapılması belli sınırlamalar çerçevesinde mümkündür⁵⁶. Bu

⁵³ Bkz. GVKT m. 45.

⁵⁴ Bkz. GVKT m. 46.

⁵⁵ Bkz. GVKT m. 49.

⁵⁶ GVKT m. 49'un uygulanmasına ilişkin olarak detaylı bilgi için bkz.; European Data Protection Board, "Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679", 2018,

hallerden birisi de, yalnızca bir defaya mahsus olmak üzere, aktarımın sınırlı sayıda ilgili kişiyi ilgilendirmesi, aktarım sonucunda ilgili kişinin menfaatleri ile hak ve hürriyetlerine zarar gelmemesi, aktarımın veri sorumlusunun korumak zorunda olduğu meşru menfaatleri için gerekli olması ve veri sorumlusunun kişisel verilerin korunmasına yönelik her türlü tedbiri almış olması şartlarının birlikte yerine getirilmesi suretiyle verilerin aktarılabilmesidir⁵⁷. Meşru menfaat kapsamında aktarım, ancak yeterlilik kararı bulunmaması ve uygun önlemlerin alınamamış olması halinde son çare olarak mümkündür⁵⁸. GVKT m. 49'da düzenlenen meşru menfaat istisnası çerçevesinde veri aktarımı oldukça sınırlı hallerde mümkün kılınmıştır. Bu istisna değerlendirilmeden önce, veri işleme faaliyetinin GVKT m. 6'da yer alan hukuka uygunluk sebeplerinden birisine dayandırılması gerekmekte olup eğer özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi söz konusuysa bu durumda ek olarak GVKT m. 9'da yer alan hukuka uygunluk sebeplerinden birisine dayanılması gerekmektedir. Dolayısıyla, GVKT m. 49 uyarınca sağlık verilerinin yurt dışına aktarılması da mümkün kılınmıştır. Bu istisnaya dayanabilmek için öncelikle veri aktarımının seyrek ve sınırlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bu istisnanın düzenli olarak yapılan veri işleme faaliyetlerinde kullanılması mümkün değildir. Ayrıca GVKT m. 6'da yer alan meşru menfaat şartından daha üstün nitelikte bir meşru menfaatin bulunması, veri aktarımının veri sorumlusu için önemli olması ve ilgili kişinin rekabet eden çıkarlarından daha ağır basması gerekmektedir. Bu istisna haline dayanılmak istenmesi halinde ilgili kişinin haklarını korumak için uygun güvenlik önlemleri alınmalı ve AB denetim otoriteleri ile ilgili kişilerin bu hususta bilgilendirilmeleri gerekmektedir⁵⁹.

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf,

E.T.: 27.12.2020

⁵⁷ İpek ÇİMEN BULUT, "Avrupa Dijital Tek Pazarında Kişisel Verilerin Korunması, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Çalışmaları Programı (Doktora Tezi)", İzmir, 2020, s. 202.

⁵⁸ Laura BRADFORD, Mateo ABOY, Kathleen LIDDELL, "International Transfers of Health Data Between the EU and USA: A Sector Specific Approach for the USA to Ensure an 'Adequate' Level of Protection", Journal of Law and the Biosciences, 1-33, Oxford University Press, 2020, s. 8.

⁵⁹ A.g.e. s. 10.

2.3.2.3. Menfaat Kavramı ve Menfaatin Meşruluğunun Tespiti

GVKT kapsamında veri işleme faaliyetlerinde bir hukuka uygunluk sebebi olan meşru menfaatin, AB’de en çok üzerinde durulan ve tartışılan hukuka uygunluk sebebi olduğu söylenebilecektir⁶⁰. Nitekim yeni teknolojilerin büyük veri gibi geniş veri işleme faaliyetlerini kullanması sebebiyle rıza alınmasının pratikte mümkün olmadığı hallerde, veri sorumluları tarafından yasal dayanak olarak meşru menfaat seçeneği değerlendirilmektedir⁶¹. AB Direktifi’nin yürürlükte olduğu dönemde, veri sorumlularının kişisel veri işleme faaliyetlerinin hukuki dayanağını tespit ederken işleme faaliyeti açıkça meşru menfaat dışındaki şartlar kapsamına girmiyorsa açık rıza almamak için boşlukları doldurmak adına meşru menfaat şartına dayandıkları görülmekteydi. WP 29 görüşünde, meşru menfaat şartının son seçenek olarak değerlendirilmesinin oldukça hatalı bir yol olduğu belirtilmekte olup söz konusu işleme şartının açık rıza, sözleşme ve hakkın tesisi gibi işleme şartlarından herhangi bir farkının bulunmadığı belirtilmiştir⁶².

GVKT kapsamında bir veri işleme faaliyetinin meşru menfaat şartı kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin tespiti için izlenmesi gereken yol sırasıyla; (i) menfaatin meşru olup olmadığı, (ii) veri işlemenin gerekli olup olmadığı ve (iii) verisi işlenen kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun ya da üçüncü kişilerin menfaati arasında denge testi yapılmasıdır. Ayrıca GVKT’de bilhassa belirtildiği üzere ilgili kişinin çocuk olması durumunda bu değerlendirmenin daha da titizlikle yapılması gerekmektedir. Çalışmanın bu bölümünde, bu üç kriterin nasıl uygulanacağı, WP 29’un meşru menfaate ilişkin olarak tesis ettiği görüşü çerçevesinde ve EDPB’nin GVKT’nin yürürlüğe girmesinin akabinde video gözetim sistemleri aracılığıyla

⁶⁰ KÜZECİ, s. 401.

⁶¹ Federico FERRETTI, "Data Protection and the Legitimate Interest of Data Controllers: Much Ado About Nothing or the Winter of Rights?", Common Market Law Review 51: 1-26, 2014, s. 14.

⁶² Bkz. WP 29 Opinion, s.9.

kişisel verilerin işlenmesine ilişkin hazırlanmış olduğu bir rehberde⁶³ yer alan örnekler vasıtasıyla açıklanacaktır.

2.3.2.3.1. Menfaatin Meşruluğunun Değerlendirilmesi

Öncelikle menfaat, veri işleyen veri sorumlusuna ait olabileceği gibi herhangi bir üçüncü kişinin menfaati de olabilecektir. Çalışmanın 1.3. başlığında tanımlanan üçüncü kişilerin menfaatlerinin, GVKT'nin hazırlanması aşamasında AB Direktifinden farklı olarak GVKT'nin dışında tutulması söz konusuydu. Fakat GVKT'nin yasalaşma sürecinde üçüncü kişilerin meşru menfaatleri de kapsama dahil edilmiştir⁶⁴. Çalışmanın üçüncü bölümünde açıklanacak olan Türk Hukuku düzenlemelerinden farklı olarak AB Hukuku'nda üçüncü kişilerin meşru menfaati veri işleme yasal dayanaklarından birisidir. Burada üçüncü kişi herkes olabileceği gibi ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin aşılması kaydıyla kamu menfaati de meşru menfaat kapsamında değerlendirilebilecektir. Üçüncü tarafların meşru menfaatine ilişkin örnek olarak WP 29 tarafından; bir şirketin üst yönetiminin maaşlarının kamu ile paylaşılması, tarihi veya bilimsel amaçlar ile veri işlenmesi, kara para aklama, çocuk istismarı ve çevrimiçi yasa dışı veri paylaşımı gibi yasadışı faaliyetlerin önlenmesi amacı ile genel kamu yararına veya üçüncü tarafların yararına veri işlenmesi faaliyetleri verilmiştir⁶⁵.

Menfaatin meşruluğunun tespitinde, öncelikle veri sorumlusunun veriyi işleme amacını ve veri işleme faaliyetinden beklediği yararı tespit etmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeye ayrıca veri işleme faaliyetinden herhangi bir üçüncü tarafın yararlanıp yararlanmadığı, veri işleme faaliyetinde bir kamu yararı bulunup bulunmadığı, tespit edilen yararların veri sorumlusu açısından öneminin ne olduğu hususları da eklenmelidir. Ayrıca menfaatin gerçek ve güncel olması ve yeterince açık bir şekilde ifade edilmiş olması gerekmektedir. Medya ve sanat da

⁶³ European Data Protection Board, "Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices (Guideline No. 3/2019), 30.01.2020)", https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-32019-processing-personal-data-through-video_en, E.T.: 03.12.2020.

⁶⁴ KAMARA, DE HERT, s. 10.

⁶⁵ Bkz. WP 29 Opinion, s. 27-29.

dahil olmak üzere ifade özgürlüğünün ifası, sözleşmeye dayanan doğrudan pazarlama veya pazarlama veya reklamın başkaca türleri, kişisel verisi işlenen kişi tarafından talep edilmeksizin verilen siyasi veya hayırsever bağış toplama kampanyaları gibi ticari olmayan mesajlar, icra takibi kapsamında yapılan mahkeme dışı prosedürler kapsamında tahsilatlar, dolandırıcılığın, yolsuzluğun veya kara para aklamanın önlenmesi, güvenlik veya yönetsel amaçlar ile çalışanların gözetlenmesi, işyerlerinde yönetimle ilgili usulsüzlüklerin duyurulmasına ilişkin süreçler, fiziksel, bilgi işlem ve ağ güvenliği, tarihi, bilimsel veya istatistiksel sebepler ve pazarlama araştırması gibi araştırma yapmak adına yapılan işleme faaliyetleri menfaatin meşruluğuna ilişkin WP 29 tarafından verilen birtakım örneklerdir⁶⁶.

Menfaatin muğlak ve belirsiz olmaması gerekmekte olup veri sorumlusunun ya da üçüncü bir kişinin yakın gelecekteki yararına olması önem teşkil etmektedir. WP 29 tarafından bu hususa ilişkin olarak bir işverenin nükleer elektrik santralinde çalışmakta olan çalışanların sağlık ve güvenliklerini sağlama hususunda menfaatinin bulunduğu örneği verilmiştir⁶⁷. Veri sorumlusunun ticari bir amaçla veri işleme ve bu işleme faaliyetinin yasal dayanağı olarak meşru menfaati seçmesi halinde meşru menfaatini yalnızca ticari amaç olarak belirlememesi, bu ticari amacın sonucunda elde edeceği bir yarara da sahip olması gerekmektedir⁶⁸. İlâveten veri sorumlusu veri işleme faaliyetinde bulunmasaydı bunun etkisinin ne olabileceğini, veri işleme faaliyeti kapsamında yer alan her türlü hukuki düzenlemeye uyumlu olup olmadığını da değerlendirmelidir. Örneğin; bankalar, mücevher gibi değerli ürün satan dükkanlar veya benzin istasyonları gibi suç işleme oranı yüksek yerler açısından video gözetim sistemleri aracılığı ile kişisel veri işlenmesinde menfaatin meşru olduğu söylenebilecektir⁶⁹. Zira burada veri sorumlusunun yaşanabilecek potansiyel

⁶⁶ Bkz. WP 29 Opinion s. 25.

⁶⁷ Bkz. WP 29 Opinion, s. 24.

⁶⁸ ICO, Lawful Basis for Processing – Legitimate Interests, 22.3.2018, s. 15 <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/?template=pdf&patch=20#link0>, E.T.: 29.11.2020.

⁶⁹ European Data Protection Board, Guideline No. 3/2019, s. 10, §22.

hırsızlık olaylarını önleme amacı bulunmakta olup bu menfaat gerçek ve günceldir. Bu menfaatten üçüncü kişiler ve kamu da yararlanmaktadır zira ortada bir suçun önlenmesi amacı mevcuttur. Yaşanabilecek potansiyel hırsızlık olaylarının önlenmesi, veri sorumlusunun mülkiyet hakkının korunması açısından önem teşkil etmektedir. Veri sorumlusu bu amaca ulaşmak için kişisel veri işlemeseydi hırsızlık vakaları yaşanabileceğinden maddi zarara uğrayabilecek olduğundan tüm bu değerlendirmeler kapsamında bahse konu veri işleme faaliyeti açısından menfaatin meşru olduğu değerlendirilebilecektir.

2.3.2.3.2. Veri İşlemenin Gerekliliğinin Değerlendirilmesi

İkinci olarak, veri işlemenin veri sorumlusunun veya üçüncü kişilerin meşru menfaatleri açısından gerekli olması gerekmektedir. Gerekliliğin tespitinin her bir somut olayın şartları değerlendirilmek suretiyle yapılması gerekli olup bu noktada GVKT m. 5'te düzenlenen genel ilkelerin de göz önünde bulundurulması önemlidir. Bu kapsamda veri sorumluları, kişisel veri işlerken aşağıda belirtilen genel ilkelere uymakla yükümlüdür:

- *"Hukuka uygunluk, dürüstlük ve şeffaflık (lawfulness, fairness and transparency),*
- *Amaçla sınırlı olma (purpose limitation),*
- *Veri minimizasyonu (data minimization),*
- *Doğruluk ve güncellik (accuracy),*
- *Sınırlı süre ile saklanma (storage limitation),*
- *Bütünlük ve gizlilik (integrity and confidentiality),*
- *Hesap verebilirlik (accountability)."*

KVKK kapsamında veri sorumlularının uymaları gereken genel ilkelerin birçoğu GVKT'de yer alan ilkeler ile örtüşmekte olup bu ilkeler çalışmanın 3.2.3.1. başlığında açıklanmıştır. Bu sebeple çalışmanın bu kısmında, KVKK'den farklı olan noktalara değinilecektir.

Hukuka uygunluk, dürüstlük ve şeffaflık kavramları her ne kadar farklı olsa da birlikte tek bir ilke teşkil ettikleri ve birbirlerinden ayıramayacakları için bir arada anılmaktadırlar⁷⁰. Hukuka uygunluk ve dürüstlük kurallarına uygun olarak kişisel verilerin işleme zorunluluğu, KVKK m. 4(2)/a maddesinde de bulunmaktadır. Hukuka uygunluk ilkesi, kişisel verilerin işleme faaliyetleri esnasında mevcut hukuk kurallarına uygun hareket etme zorunluluğunu işaret etmektedir.

Dürüstlük ilkesi, kişisel verilerin korunması hukuku bakımından, veri sorumlusunun veri işleme faaliyetindeki amacını gerçekleştirirken ilgili kişilerin çıkarlarını ve makul beklentilerini dikkate almasını ifade etmektedir⁷¹.

Şeffaflık, KVKK'de mülga AB Direktifi döneminde bulunmayan ve GVKT ile birlikte anılmaya başlanan bir ilkedir. Bu ilke, ilgili kişinin verileri üzerinde hakimiyet sahibi olmasını ve bu hakimiyeti kullanabilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla şeffaflık ilkesi, kişisel verilerin korunması hususundaki dengelerin sağlanması açısından önem teşkil etmektedir⁷².

Doğruluk ve güncellik ilkesi, KVKK m. 4(2)/b ile örtüşmektedir. Amaçla sınırlı olma ilkesi de yine KVKK m. 4(2)/ç'de düzenlenen "*İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma*" ilkesi ile bağdaşmaktadır.

Sınırlı süre ile saklanma ilkesi ise, KVKK m. 4(2)/d'de düzenlenen "*İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme*" ilkesi ile örtüşmektedir. KVKK'den farklı olarak GVKT'de veri minimizasyonu (*data minimization*) kavramına yer verilmiştir. Veri minimizasyonu ilkesinin KVKK m. 4(2)/e'de düzenlenen "*İşlendikleri amaçla*

⁷⁰ Onur Doğan YÖRÜK, "(AB) 2016/679 Sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Doğrultusunda Kişisel Verilerin Korunması (Yüksek Lisans Tezi)", İzmir Ekonomi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019, s. 53.

⁷¹ KÜZECİ, s. 229-230.

⁷² ÇEKİN, s. 51

bağlantılı, sınırlı ve ölçülü" olma ilkesi ile benzer olduğu söylenebilecektir. Bu ilkeye uygun davranılabilmesi için veri sorumlusunun hedefe ulaşabilmek için veri işleminin gerekli olup olmadığını değerlendirerek veri işlemeden başka bir yol varsa veri işleme faaliyetini gerçekleştirmemesi gerekmektedir. Veri sorumlusunun amacına ulaşabilmek için o verileri işlemesi mutlak surette gerekiyor ise, veri sorumlusunun gerçekleştirmek istediği amaca ulaşabilmek için olabildiğince az miktarda veri işlemesi gerekmektedir⁷³.

AB Direktifi ve KVKK'de bulunmayan ancak GVKT'de yer bulan bütünlük ve gizlilik ilkesi, veri sorumlularının gerekli teknik ve idari tedbirleri alarak kişisel verilerin korunmasını sağlayacak şekilde işlenmesini ifade etmektedir⁷⁴. Bu ilke her ne kadar KVKK'de bulunmasa da, KVKK m. 12'de düzenlenen "*Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler*" ile uyumludur. Ancak bu hususun GVKT'de ayrıca genel ilke olarak kabul edilmesi, GVKT'nin kişisel verilerin korunması hakkını güçlendirme amacı güttüğünü göstermektedir.

AB Direktifi ve KVKK'den farklı olarak GVKT'de düzenlenen hesap verebilirlik (*accountability*) ilkesi kapsamında veri sorumlusunun meşru menfaat şartına dayanma sebebini ve gerekçesini belgeleme yükümlülüğü bulunmaktadır. Üstelik bu yükümlülük yalnızca meşru menfaat şartına dayanma anında değil, veri sorumlusunun veri işleme faaliyetinde bulunduğu süre boyunca devam etmektedir⁷⁵. Veri sorumlusunun, meşru menfaat kapsamında yapacağı etki değerlendirmesinin sonucunu belgelemesi, herhangi bir yargı denetimi olması halinde hem veri sorumlusunun hem de verisi işlenen kişinin lehine olacaktır. İlaveten söz konusu değerlendirmenin veri işleme faaliyetine başlamadan önce yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda, bir veri işleme faaliyetine ilişkin olarak en uygun yasal dayanağın kararlaştırılması, veri

⁷³ KÜZECİ, s. 237

⁷⁴ Abdülhamit ZOR, "Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezleri Dizisi, On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020, s. 91.

⁷⁵ KAMARA, DE HERT, s. 15.

sorumlusunun veri yönetim stratejisinin bir parçası olmalı ve söz konusu dayanak karar verme sürecinde veri sorumlusu kuruluşun hukuk ve bilgi işlem departmanı ve mevcut ise veri koruma görevlisi⁷⁶ gibi ilgili tüm paydaşlar arasında dikkatlice değerlendirilmelidir⁷⁷. Etki değerlendirmesinin yapılması sonucunda meşru menfaate dayanılması, veri sorumlusunun sorumluluklarının sona erdiği anlamına gelmemeli, veri sorumlusu düzenli aralıklarla işleme şartlarının uygunluğunu değerlendirmeli ve hesap verebilirlik ilkesi gereği bunun devam eden bir sorumluluk olduğunun bilincinde olmalıdır.

Genel ilkelere uyumun tespit edilmesinin akabinde, veri işleme faaliyetindeki menfaatin meşru olup olmadığını değerlendirirken tespit edilen amaca ulaşmak için gerçekten gerekli olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Eğer bu amaca söz konusu veri işleme faaliyeti olmaksızın ulaşılabilmesi mümkün ise, veri işlemenin gerekli olmadığı sonucuna varılacaktır. İlâveten söz konusu amaca daha az veri işleyerek veya veriyi daha az müdahale edici yöntemlerle ulaşmanın mümkün olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak gerekliliğin tespitinde, somut olay bazındaki gerçeklere dayalı bir değerlendirme yapılması gerekmekte olup bu değerlendirme sonucunda verinin işleme amacı kapsamında işlenmesinin bu amaca ulaşmak için diğer seçeneklere kıyasla bireylerin hakları için daha az müdahaleci olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir⁷⁸.

Örneğin; video gözetim sistemleri aracılığı ile mülkiyetle ilgili suçları önlemek adına kişisel verilerin işlenmesi hususunda gerekliliğin tespitinde, veri sorumlusunun mülkiyet hakkını video gözetim sistemi kurmak yerine mülkiyetini

⁷⁶ GVKT m. 37 uyarınca ana faaliyetleri sürekli ve düzenli bir şekilde veri işleme olan veya büyük hacimli özel nitelikli kişisel veri işleyen veri sorumlularının veri koruma görevlisi ataması gerekmektedir.

⁷⁷ Elena Gil GONZÁLEZ, Paul DE HERT, Academy of European Law (ERA), "Understanding the legal provisions that allow processing and profiling of personal data—an analysis of GDPR provisions and principles", 05.02.2019, s. 599.

⁷⁸ ZANFIR-FORTUNA, TROESTER-FALK, MCCLUSKEY, s. 5. Ayrıca 'gereklilik' kavramının değerlendirilmesine ilişkin olarak detaylı bilgi için bkz.; European Data Protection Supervisor, Assessing the necessity of measures that limit the fundamental right to the protection of personal data: A Toolkit, 2017.

başka yöntemlerle korumasının mümkün olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Veri sorumlusunun aynı korumayı mülkünü çitle çevirmesi, güvenlik personeli ya da bekçi çalıştırması, daha iyi aydınlatma sağlaması, hırsızlığı imkânsız kılacak pencere ve kapı düzeni kurması gibi alternatif güvenlik önlemleri alarak sağlaması veri sorumlusu açısından makul bir çözüm ise veri sorumlusu kişisel veri işlememe seçeneğini seçmelidir⁷⁹. Burada veri sorumlusunun diğer seçeneklere harcayacağı bütçe, vakit ve başka unsurların da veri sorumlusu tarafından değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bir veri sorumlusu açısından güvenlik görevlisi ile koruma sağlamak makul bir yöntem iken diğer veri sorumlusu için bu karşılanamayacak bir masraf kalemi olabilecektir. Veri sorumlusu tarafından yapılacak olan gereklilik testi neticesinde video gözetim sistemi yönteminin kullanılmasına karar verilmesi halinde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin her türlü tedbirin alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda, video gözetim sisteminin nerede ve ne zaman gerekli olduğunun değerlendirilmesi gerekmektedir⁸⁰. Zira bu sistemin her köşesi dükkânda çalışan kişi tarafından görülebilir nitelikte olan küçük bir dükkânda kullanılmak istenmesi halinde burada mesai saatleri içerisinde kullanım gerekli olmayacaktır. Bu örnek açısından, bahse konu sistemin kullanılması ancak mesai saatleri dışında uygun olacaktır. Görüldüğü üzere, her bir somut olay özelinde gereklilik noktasında detaylıca her açıdan değerlendirme yapılarak bir sonuca varılması gerekmektedir.

2.3.2.3.3. Denge Testi ve Dengi Testinin Uygulanmasına İlişkin Örnekler

Üçüncü olarak, veri sorumlusunun veya üçüncü kişilerin meşru menfaatinin tespit edilmesi, ardından verisi işlenen kişinin temel hak ve özgürlüklerinin belirlenmesi gerekmekte ve menfaat ile temel hak ve

⁷⁹ European Data Protection Board, Guideline No. 3/2019, s. 10, §25.

⁸⁰ European Data Protection Board, Guideline No. 3/2019, s. 10, §26.

özgürlüklerin karşılaştırılması gerekmektedir⁸¹. Bu karşılaştırma sonucunda veri sorumlusunun veya üçüncü kişilerin meşru menfaati ile verisi işlenen kişinin temel hak ve hürriyetlerinin tartılarak hangisinin ağır bastığının tespit edilmesi gerekmektedir. Zira menfaatin meşru olması ve veri işlemenin gerekli olması meşru menfaat yasal dayanağına dayanmak için yeterli değildir. Verisi işlenen kişinin temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesine örnek olarak kişinin ayrımcılığa uğraması, kimlik hırsızlığına uğraması, finansal kayıp yaşaması, itibarının zarar görmesi gibi fiziksel, maddi veya manevi zarara uğraması verilebilecektir⁸². Bu çerçevede, veri işleme faaliyeti dolayısıyla kişinin temel hak ve hürriyetlerinin zarara uğrama riskinin bulunmaması gerekmektedir.

Denge testi yapılırken işlemeye konu kişisel verinin niteliği, veri sorumlusu veya üçüncü kişilerin ve verisi işlenen kişinin gücü ve statüsü, meşru menfaatin kaynağı ve işlemenin amacı ve etkisi gibi hususların değerlendirilmeye alınması gerekmektedir⁸³. Bu değerlendirme yapılırken, veri sorumlusunun veri işleme faaliyetlerini yaparken aldığı tedbir ve önlemlerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu çerçevede, işleme faaliyetine konu kişisel verinin hassas veri olup olmadığı⁸⁴, veri sorumlusunun ne kadar veri topladığı, topladığı verilerin amaç sona erdikten sonra derhal silinip silinmediği, anonimleştirme tekniklerinin uygun kullanılıp kullanılmadığı, şeffaflık ve güvenilirliği sağlayıp sağlamadığı ve verisi işlenen kişinin veri işleme faaliyetinden vazgeçme şansına sahip olup olmadığı gibi hususlar bu noktada önem teşkil etmektedir.

⁸¹ Nafiye YÜCEDAĞ, "Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri", 11.12.2017, s. 783, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/470647>, E.T.: 07.12.2020.

⁸² Bkz. GVKT 75. Başlangıç Hükümü.

⁸³ KAMARA, DE HERT, s. 14.

⁸⁴ Hassas nitelikli kişisel verilerin işlenmesi halinde verisi işlenen kişi için bahse konu işleme faaliyeti kapsamında sonuç doğma ihtimali artmaktadır. Bu çerçevede, AB Direktifi uyarınca hassas veri olarak nitelendirilen biyometrik verilerden olan parmak izi verisinin ya da retina taraması kapsamında elde edilen verinin genel güvenlik ihtiyacı kapsamında işlenmesi WP 29 tarafından verisi işlenen kişinin temel hak ve hürriyetleri karşısında zayıf kaldığından meşru menfaat kapsamında değerlendirilmemiştir. Buna karşılık, bu tür biyometrik verilerin tehlikeli virüslerin incelendiği yüksek riskli alanlarda bulunan laboratuvarların güvenliğinin sağlanması amacıyla işlenmesi meşru menfaat kapsamında değerlendirilmiştir.

AB Direktifinden farklı olarak GVKT'nin *recitals* olarak adlandırılan maddelerin gerekçelerini ve hükümlere ilişkin örnekleri içeren başlangıç hükümleri kısmında, meşru menfaat şartını tespit ederken verisi işlenen kişinin veri sorumlusu ile olan ilişkileri çerçevesindeki makul beklentilerinin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Buna örnek olarak, verisi işlenen kişinin veri sorumlusunun müşterisi veya çalışanı olduğu haller verilmiştir. Her halükârda, meşru menfaatin varlığının tespit edilebilmesi için verisi işlenen kişinin verilerin toplandığı zamanda ve bağlamda verilerin işlenmesini makul olarak bekleyip beklemediği hususunda dikkatli bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Verisi işlenen kişinin bu işleme faaliyeti hususunda makul bir beklentisi bulunmuyorsa, verisi işlenen kişinin temel hak ve hürriyetlerinin veri sorumlusunun menfaatine karşı üstün geldiği söylenebilecektir⁸⁵.

Son olarak, veri işleme faaliyetinin verisi işlenen kişiler üzerindeki olası etkilerinin ne olabileceğinin, veri işleme faaliyeti yüzünden kişilerin verileri üzerindeki kontrolü kaybetme riskinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi ve herhangi bir olumsuz etki olacağı kanaati hasıl olursa bu etkiyi en aza indirmek için alınabilecek önlemlerin ne olabileceğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Özetle, veri işleme faaliyetinin verisi işlenen kişi üzerindeki etkilerini ölçebilmek adına etki değerlendirmesi yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla, her bir veri işleme faaliyeti açısından detaylı ve kapsamlı bir risk analizi yapılmak suretiyle kişisel veri işleme şartının meşru menfaat olup olmayacağı değerlendirilmesi gerekmektedir.

Denge testinin uygulanmasına ilişkin olarak emsal teşkil etmesi adına WP 29 birtakım örneklere yer vermiştir⁸⁶. İlk örnekte, bir kamu kurumu tarafından hukuki yükümlülükleri gereği parlamento üyelerinin harcamaları yayınlanmıştır. Bunun üzerine şeffaf bir sivil toplum örgütü, bu verileri analiz ederek doğru ve

⁸⁵ Bkz. GVKT 47. Başlangıç Hükmü.

⁸⁶ Bkz. WP 29 Opinion s. 57 – 68.

orantılı bir şekilde fakat daha fazla şeffaflık ve hesap verilebilirlik olması adına bu verilerin bilgilendirici ve açıklamalı versiyonlarını tekrar yayınlamıştır. Bu örnekte, bahse konu meşru menfaatin ifade özgürlüğü olması, kamunun şeffaflık ve hesap verilebilirlik açısından menfaatinin bulunması, verilerin halihazırda yayınlanmış olması, dolayısıyla daha az hassas olması ve verisi işlenen kişilerin verilerinin yayınlanmasını tahmin etmelerinin mümkün olması gibi hususlardan ötürü işlemenin meşru olduğu söylenebilecektir. Ancak diğer taraftan, bu işleme faaliyeti parlamento üyelerinin seçimlerde kaybetmesi veya dolandırıcılık faaliyetleri şüphesi ile soruşturmalara sebep olabilir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde, somut olay özelinde veri sorumlusunun ve üçüncü kişi olarak kamuoyunun menfaatinin, verisi işlenen parlamento üyelerinin menfaatinden üstün nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

İkinci örnekte ise bir şirket, bina içerisinde sigara içilmesi yasak olan bölgelere çalışanlarının ve ziyaretçilerin sigara içip içmediklerini tespit edebilmek adına gizli kameralar kullanmaktadır. Veri sorumlusunun sigara yasağına ilişkin kurallara uymak adına meşru menfaatinin bulunduğu düşünülebilse de bu sonuca ulaşabilmek adına kişisel verileri işleme yöntemi orantısız ve gereksiz yere müdahaleci olarak değerlendirilmektedir. Zira bu menfaate erişebilmek için veri sorumlusunun sigara detektörü kullanması ve görünür işaretler yerleştirilmesi gibi daha az müdahaleci ve şeffaf yollara başvurma şansı bulunmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu veri işleme faaliyeti işlendiği amaçla sınırlı olma ilkesine aykırılık teşkil etmekte olup denge testinde başarısız olarak değerlendirilmektedir.

Google, 2012 yılında güncellediği gizlilik politikasında kullanıcılarının her türlü kişisel verisini neredeyse tüm hizmet ve servisleri için meşru menfaat hukuki şartına dayandırarak işleyebileceğine yer veriyordu. Google, kendi elde ettiği kişisel verilerin yanı sıra, üçüncü taraflardan topladığı kişisel verileri de Google'ın hizmet verdiği tüm alanlarda kullanabileceğini beyan etmekteydi⁸⁷.

⁸⁷ Bits of Freedom, "A loophole in data processing. Why the 'legitimate interests' test fails to protect the interests of users and the Regulation needs to be amended", 2012, s. 5-6,

Bunun üzerine WP 29, 16.10.2012 tarihinde Google'a uyarı niteliğinde bir mektup göndererek Google'ın neredeyse her türlü veriyi, her türlü servis üzerinden ve her türlü amaç için toplamasının meşru menfaat kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığını ve bu işleme faaliyetinin kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin sınırını aştığını belirtmiştir⁸⁸. Bu kapsamda, AB Direktifinin yürürlükte olduğu dönemde, global düzeyde neredeyse herkes tarafından kullanılan ve bilinen Google'ın bile veri işleme faaliyetlerini gerekçelendirememesi sebebiyle her şeyi kapsayacak şekilde meşru menfaat şartına dayandığı görülmektedir. AB Direktifinin yürürlükten kalkması ve GVKT'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte, 21 Ocak 2019 tarihinde Fransız Veri koruma Otoritesi (*Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés-CNIL*), Google'a AB Direktifi'nin yerini alan GVKT'de düzenlenen şeffaflık ilkesine aykırılık, yetersiz bilgi verilmesi ve reklamların kişiselleştirilmesine ilişkin olarak geçerli rızanın eksik olması gerekçeleri ile 50 milyon Euro tutarında para cezası vermiştir⁸⁹. Söz konusu kararda, Google'ın gizlilik politikasında kişisel verilerin kişiselleştirilmiş reklamlar gibi hizmetlerin sunulması kapsamında işlenebileceği ve kullanıcıların buna ilişkin rızalarını istediği zaman geri alabileceği belirtildiği, ancak şirketin veri işleme amaçları göz önüne alındığında hukuki dayanak olarak rızaya değil meşru menfaate dayandığının da anlaşılacağı, nitekim Google'ın hizmetleri hakkında kullanıcılara pazarlama faaliyetlerinde bulunma ve hizmetlerini bedava yaptığına ilişkin reklam yapma gibi amaçlarla veri işlediği belirtilmiştir⁹⁰.

https://www.bof.nl/live/wp-content/uploads/20121211_onderzoek_legitimate-interests-def.pdf,

E.T.: 05.11.2020.

⁸⁸ Bkz. WP 29 tarafından Google'a gönderilen 16.10.2012 tarihli mektup, https://www.cnil.fr/sites/default/files/typo/document/20121016-letter_google-article_29-FINAL.pdf, E.T.: 06.11.2020.

⁸⁹ The CNIL's restricted committee imposes a financial penalty of 50 Million euros against GOOGLE LLC, 21.01.2020, <https://www.cnil.fr/en/cnils-restricted-committee-imposes-financial-penalty-50-million-euros-against-google-llc>, E.T.: 28.11.2020.

⁹⁰ Deliberation of the Restricted Committee SAN-2019-001 of 21 January 2019 pronouncing a financial sanction against GOOGLE LLC., s. 17, <https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/san-2019-001.pdf>, 28.11.2020.

Dijital piyasada yer alan bir diğerk büyük sosyal medya platformu olan Facebook'un bünyesinde bulunduğu şirketler grubu içerisinde olan Instagram ve Whatsapp uygulamalarından ve iş ortaklarının sayfalarından elde ettiği verileri toplayarak hedefli reklam (*targeted advertising*) faaliyetlerinde kullandığı ortaya çıkmıştır. Hedefli reklam faaliyetleri, bireylerin internet hareketlerini izleyerek kişinin ilgi duyduğu alanlarda kişiye reklam gösterme olarak tanımlanabilecektir⁹¹. Bunun üzerine Alman Rekabet Kurulu, rekabet hukukuna aykırılık dolayısıyla tesis ettiği kararında GVKT açısından yapılan değerlendirmede Facebook'un üçüncü taraf iş ortaklarından elde ettiği kişisel verileri işleminde meşru menfaatinin açık, gerçek ve güncel olmadığını belirtmiştir. Kararda yapılan önemli bir tespit de, Facebook'un rekabet hukuku anlamında hakim durumda olması ve kişisel verilerin işlenmesi hususunda geniş imkanlara sahip olması dolayısıyla denge testinde Facebook'un menfaatinin üstün geldiğidir⁹².

Bir diğerk örnek olan video gözetim sistemi vasıtasıyla kişisel verilerin işlenmesinde, kişisel veri işleme faaliyetleri kapsamında kaç kişinin verisinin işlenme riski bulunduğu, video gözetimi yapılacak mekanın büyüklüğünün ne olduğu gibi unsurlar değerlendirilebilecektir. Verisi işlenen kişinin makul beklentisi açısından örnek vermek gerekirse; bir kişinin tedavi olduğu muayenehanelerde, tuvaletlerde yahut ortak havuz ve sauna gibi vücudunun büyük bölümünün görünebilir olduğu yerlerde kişinin video gözetim sistemi ile izlenmesi hususunda makul beklentisinin olamayacağı aşıkardır. Diğerk taraftan, kişilerin bankalarda, para çekilen ATM'lerde ve alışveriş merkezlerinde video gözetim sistemi vasıtasıyla kişisel verilerinin işlenmesi hususunda makul beklentilerinin bulunacağı değerlendirilebilecektir⁹³. Bu noktada belirtmek gerekir

⁹¹ KAMA IŞIK, s. 153.

⁹² Leyla KESER BERBER, Ali Cem BİLGİLİ, "Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku", Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi-1, 17 Nisan 2019, Haydarpaşa, İpek ÇEVİK, "Kişisel Verilerin İşlenmesi Uyarınca 'Big Data' Kavramı ve Rekabet Hukuku ile İlişkinin Alman Rekabet Kurulu Facebook Kararı Açısından Değerlendirilmesi", On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020, s. 200.

⁹³ European Data Protection Board, Guideline No. 3/2019, s. 13, §37.

ki, kişilerin aydınlatılması amacıyla girdikleri mekanın kamera ile izlendiği hususunda işaretlerin yer alıyor olması ilgili kişinin makul beklentisinin olduğu anlamına gelmeyecektir⁹⁴.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi hususunda ise; örneğin COVID-19 salgını ile mücadele kapsamında bir veri sorumlusu işveren tarafından çalışanların COVID-19 testi sonuçlarının işlenebilmesi için öncelikle GVKT m. 6 kapsamında meşru menfaate dayanmanın mümkün olup olmadığı amaç, gereklilik ve denge testi çerçevesinde değerlendirilmeli, tüm bu değerlendirmeler sonucunda veri sorumlusunun meşru menfaatinin üstün geldiğine kanaat getirilirse sağlık verisinin özel nitelikli kişisel veri olması sebebiyle GVKT m. 9'da yer alan şartlardan birisinin tespit edilmesi gerekmektedir. ICO tarafından bu işleme faaliyetinin ilk seçenek olarak virüsün yayılmasını önleme amacı gütmesi sebebiyle kamu sağlığını koruma şartı kapsamında, ikinci seçenek olarak ise iş ilişkisi kapsamında çalışanın iş sağlığı ve güvenliği çerçevesinde korunması kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmiştir⁹⁵.

2.3.2.3.4. İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi'nin Menfaat Kavramı ve Menfaatin Meşruluğunun Tespitine İlişkin Örnek Kontrol Listesi

İngiltere'de GVKT ile birlikte 1998 sayılı Birleşik Krallık Veri Koruma Kanunu'nun (*1998 UK Data Protection Act*) yerini 2018 sayılı Birleşik Krallık Veri Koruma Kanunu (*UK Data Protection Act 2018*) almıştır. Bu kapsamda İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi ("ICO"), GVKT kapsamında veri sorumlularının meşru menfaat dayanağının veri işleme faaliyetine uygun olup olmadığını tespit etmelerine yardımcı olması adına aşağıdaki tabloda yer alan sorular çerçevesinde amaç, gereklilik ve denge testi yapmaları için örnek bir meşru menfaat

⁹⁴ European Data Protection Board, Guideline No. 3/2019, s. 13, §40.

⁹⁵ ICO, Data protection and coronavirus information hub/ Coronavirus recovery – data protection advice for organizations/Testing, <https://ico.org.uk/global/data-protection-and-coronavirus-information-hub/coronavirus-recovery-data-protection-advice-for-organisations/testing/#testing1>, E.T.: 06.12.2020.

değerlendirme formu hazırlamıştır⁹⁶. GVKT’de böyle bir kavrama yer verilmemiş olsa da ICO, meşru menfaatin tespiti kapsamında veri sorumluları tarafından yapılabilecek bir meşru menfaat değerlendirme kontrol listesi hazırlanmıştır. Bahse konu uygulama listesi yalnızca ICO tarafından kullanılmamakta olup bu liste uygulamada Meşru Menfaatler Değerlendirmesi (Legitimate Interests Assessment) olarak da adlandırılmaktadır⁹⁷.

Bu çerçevede, GVKT kapsamındaki veri sorumlularının veri işleme faaliyetlerine başlamadan önce yasal dayanak olarak meşru menfaate dayanıp dayanmalarının mümkün olup olmadığını amaç, gereklilik ve denge testi başlıkları altında yer alan soruları kendilerine sorarak tespit etmeleri gerekmektedir. Veri sorumlularının bu üç aşamalı testi geçememeleri halinde veri işleme faaliyetlerini meşru menfaate dayandırmaları mümkün değildir.

AMAÇ TESTİ	<ul style="list-style-type: none">• Veriyi işleme amacınız nedir?• Veri işleme faaliyetinden beklediğiniz yarar nedir?• Veri işleme faaliyetinden herhangi bir üçüncü taraf yararlanıyor mu?• Veri işleme faaliyetinde daha geniş bir kamu yararı bulunuyor mu?• Tespit ettiğiniz yararlar ne kadar önemli?• Veri işleme faaliyetinde bulunmasaydınız bunun etkisi ne olurdu?• Veri işleme faaliyetinize uygulanan özel veri koruma kurallarına uyumlu musunuz?• İlgili diğer mevzuata uyumlu musunuz?• Sektörünüzle ilgili yönergelerle veya uygulama kurallarıyla uyumlu musunuz?• Veri işleme faaliyetinde başkaca bir etik husus mevcut mu?
GEREKLİLİK TESTİ	<ul style="list-style-type: none">• Veri işleme faaliyeti tespit ettiğiniz amaca ulaşmanıza gerçekten yardımcı olacak mı?• Aynı amaca veri işleme faaliyeti olmaksızın ulaşabiliyor musunuz?• Aynı amaca daha az veri işleyerek veya veriyi daha açık veya daha az müdahaleci başka bir yöntemle ulaşabiliyor musunuz?

⁹⁶ ICO, How Do We Apply Legitimate Interest in Practice, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/how-do-we-apply-legitimate-interests-in-practice/>, E.T.: 29.11.2020.

⁹⁷ Konuya ilişkin uygulama örneği için bkz.; Data Protection Network, "Guidance on the use of Legitimate Interests Under the EU General Data Protection Regulation", 2017, s. 20 – 24.

DENGE TESTİ	Kişisel Verilerin Niteliği	<ul style="list-style-type: none"> • Özel nitelikli kişisel veri ya da ceza mahkumiyetine ilişkin veri mi? • İnsanların özellikle ‘özel’ olarak nitelendirilebileceği bir veri mi? • Çocukların ya da diğer savunmasız kişilere ilişkin verileri mi işliyorsunuz? • Kişiler hakkındaki veriler kişisel veya mesleki kapasitelerine ilişkin mi?
	Makul Beklentiler	<ul style="list-style-type: none"> • Verisi işlenen kişiyle mevcut bir ilişkiniz var mı? • İlişkinin niteliği ne ve geçmişte bu verileri nasıl kullandınız? • Kişisel verileri direkt kişiden mi aldınız? Bunları alırken bu kişilere ne dediniz? • Kişisel verileri üçüncü bir şahıstan aldıysanız, verisi işlenen kişilere bu şahıslar tarafından başka amaçlar için yeniden kullanım hakkında ne söylendi ve bu sizi kapsıyor mu? • Verileri ne kadar süre önce topladınız? O zamandan beri teknolojiye veya bağlamda beklentileri etkileyebilecek değişiklik var mı? • Hedeflenen amacınız ve yönteminiz geniş ölçüde anlaşıldı mı? • Yeni veya yenilikçi bir şey yapmayı planlıyor musunuz? • Beklentilerle ilgili herhangi bir kanıtınız var mı? (Örneğin Pazar araştırması) • Belirli koşullarda veri işlemeyi bekleyecekleri veya beklemeyecekleri anlamına gelen başka faktörler var mı?
	Muhtemel Etki	<ul style="list-style-type: none"> • Veri işlemenin insanlar üzerindeki olası etkileri nedir? • Kişiler kişisel verilerinin kullanımı üzerinde herhangi bir kontrol kaybedecekler mi? • Herhangi bir potansiyel etkinin olasılığı ve şiddeti nedir? • Bazı kişilerin işlemeye itiraz etmesi veya işlemeyi müdahaleci bulması olası mı? • İşlemeyi kişilere anlatmaktan memnun olur muydunuz? • Etkileri en aza indirmek için herhangi bir önlem alabilir misiniz?

Tablo 1: Meşru Menfaat Kontrol Listesi

2.3.2.3.5. Denge Testinin Sonuçları

Denge testinin ardından veri sorumluları tarafından meşru menfaate dayanılmasının uygun olduğuna kanat getirilmesi halinde bu değerlendirmeye ek olarak veri işlemenin olası olumsuz etkilerinin tespit edilebilmesi GVKT m. 35'te düzenlenen veri koruma etki değerlendirmesine (*privacy impact assessment*) benzer bir değerlendirme yapılmalıdır. Veri koruma etki değerlendirmesi, veri işleme faaliyetinin kapsamı ve mahiyeti gereği ilgili kişilerin hakları ve özgürlükleri açısından yüksek riske sebebiyet verebilecek ise veri sorumlusunun veri işlemeden önce etki değerlendirmesi yapmasını ifade etmektedir. Bu çerçevede tespit edilen riskler doğrultusunda veri minimizasyonu, tasarımla mahremiyet, şeffaflık, ek şifreleme katmanları, çok faktörlü kimlik doğrulama, kısıtlı erişim gibi kişisel verilerin korunmasına yönelik teknik ve idari tedbirlerin alınması gerekmektedir. İlâveten veri sorumlularının yaptıkları tüm bu değerlendirme sonucu aldıkları kararı belgelendirmeleri gerekmektedir⁹⁸.

2.3.2.3.6. GVKT'de Meşru Menfaate İlişkin Verilen Örnek Durumlar

GVKT'nin başlangıç hükümlerinde meşru menfaat kapsamında değerlendirilebilecek bazı hallere ilişkin örneklere yer verilmiştir. Ancak bu örneklerin doğrudan meşru menfaat kapsamında kabul edilmemesi gerekmekte, her bir veri işleme faaliyeti kapsamında meşru menfaatin mevcudiyeti amaç, gereklilik ve denge testi sonucunda yapılacak olan değerlendirme ile tespit edilmelidir. Aşağıda (i) başlığı altında incelenen örnek, GVKT'nin lafzı dikkate alındığında meşru menfaat çerçevesinde değerlendirilme olasılıkları çok yüksek olan örnekler olup (ii), (iii) ve (iv) başlıkları altında incelenen örneklerin bu kapsamda değerlendirilme olasılıkları daha az olasıdır⁹⁹. GVKT metninde bu

⁹⁸ Data Protection Network, "Guidance on the use of Legitimate Interests Under the EU General Data Protection Regulation", 2017, s. 24.

⁹⁹ ICO, For organizations/Guide to Data Protection/Guide to the GDPR/Legitimate interests/When can we rely on legitimate interests? <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/when-can-we-rely-on-legitimate-interests/#:~:text=The%20GDPR%20highlights%20certain%20purposes,network%20and%20information%20security%3B%20and>, E.T. 06.12.2020.

örneklere yer verilmesi, GVKT'nin AB Direktifi kapsamında meşru menfaat kavramını daha geniş kapsamlı yorumladığını göstermektedir.

(i) Dolandırıcılığın Önlenmesi, Ağ ve Bilgi Güvenliğinin Sağlanması ve Olası Suç Eylemlerinin veya Kamu Güvenliğini Tehditlerin Önlenmesi Kapsamında Kişisel Verilerin İşlenmesi

GVKT'de, dolandırıcılığın önlenmesi amacıyla kesinlikle gerekli olan kişisel verilerin işlenmesinin veri sorumlusunun meşru menfaatini teşkil edeceği belirtilmiştir¹⁰⁰. Ayrıca veri sorumlusu tarafından olası cezai eylemleri veya kamu güvenliğine yönelik tehditleri belirtmek ve ilgili kişisel verileri münferit durumlarda veya aynı suç eylemi veya kamu güvenliğine yönelik tehditlerle ilgili birkaç olayda yetkili bir makama iletme, veri sorumlusu sorumlusunun meşru menfaati olarak belirtilmiştir. Ancak, veri sorumlusunun meşru menfaati olarak nitelendirilebilecek söz konusu aktarımın ya da söz konusu kişisel verilerin ilave olarak işlenmesinin yasal, profesyonel veya diğer bağlayıcı bir gizlilik yükümlülüğü ile uyumlu olmaması halinde yasaklanması gerekmektedir¹⁰¹. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus; GVKT m. 10 uyarınca ceza mahkumiyeti ve güvenlik tedbirlerine ilişkin kişisel verilerin işlenmesi yalnızca resmi makamların kontrolü altında veya bu hususta GVKT üyesi devletlerin mevzuatı izin verdiği ölçüde mümkündür.

GVKT'de yer alan diğer bir örnek ise; kişisel verilerin, ağ ve bilgi güvenliğinin sağlanması amacıyla kesinlikle gerekli ve orantılı olduğu ölçüde işlenmesinin veri sorumlusunun meşru menfaati kapsamında değerlendirilebileceğidir. Bu duruma örnek olarak, elektronik iletişim ağlarına yetkisiz erişimi ve kötü niyetli kod dağıtımını engellemeyi ve dağıtılmış hizmet

¹⁰⁰ Bkz. GVKT 47. Başlangıç Hükmü.

¹⁰¹ Bkz. GVKT 50. Başlangıç Hükmü.

reddi (*DDos*) saldırılarını ve elektronik iletişim sistemlerine verilen zararı durdurma verilebilecektir¹⁰².

Nitekim GVKT'ye tabi birçok farklı sektörde faaliyet gösteren organizasyonun, dolandırıcılığın önlenmesi ve bilgi güvenliğinin sağlanması amaçlarıyla gerçekleştirdikleri veri işleme faaliyetlerinin genellikle meşru menfaate dayandırıldığı görülmektedir¹⁰³.

(ii) Grup Şirketleri Arasında Aktarım

GVKT'de, bir teşebbüsler grubunun veya merkezi bir organa bağlı kurumların bir parçası olan veri sorumlularının, müşterilere veya çalışanlara ait kişisel verileri iç idari amaçlar ile grup içinde paylaşmasının meşru menfaat kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmiş, ancak kişisel verilerin üçüncü bir ülkedeki grup içi teşebbüse aktarılmasına ilişkin genel prensipler saklı tutulmuştur¹⁰⁴.

Bu kapsamda, bir veri sorumlusu grup şirket içinde faaliyet gösteriyorsa, grup içindeki aktarımların grup yönetiminin meşru menfaati için gerekli olduğu söylenebilecektir. Fakat yine de veri sorumlularının, her bir aktarım özelinde aktarıma ilişkin amacın ne olduğu ve bu amacın gerekli olup olmadığı hususunu değerlendirmesi ve akabinde denge testi yapması gerekmektedir.

(iii) Müşteri veya Çalışan Verilerinin İşlenmesi

GVKT'de, ilgili kişinin bir müşteri veya veri sorumlusunun çalışanı olması durumunda ilgili kişi ile veri sorumlusu arasında ilgili ve uygun bir ilişkinin bulunduğu hallerde meşru menfaatin mevcut olabileceği belirtilmiştir¹⁰⁵.

¹⁰² Bkz. GVKT 49. Başlangıç Hükümü.

¹⁰³ Hunton & Williams LLP, Centre for Information Policy Leadership, "CIPL Examples of Legitimate Interest Grounds for Processing of Personal Data", 2017, s. 1, https://iapp.org/media/pdf/resource_center/final_cipl_examples_of_legitimate_interest_grounds_for_processing_of_personal_data_16_march_2017.pdf, E.T.: 05.01.2021.

¹⁰⁴ Bkz. GVKT 48. Başlangıç Hükümü.

¹⁰⁵ Bkz. GVKT 47. Başlangıç Hükümü.

Bahse konu iki durumun meşru menfaate örnek olarak gösterilmesinin sebebi, veri sorumlusunun ilgili kişi olan müşteri veya çalışanın kişisel verilerini işleyebileceği hususunda bu iki kişi grubunun da makul beklentilerinin olması ve dolayısıyla veri sorumlusunun bu husustaki meşru menfaatini ispat edebilirliğinin kolay olmasıdır.

Çalışan verilerinin meşru menfaat kapsamında işlenmesine, işverenlerin işçi-işveren ilişkisini yönetebilmeleri için etik raporlama süreçlerinin yürütülmesi, seyahat süreçlerinin yürütülmesi, çalışma saatlerinin kaydedilmesi ve raporlanması, aile üyelerinin kişisel verilerinin acil durum yönetimi, yan haklar ve sigorta gibi insan kaynakları faaliyetleri çerçevesinde işlenmesi gibi örnekler verilebilecektir¹⁰⁶.

(iv) Doğrudan Pazarlama Faaliyetleri Kapsamında Kişisel Veri İşlenmesi

GVKT’de, kişisel verilerin doğrudan pazarlama amacıyla işlenmesinin meşru menfaat için gerçekleştirilmiş olabileceği belirtilmiştir¹⁰⁷. Doğrudan pazarlama, müşterilerin doğrudan telefon yoluyla aranması veya elektronik posta, kısa mesaj yahut başkaca yöntemlerle kişilere ileti gönderilmesini ifade etmektedir¹⁰⁸. Veri sorumlusu tarafından yapılacak olan amaç testi ile, doğrudan pazarlama faaliyetinin yapılacağı sektörün yasal mevzuatına uyulup uyulmadığı gibi hususlar da değerlendirilerek amacın meşruluğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Akabinde, gereklilik ve denge testinin her bir somut olay özelinde yapılarak veri sorumlusu tarafından yapılmak istenen doğrudan pazarlama faaliyetinin ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinden üstün gelmesi halinde meşru menfaat işleme şartına dayanılabilecektir.

¹⁰⁶ Hunton & Williams LLP, Centre for Information Policy Leadership, "CIPL Examples of Legitimate Interest Grounds for Processing of Personal Data", 2017, s. 4.

¹⁰⁷ Bkz. GVKT 47. Başlangıç Hükümü.

¹⁰⁸ Lothar DETERMANN, "Kişisel Verilerin Korunması Uygulama Kılavuzu – Şirketlerin Uluslararası Mevzuata Uyum", (çeviren: Hilal Temel), On İki Levha Yayıncılık A.Ş., 2020, s. 198.

Yapılacak olan değerlendirme sonucunda, doğrudan pazarlama faaliyetlerinin yasal dayanağı meşru menfaat olarak tespit edilebilecek ise de davranışsal reklamcılık gibi oldukça yoğun bir şekilde veri toplanan pazarlama modellerinde meşru menfaate dayanmak mümkün olmayabilecektir¹⁰⁹. Bu noktada belirtmek gerekir ki, bilhassa doğrudan pazarlama faaliyetleri ile ilgili olarak ilgili kişilerin her zaman itiraz hakkı mevcut olup bu itirazın akabinde kişisel verilerin bu amaçla işlenmesi mümkün değildir¹¹⁰.

2.3.2.4. Çocukların Kişisel Verilerinin İşlenmesi ile Kamu Kurumlarının Kişisel Veri İşlemelerine İlişkin Getirilen Yenilikler

AB Direktifinden farklı olarak GVKT’de, çocukların kişisel verilerine özellikle dikkat edilmesi gerektiği hususuna vurgu yapılmış ve kamu kurumlarının görevlerini yerine getirirken gerçekleştirdikleri kişisel veri işleme faaliyetlerinin meşru menfaat kapsamında değerlendirilemeyeceğine ilişkin düzenleme getirilmiştir. Çocukların kişisel verileri ile ilgili olarak olası riskler, sonuçları ve güvenlik önlemleri hususunda daha az farkındalığa sahip olmaları sebebiyle özel olarak korunmaları gerekmektedir. Bu korumanın özellikle doğrudan çocuğa sunulan hizmetleri kullanırken çocuğa ilişkin kişisel verilerin toplanması, kişilik ya da kullanıcı profillerinin pazarlanması veya oluşturulması amacıyla çocukların kişisel verilerinin işlenmesine uygulanması gerekmektedir¹¹¹.

Kamu kurumlarının bu kapsamın dışında tutulmasının gerekçesi ise, kamu yetkililerinin görevlerini yerine getirirken yaptıkları kişisel veri işleme faaliyetlerinin yasal dayanağının kanunlarda yer alması ve bu görevin kanun koyuculara ait olmasıdır¹¹². GVKT’de yapılan bu değişiklik ile, GVKT öncesinde meşru menfaat işleme şartına dayanarak çocukların kişisel verilerini işleyen kamu

¹⁰⁹ Chris Jay HOOFNAGLE, Bart van der SLOOT & Frederik Zuiderveen BORGESIU, "The European Union general data protection regulation: what it is and what it means, Information & Communications Technology Law", Taylor & Francis Group, LLC, 2019, s. 81.

¹¹⁰ Bkz. GVKT m. 21.

¹¹¹ Bkz. GVKT 38. Başlangıç Hükmü.

¹¹² Bkz. GVKT 47. Başlangıç Hükmü.

kurumları veri işleme faaliyetlerinin yasal dayanağını yeniden tespit etmek zorundadırlar¹¹³.

Örneğin; COVID-19 salgın hastalığı ile mücadele kapsamında enfekte olan çocukların kişisel verilerinin meşru menfaate dayanarak işlenip işlenemeyeceği sorununun değerlendirilmesinde, çocukların kişisel verilerinin kamu kurumları tarafından işlenmesi ile gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından işlenmesi noktasında ayırım yapmak gerekir. Zira kamu kurumları tarafından kişisel verilerin işlenmesinde meşru menfaate dayanılması yukarıda açıklandığı üzere GVKT uyarınca mümkün değildir. Gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından (örneğin okullar) çocukların sağlık verilerinin işlenmesinde öncelikle GVKT m. 6 kapsamında meşru menfaate dayanmanın mümkün olup olmadığı amaç, gereklilik ve denge testi çerçevesinde değerlendirilmelidir. Akabinde GVKT m. 9'da yer alan özel şartların bulunup bulunmadığı incelenmelidir. GVKT m. 9 uyarınca kamu yararı bulunması halinde özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi mümkündür. Çocukların kişisel verilerini işlemek için yasal dayanak olarak meşru menfaate dayanılması halinde veri sorumlusunun çocukların öngöremeyeceği risk ve sonuçlardan koruma sorumluluğu bulunmaktadır. Bu kapsamda veri sorumlusunun, çocuğun haklarını ve temel özgürlüklerini yeterince koruduğunu ve ihtiyaç duyulduğunda çocukların çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tuttuğunu ispat edebilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, veri sorumlusunun meşru menfaat yasal dayanağı kapsamında çocukların kişisel verilerini işlemek istemesi halinde meşru menfaatin tespiti için yapılması gereken amaç, gereklilik ve denge testinin bir çocuğun verisinin işleneceğinin sorumluluğu ile değerlendirilmesi gerekecektir.

Bu değerlendirmelerde çocuğun yaş aralığı da önem teşkil edecektir. Zira üç yaşındaki bir çocuk ile on yedi yaşındaki bir çocuğun aynı koruma düzeyine ihtiyaç duymayacağı aşikardır. Bu kapsamda yukarıdaki örnekte veri

¹¹³ ICO, Guide to the General Data Protection Regulation - Children and the GDPR, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/children-and-the-gdpr/whats-new/>, E.T.: 03.12.2020.

sorumlusunun meşru menfaat şartına dayanarak çocukların kişisel verilerini işlemek istemesi halinde tüm bunların dikkate alınıp alınmadığının kontrol edilmesi gerekecektir.

Bu kapsamda, AB Direktifinin yürürlükte olduğu dönemde kişisel veri işleme faaliyetinde bulunan veri sorumlularının GVKT'ye uyum süreçlerinde her bir veri işleme faaliyeti bakımından dayandıkları yasal dayanakları yeniden değerlendirmeleri, gerekmesi halinde bunları revize etmeleri gerekecektir. Eğer bir veri sorumlusu halihazırda meşru menfaat yasal dayanağı kapsamında veri işleme faaliyetini yürütüyorsa bu yasal dayanağın GVKT kapsamında uygun olup olmadığını değerlendirmesi gerekecektir.

2.3.2.5. AB Hukuku'nda Meşru Menfaate Dayalı Kişisel Veri İşleme Faaliyetlerinin Sonuçları

2.3.2.5.1. Giriş

Veri sorumlusu tarafından yapılacak olan veri işleme faaliyetinin meşru menfaat kapsamında işleneceği sonucuna varılmasının akabinde GVKT uyarınca verisi işlenen kişilerin birtakım hakları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra veri işleme faaliyetlerinin sonucunda veri sorumlusunun cezai ve hukuki sorumluluğu doğmaktadır. Çalışmanın bu kısmında ilgili kişilerin veri sorumlusuna karşı kullanabileceği hakları ve meşru menfaate dayalı kişisel veri işleme faaliyetleri sonucunda doğacak sorumluluklarına değinilecektir.

2.3.2.5.2. İlgili Kişinin Hakları

GVKT m. 12 ile 22 arasında ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin hakları düzenlenmiştir. Bunlar; şeffaf olarak bilgi edinme, erişim, düzeltme talep etme, unutulma, işleminin sınırlandırılması, veri taşınabilirliği, itiraz ve otomatik bireysel karar almaya konu olmama haklarıdır.

GVKT kapsamında veri sorumlusunun ilgili kişileri ve bilhassa kişisel verileri işlenen çocukları, kişisel verilerinin işlendiğine ilişkin olarak şeffaf, anlaşılabilir ve kolay erişilebilir bir şekilde, açık ve sade bir dil ile bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bilgiler yazılı olarak veya uygun olduğu hallerde elektronik yollar da dahil olmak üzere başkaca yollarla sağlanabilecektir. İlgili kişinin talep etmesi halinde ilgili kişinin kimliğinin başka yollarla teyit edilmesi koşuluyla bilgilerin sözlü olarak aktarılması mümkündür¹¹⁴.

GVKT uyarınca, kişisel verilerin bizzat verisi işlenen kişiden toplanması halinde veri sorumlusunun verisi işlenen kişiyi; veri sorumlusunun veya varsa temsilcisinin kimliği, varsa veri koruma görevlisinin irtibat bilgileri, veri işleme amacı ve veri işlemenin hukuki dayanağı ve veri işlemenin hukuki dayanağı meşru menfaat olarak tespit edilmiş ise veri sorumlusunun veya üçüncü kişilerin meşru menfaatlerinin ne olduğu, kişisel verilerin aktarıldığı kişiler ve ülkeler hususlarında bilgilendirmesi gerekmektedir.

Bunların dışında, veri sorumlusunun kişisel verilerin şeffaf bir biçimde işlenmesini temin etmek için ilgili kişilere; kişisel verilerin saklanacağı süre, ilgili kişilerin kişisel verilere erişim, düzeltme, silinme ve verilerin işlenmesinin sınırlandırılması, veri işlemeye itiraz ve veri taşınabilirliği hakları, işlemenin rızaya dayanması halinde rızayı geri alma hakkı, denetim otoritelerine şikayette bulunma hakkı, profilleme¹¹⁵ de dahil olmak üzere otomatik bireysel karar alma söz konusuysa bunun mevcudiyeti ve kişisel verilerin işlenmesinin bir sözleşme kapsamında olması hallerinde bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır. Kişisel

¹¹⁴ Bkz. GVKT m. 12.

¹¹⁵ Profilleme GVKT m. 4 uyarınca; gerçek kişilerin özellikle işe ilişkin performans, ekonomik ve sağlık durumu, tercihleri, ilgili alanları, konumu, kişisel özellikleri gibi kişisel verilerini analiz ederek gelecekteki davranışlarını önceden tahmin edebilmek için otomatik yollarla işlenmesini ifade etmektedir. Ayrıca profilleme Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından; "*Kişisel verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla işlemek suretiyle, ilgili kişinin işteki performansı, ekonomik durumu, sağlığı, kişisel tercihleri, ilgi alanları, güvenilirliği, davranışları, konumu veya hareketlerine ilişkin hususların analiz edilmesi veya tahmin edilmesi başta olmak üzere söz konusu kişiye ilişkin belirli kişisel özelliklerin değerlendirilmesi şeklindeki kişisel veri işleme biçimi*" olarak tanımlanmıştır. Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gereğesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, KVKK Yayınları, Mart 2019, Ankara, s. 117.

verilerin doğrudan ilgili kişiden elde edilmesi halinde bu bilgilerin verilerin elde edildiği esnada ilgili kişiye bildirilmesi gerekmektedir¹¹⁶.

Kişisel verilerin ilgili kişi dışında başka kişilerden elde edilmesi halleri GVKT m. 14'te ayrıca düzenlenmiş olup bu düzenleme verilerin doğrudan ilgili kişiden elde edildiği haller ile benzerlik göstermektedir. Ancak verilerin ilgili kişiden elde edilmediği hallerde meşru menfaatin ne olduğu hususunda ilgili kişiyi bilgilendirme, ilgili maddenin 2. fıkrasında işleme faaliyetinin şeffaflığının sağlanması amacıyla yapılması gereken bir yükümlülük olarak belirtilmiştir¹¹⁷.

Kişisel verilerin ilgili kişi dışında başka kişilerden toplanması halinde bu bildirim en geç bir ay içerisinde yapılmak kaydıyla makul bir zamanda yapılmalıdır. Verisi işlenen kişinin bu bilgilere sahip olması halinde ise veri sorumlusunun bu hususta bilgilendirme yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Dolayısıyla, veri sorumlusunun şeffaflığı sağlama yükümlülüğü kapsamında ilgili kişileri kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin olarak aydınlatma zorunluluğu meşru menfaatin yasal dayanak olarak seçimi halinde de mevcuttur¹¹⁸.

GVKT'nin ilgili kişiyi aydınlatma yükümlülüğü AB Direktifi döneminde mevcut yükümlülüklerle benzerlik göstermekte ise de ilgili kişilerin haklarının güçlendirildiği gözlemlenmektedir. Zira kişilerin bilgilendirmesinde şeffaflık en önemli kriterlerden biri olarak kabul edilmiştir. Örneğin AB Direktifi'nde farklı olarak GVKT'de veri sorumlusunun ilgili kişiyi veri koruma görevlisinin kimliği ile ilgili olarak bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır¹¹⁹.

İlgili kişinin bir diğer hakkı olan erişim hakkı, ilgili kişilerin verilerin işleme amacına, işlenen veri kategorilerine, verilerin aktarıldığı kişilere ve ülkelere ve verilerin ne kadar süre ile tutulacağı gibi bilgilere erişme hakkına

¹¹⁶ Bkz. GVKT m. 13.

¹¹⁷ YÖRÜK, s.74.

¹¹⁸ ZANFİR-FORTUNA, TROESTER-FALK, MCCLUSKEY, s. 7.

¹¹⁹ KÜZECİ, s. 250.

sahip olmasını ifade etmektedir¹²⁰. Bu hak, ilgili kişilerin kişisel verilerinin hukuka uygun bir şekilde işlendiğini bilmeleri ve onaylamaları hususunda gereklidir¹²¹.

Diğer bir hak ise ilgili kişinin kendisiyle ilgili güncel ve doğru olmayan verilerini düzeltme hakkıdır. Bu hak çerçevesinde ilgili kişinin tamamlanmamış kişisel verilerinin tamamlanmasını isteme hakkı bulunmaktadır¹²². Bunun dışında, ilgili kişinin geçmişte kendisiyle ilgili olarak özellikle internet ortamında bulunan ve kişisel verilerinin bulunduğu içeriklerin yayılmasının önlenmesine hizmet eden diğer bir hak da unutulma hakkıdır¹²³.

Günümüzde arama motorları ile herhangi bir kişi hakkında internet ortamında bulunan neredeyse her türlü bilgiye erişmemizin mümkün olduğu düşünüldüğünde ilgili kişinin en önemli haklarından birinin bu hak olduğu söylenebilecektir. Bahse konu hak kapsamında; ilgili kişinin kişisel verilerinin toplandığı veya işlendiği amaç için artık gerekli olmaması, ilgili kişinin rızasını geri alması veya verinin işlenmesine ilişkin hukuki bir dayanağın artık mevcut olmaması, ilgili kişinin veri işlemeye itiraz etmesi ve veri sorumlusunun veri işlemeye ilişkin üstün bir menfaatinin bulunmaması, kişisel verilerin hukuka aykırı bir biçimde işlenmesi, veri sorumlusunun hukuki sorumluluğu gereği kişisel verilerin silinmesini gerektirmesi ve kişisel verilerin bir çocuğa bilgi toplumu hizmetlerinin sunulması amacıyla işlenmesi hallerinde ilgili kişilerin kişisel verilerinin silinmesini talep hakkı bulunmaktadır¹²⁴.

¹²⁰ Bekir GÜRSES, "AB ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması – Mevzuat Uyumuna Yönelik Bir Değerlendirme (Yüksek Lisans Tezi)", T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 61.

¹²¹ KÜZECİ, s. 254.

¹²² Bkz. GVKT m. 16.

¹²³ Sinan Sami AKKURT, "17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde 'Unutulma Hakkı'", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016, s. 2613, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2150/22297.pdf>, E.T.: 19.12.2020.

¹²⁴ Bkz. GVKT m. 17.

İlgili kişinin bir diğer hakkı, kişisel verilerin işlenmesinin sınırlandırılmasını talep etme hakkıdır. Bu hak kapsamında ilgili kişinin kişisel verilerinin doğruluğuna itiraz etmesi halinde veri sorumlusunun ilgili kişinin kişisel verilerinin doğruluğunu teyit etmesi için bir süreliğine işleme faaliyetini sınırlandırması gerekmektedir¹²⁵. Bunun dışında, kişisel veri işleme faaliyetinin hukuka aykırı olması ve bu sebeple ilgili kişinin verilerinin silinmesine itiraz etmesi, veri sorumlusu tarafından kişisel verilerin işlenmesine gerek kalmaması ve fakat bu verilerin ilgili kişi tarafından bir hakkın tesisi, korunması yahut kullanılması için gerekli olması hallerinde kişisel verilerin işlenmesinin sınırlandırılması gerekmektedir.

İlaveten meşru menfaat açısından aşağıda açıklanacak olan ilgili kişinin itiraz hakkı çerçevesinde veri işleme faaliyetine itiraz etmesi halinde, veri sorumlusunun meşru menfaatinin ilgili kişinin kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkından üstün nitelikte olup olmadığının tespit edildiği süreye kadar verilerin işlenmesinin sınırlandırılması gerekmektedir¹²⁶. GVKT m. 19 uyarınca veri sorumlusunun ilgili kişinin düzeltme, silinme ve işlemenin sınırlandırılması taleplerine istinaden yapılan değişiklikleri kişisel verilerin aktarıldığı herkese haber verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Meşru menfaat yasal dayanağı kapsamında gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyetleri açısından önem arz eden ilgili kişi haklarından bir tanesi de itiraz hakkıdır. Zira bu hak yalnızca kamu yararı kapsamında yerine getirilen görevlerin ifa edilmesi yahut resmi yetki kullanılması veya veri sorumlusunun meşru menfaati kapsamında gerçekleştirilen işleme faaliyetleri mevcut ise kullanılabilir¹²⁷. Bu kapsamda, profileme ve doğrudan pazarlama amaçları da dahil olmak üzere veri işleme faaliyeti meşru menfaat hukuki dayanağına dayandırıldıysa, verisi işlenen kişinin her zaman itiraz hakkı bulunmaktadır. Veri sorumlusu, verisi işlenen kişinin menfaatlerini ve temel hak ve özgürlüklerini aşan

¹²⁵ DEVELİOĞLU, s. 94.

¹²⁶ Bkz. GVKT m. 18.

¹²⁷ Bkz. GVKT m. 21.

veri işleme faaliyetleri için zorlayıcı meşru dayanakları ya da yasal iddiaların oluşturulması, uygulanması veya savunulmasını ispat edemediği sürece söz konusu kişisel verileri işleyemeyecektir.

AB Direktifinden farklı olarak GVKT’de, ispat yükü veri sorumlusuna aittir. Kişisel verilerin yasal iddialar için kullanılması hususu uygulamada geniş algılanıp yanlış kullanım ve hatta kötüye kullanıma sebebiyet vermesi mümkün olup bu sebeple yasal iddia ibaresinden anlaşılması gereken bu iddiaların yalnızca verisi işlenen kişi ile veri sorumlusu arasındaki ilişkiden kaynaklanması gerekmektedir¹²⁸. Ayrıca burada veri sorumlusunun zorlayıcı meşru dayanakları kanıtlarken meşru menfaat çerçevesinde değerlendirilmesi gereken denge testi ile çelişmemesi gerekmektedir¹²⁹.

Ek olarak, ilgili kişilerin profilleme de dahil olmak üzere otomatik işlemeye dayanan ve hakkında hukuki sonuç doğuran yahut kendisini ciddi bir şekilde etkileyen bir karara konu olmama hakkı bulunmaktadır¹³⁰. Bu hak, otomatik bireysel karar alma faaliyetinin sözleşmenin ifası ya da kurulması için gerekli olması ya da ilgili kişinin açık rızasının bulunması halinde kullanılamayacaktır. Bu hakkın kullanılamayacağı diğer bir hal ise veri sorumlularının tabi olduğu hukuk kurallarınca izin verilmesi ve ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerini ve meşru menfaatlerini korumak için uygun tedbirlerin öngörülmüş olması halidir¹³¹.

Son olarak, GVKT m. 20 uyarınca ilgili kişinin veri sorumlusundan işleme faaliyetinin otomatik yollarla gerçekleştiği ve rıza ya da sözleşmeye dayandığı durumlarda başka bir veri sorumlusuna taşınmasını talep etme hakkı bulunmaktadır. Ancak, meşru menfaate dayanarak gerçekleştirilen işleme

¹²⁸ KAMARA, DE HERT, s. 18.

¹²⁹ ZANFIR-FORTUNA, TROESTER-FALK, MCCLUSKEY, s. 7; Ayrıca Bkz. WP 29 Opinion s. 45.

¹³⁰ DEVELİOĞLU, s. 97.

¹³¹ Bkz. GVKT m. 22.

faaliyetlerinde ilgili kişinin veri taşınabilirliği hakkını kullanması mümkün değildir. Bu hak, AB Direktifi ve KVKK'de düzenlenmemiştir. Her ne kadar GVKT'de veri taşınabilirliği hakkının meşru menfaat halinde kullanılabilmesine ilişkin bir hüküm bulunmasa da WP 29 meşru menfaate ilişkin görüşünde denge testine yardımcı olabilecek bir etken ve ek bir koruma olarak veri sorumlusunun veri taşınabilirliğini sağlayabileceğini ifade etmiştir¹³².

2.3.2.5.3. Kişisel Verilerin Korunması Yolları

(i) Denetim Makamına Şikayet

İlgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesiyle ilgili ihlaller hususunda diğer hakları saklı kalmak kaydıyla denetim makamlarına başvurarak şikayette bulunma hakkı mevcuttur. Denetim makamının bahse konu şikayetler ilgili olarak ilgili kişiyi bilgilendirmesi gerekmektedir¹³³.

(ii) **İdari ve Cezai Yaptırımlar:** Veri sorumlusunun kişisel veri işleme faaliyetlerini yükümlülüklerini yerine getirmeksizin meşru menfaate dayanarak gerçekleştirilmesi, kişisel verilerin geçersiz bir hukuki dayanak çerçevesinde işlendiği sonucunu doğuracaktır¹³⁴. Bu hukuka aykırı işleme faaliyeti dolayısıyla da veri sorumlusu hakkında 20 milyon Euro tutarında ya da veri sorumlusu bir şirket ise ve şirketin önceki mali yılının dünya çapındaki toplam cirosu 20 milyon Euro'yu aşarsa, bu miktarın yüzde dördü üst sınır olmak üzere idari para cezası uygulanacaktır¹³⁵. Ayrıca GVKT m. 84'te, üye devletlerin etkili, ölçülü ve caydırıcı olması koşulları ile GVKT'de bulunan yaptırımlara ek olarak yaptırım uygulama hakkı bulunduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, veri işleme faaliyetinin geçerli bir hukuki dayanak bulunmaması halinde, ilgili kişinin unutulma hakkı

¹³² ZANFIR-FORTUNA, TROESTER-FALK, MCCLUSKEY, s. 8; Ayrıca Bkz. WP 29 Opinion s. 47.

¹³³ GVKT m. 77 – 78.

¹³⁴ ZANFIR-FORTUNA, TROESTER-FALK, MCCLUSKEY, s. 8

¹³⁵ Bkz. GVKT m. 83/5.

çerçevesinde veri sorumlusunun söz konusu kişisel veriyi silme yükümlülüğü bulunmaktadır¹³⁶.

(iii) Özel Hukuktan Doğan Sorumluluk: Hukuka aykırı bir şekilde meşru menfaate dayanarak kişisel verilerin işlenmesi halinde ilgili kişilerin veri sorumlusu veya veri işleyene karşı yasal yollara başvurma hakkı bulunmaktadır¹³⁷. Meşru menfaat işleme şartına dayalı veri işleme faaliyetleri nedeniyle maddi ve maddi olmayan zarara uğrayan ilgili kişilerin veri sorumlusu veya veri işleyenden tazminat talebinde bulunmaları mümkündür. Veri sorumlusu veya veri işleyenin meydana gelen zararda herhangi bir sorumluluğu bulunmadığını kanıtlaması halinde sorumluluktan kurtulması söz konusu olabilecektir¹³⁸. İlgili kişinin zararının, ABAD içtihatları çerçevesinde GVKT'nin amaçlarına uygun olacak şekilde geniş yorumlanması gerekmektedir¹³⁹.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK HUKUKU'NDA KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKU AÇISINDAN MEŞRU MENFAAT KAVRAMI

3.1. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Öncesi

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK") öncesindeki dönemde Türkiye'de kişisel verilerin korunmasını özel olarak düzenleyen bir kanun bulunmamaktaydı. İlk kez bu amaçla özel bir kanun çıkarmak adına 1989 yılında bir komisyon kurulmuş ise de komisyon çalışmalarını tamamlayamadan dağılmıştır. Bunun üzerine 2000 yılında tekrar yeni bir komisyon kurularak komisyon tarafından kanun tasarısı hazırlanmış, ne var ki söz konusu tasarının

¹³⁶ Bkz. GVKT m. 17(1)/d

¹³⁷ Bkz. GVKT m. 79/1

¹³⁸ DEVELİOĞLU, s. 126 – 127.

¹³⁹ Murat Volkan DÜLGER, "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", Yaşar Hukuk Dergisi C.1 S.2, 2019, s. 164. Ayrıca Bkz. GVKT 146. Başlangıç Hükmü.

kanunlaşması yönünde 2014 yılına kadar herhangi bir gelişme olmamıştır¹⁴⁰. 2004 yılında kabul edilen 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ("TCK") ise kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesine ilişkin suçlar düzenlenmiştir¹⁴¹.

Her ne kadar 2014 yılına kadar kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel bir kanun çıkarılmamışsa da 2010 yılında Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının ("Anayasa") 20. maddesine eklenen fıkra ile kişisel veriler, özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Bu değişiklik ile herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı olduğu, bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsayacağı belirtilmiştir. İlaveten kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği belirtilerek kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceğine yer verilmiştir¹⁴². Böylece bu değişiklik ile kişisel verileri işlenen kişilerin kendilerini ilgilendiren kişisel verileri üzerinde sahip oldukları hak ve yetkileri ve bu verilerin hangi hallerde işlenebileceğinin sınırları Anayasa ile çizilmiştir. Ayrıca 2.2. başlıkta açıklanan 108 sayılı Sözleşme Türkiye tarafından da imzalanmış olup iç hukuka dahil edilmesi 17 Mart 2016 yılını bulmuştur. Bu çerçevede, 26 Aralık 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi ("TBMM") Başkanlığına kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir kanun tasarısı sunulmuş, bu tasarı 24 Mart 2016 tarihinde kanunlaşarak 7 Nisan 2016 tarihinde 29677 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Görüldüğü üzere, 2016 yılına kadar kişisel veri işleme faaliyetlerine ilişkin yasal dayanaklar ve bu yasal dayanaklardan birisi olan meşru menfaat Türk Hukuku kapsamında herhangi bir düzenlemede yer almamaktaydı.

¹⁴⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler", s. 13.

¹⁴¹ Bkz. TCK m. 135-140.

¹⁴² Bkz. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 20/3.

3.2. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Meşru Menfaat

3.2.1. Giriş

2016 yılında KVKK'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte Türk Hukuku'nda kişisel verilerin işlenmesinin sınırları belirli kurallar ile çizilmiş olup KVKK; kişisel verileri işlenen ilgili kişilerin¹⁴³ mahremiyet ve bilgi güvenliği hakkının korunmasını, kişisel verilerin işlenmesinin disiplin altına alınmasını, temel hak ve özgürlüklerin korunması, kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların düzenlenmesini amaçlamaktadır¹⁴⁴. KVKK uyarınca kişisel verilerin işlenmesi ancak aşağıda belirtilen şartlardan birinin mevcut olması halinde mümkündür¹⁴⁵:

- *"İlgili kişinin açık rızasının varlığı,*
- *Kanunlarda açıkça öngörülmesi,*
- *Fiili imkansızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,*
- *Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,*
- *Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması,*
- *İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,*
- *Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması,*

¹⁴³ KVKK'nin "Tanımlar" başlıklı 3/1-ç maddesinde kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ilgili kişi olarak tanımlanmıştır.

¹⁴⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Madde ve Gereçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü", s. 7.

¹⁴⁵ Bkz. KVKK m. 5.

- *İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması."*

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin KVKK'de düzenlenen şartlar özel nitelikli kişisel veriler için geçerli olmayıp özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları KVKK'nin 6. maddesinde ayrıca düzenlenmiştir. Söz madde uyarınca özel nitelikli kişisel veriler ancak ilgili kişinin açık rızasının varlığı halinde ya da maddede özel olarak düzenlenen hallerde¹⁴⁶ işlenebilecek olup meşru menfaat bu şartlardan birisi değildir.

1/541 esas numaralı Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı'nın ilk versiyonunda meşru menfaat bulunmamaktaydı. Hüküm, TBMM Komisyon çalışmaları esnasında Alt Komisyon'da metne eklenmiş ve akabinde Adalet Komisyonu tarafından kabul edilmiştir¹⁴⁷. Tasarıya ilişkin komisyon muhalefet şerhinde¹⁴⁸; KVKK'nin asıl amacının kişisel verilerin işlenmesini sağlamak olduğu, meşru menfaatin soyut ve sübjektif bir kavram olduğu ve dolayısıyla bu kavramın istisnalar arasında yer almasının kişisel verileri korumayı istisna haline getirdiği ifade edilmiştir. Muhalefet şerhinde geçen istisna ibaresi ile kastedilen, KVKK m. 5'te düzenlenen işleme şartlarıdır. TBMM'nin bazı üyeleri, KVKK'de yer alan birtakım hükümlerin Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla AYM'ye iptal başvurusunda bulunmuştur.

İptali istenen hükümlerin arasında, KVKK m. 5'te yer alan ve ilgili kişinin açık rızasının aranmadığı haller olan; *"bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla*

¹⁴⁶ KVKK m.6 uyarınca; "kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir ve özel nitelikli veriler bu maddede belirtilenler ile sınırlıdır. Sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır."

¹⁴⁷ KÜZECİ, s. 401.

¹⁴⁸ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541), s. 84.

doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması", "veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması", "bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işleminin zorunlu olması" ve "ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması" halleri de yer almaktaydı. Başvurucular iptal taleplerinde, kişisel veri işlemede kuralın ilgili kişinin açık rızası olduğunu, fakat maddede düzenlenen istisnalar sebebiyle ilgili kişilerin açık rızasının aranmasına gerek duyulmasının neredeyse imkansız hale getirildiğini, bu hükümlerin açık, anlaşılabilir ve kişilerin söz haklarını kullanabilmelerine elverişli olması gerektiğini, ancak bu düzenlemede kapsam ve sınırların belirsiz olduğunu ileri sürmüşlerdir. Başvurucular özellikle meşru menfaat kavramının kapsamının belli olmadığını, temel hak ve özgürlüklere ilişkin sınırlamaların Anayasa'ya uygun olabilmesi için temel hakların sınırlandırılmasına ilişkin ilkelere aykırı olmaması gerektiğini, kamu yararı ile özel hayatın gizliliği hakkı arasında adil bir denge kurması gerektiğini, dava konusu kuralların ise bireylerin özel yaşamına doğrudan bir müdahale niteliğinde olduğunu, kişisel verilerin korunması hakkını ölçüsüzce sınırlandırdığını ve hakkın özüne zarar verdiğini ileri sürerek maddelerin iptalini talep etmişlerdir.

AYM, meşru menfaat açısından, başvurucular tarafından her ne kadar bu kavramın belirsiz olduğu belirtilmiş ise de bu kavramın ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla gerekçede ifade edilen temel ilkelere uyulması ve veri sorumlusu ile ilgili kişinin menfaat dengesinin gözetilmesi çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir kavram olarak anlaşılması gerektiği dikkate alındığında belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini ifade ederek iptal talebinin reddine karar vermiştir¹⁴⁹.

Başvurucular tarafından ifade edildiği şekilde meşru menfaat kavramının muğlak olması sebebiyle geniş bir şekilde yorumlanması ve bu kapsamda ilgili

¹⁴⁹ Bkz. AYM'nin 2016/125 E., 2017/143 K. ve 28.9.2017 tarihli kararı; <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180123-15.pdf>, E.T.: 01.12.2020.

kişilerin temel hak ve hürriyetlerinin risk altına girmesi söz konusu olabilecek ise de AYM'nin iptal talebini reddetmesinin yerinde olduğu söylenebilecektir. Zira, AYM tarafından da belirtildiği üzere, veri sorumlusunun meşru menfaati ile ilgili kişilerin temel hak ve özgürlükleri arasındaki menfaat dengesi gözetildiği noktada, meşru menfaat işleme şartına dayanılmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Doktrinde, meşru menfaat kavramının dar yorumlanması gerektiği şeklinde görüşler de mevcuttur. Bu görüşler, ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin zarar görmemesinin esas olduğunu, Anayasa hukukunda 'temel hak ve özgürlüklere zarar vermemek' gibi ibarelerin bulunmadığını zira bu ibareye karşılık gelebilecek kavramların ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerini sınırlandıracağını ileri sürmektedir¹⁵⁰.

İlaveten aynı yönde meşru menfaat değerlendirmesi yaparken KVKK kapsamında meşru menfaatin istisna olmasından hareketle istisnaların dar, insan haklarının ise geniş bir şekilde yorumlanması gerektiği görüşü de mevcuttur¹⁵¹. Ancak, KVKK her ne kadar bireylerin kişisel verilerinin korunmasını temin etmeye yönelik olsa da ticari hayatın devamlılığının sağlanması gerekliliği de bir gerçektir. Zira modern toplumun ekonomisine yön verir nitelikte olan kişisel veriler sayesinde 'veri temelli ekonomi' kavramı yükselişe geçmiş, kişisel veriler ekonomik ekosistemin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir¹⁵². Hal böyle olunca, bireylerin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile 'veri temelli ekonomi' arasındaki dengenin özenli bir şekilde kurulması gerekliliği kaçınılmazdır¹⁵³.

3.2.2. Meşru Menfaat Kavramının Türk Hukuku'nda Uygulanma Kriterleri

KVKK m. 5/2-f uyarınca ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla veri işlemenin veri sorumlusunun meşru menfaati için

¹⁵⁰ KAMA IŞIK, s. 259.

¹⁵¹ KÜZECİ, s. 402

¹⁵² Leyla KESER BERBER, Ali Cem BİLGİLİ, "Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku", Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi-1, 17 Nisan 2019, Haydarpaşa, Mehmet Bedii KAYA, "Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Korunması Arasında Denge", On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020, s. 34.

¹⁵³ A.g.e. s. 42.

zorunlu olması halinde kişisel verilerin işlenmesi mümkündür. Veri sorumlusunun meşru menfaatinin ne şekilde tespit edileceğine ilişkin olarak KVKK'de herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak veri sorumlusunun meşru menfaatinin hangi hallerde mevcut olabileceğine ilişkin olarak madde gerekçesinde bir örnek verilmiştir. Bu örnekte; şirket sahibi bir veri sorumlusunun temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla çalışanlarının terfileri, maaş zamları, sosyal haklarının düzenlenmesi ve işletmenin yeniden yapılandırılması sürecinde görev ve rol dağılımında esas alınmak üzere çalışanların kişisel verilerini işleminin meşru menfaat kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir. İlaveten madde gerekçesinde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel ilkelere uyulması ve veri sorumlusu ile ilgili kişinin menfaat dengesinin gözetilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Madde gerekçesinde meşru menfaatin tespitine ilişkin birtakım örnekler verilmiş ise de bu hususun ne şekilde tespit edileceği muğlaktır. Doktrinde, meşru menfaatin ya kanunların verdiği bir yetkiden ya da örf ve adet kuralları gereği işin icabından kaynaklanabileceği belirtilmiştir¹⁵⁴. Meşru menfaat tespitine ilişkin olarak AB uygulamasının aksine Kurul, 2019 yılına kadar herhangi bir görüş bildirmediği için uygulamada veri sorumluları açısından meşru menfaat kavramının tespitinde dikkate alınması gereken kriterlerin ne olacağı meçhuldü. 2019 yılında bir veri sorumlusu şirket, gerçekleştirdiği bir kişisel veri işleme faaliyetinin meşru menfaat kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda Kurul'dan görüş talebinde bulunmuştur. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu gereğince dağıtıcı lisansı kapsamında petrol piyasasında faaliyet gösteren şirket, Kurul'a yapmış olduğu başvuru ile kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri başka bir amaç ile işleminin meşru menfaat kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunun tespitini talep etmiştir. Kurul'un 25.03.2019 tarihli ve 2019/78 sayılı Kararı'na konu olan başvuruda Şirket;

¹⁵⁴ Muhammet Sefa MUTLU, "Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması", Adalet Yayınevi, 2020, s. 130.

- "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı ile getirilen yükümlülükleri çerçevesinde, bayi pompa satış hareketlerini, "plaka, akaryakıt türü, miktar, fiyat, zaman" bilgilerini içerecek şekilde sorgulama imkanı veren ve ilgili Kurumun anlık erişimine açık olan bir otomasyon sistemi kurduğunu,
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun anlık erişimine açık tutulan bu verilerden "plaka ve akaryakıt tipi"ne ilişkin verileri¹⁵⁵, araç sahipleri, akaryakıt bayileri ve akaryakıt dağıtım firmaları için sektörde büyük bir sorun haline gelen "hatalı akaryakıt dolumlarının" önüne geçmek için şirket tarafından geliştirilen "Araç Tanıma Projesi" için kullanmak istediklerini,
- Araç Tanıma Projesi'nin hayata geçirilmesi ile birlikte, akaryakıt ikmal edecek aracın plaka verileri ile kullandığı yakıt türünün sistemde otomatik olarak eşleştirilerek kaydedileceğini, böylece yanlış akaryakıt alımının otomatik olarak engelleneceğini,
- Şirketin ve bayilerin tüketiciye akaryakıt satışı esnasında kurulan satış sözleşmesini doğru ifa edebilmesi ve doğru ürün tedarikini gerçekleştirmesi için tüketicinin araç plakasını kullanmasının bir gereklilik haline geldiğini, Araç Tanıma Projesi'nin gerçekleştirilmesinin hatalı akaryakıt ikmalinden kaynaklanan problemleri sonlandıracağını ve böylece şirketin ve bayilerin meşru menfaatlerinin korunmuş olacağı belirtilerek, bu kapsamda şirketin otomasyon sistemi için işlediği bazı verileri, ilgili kişilerin açık rızası olmaksızın Araç Tanıma Projesi için kullanmasının KVKK m. 5(2)(ç) ve (f) bentleri kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği talebiyle Kurul'a başvurmuştur."

Kurul, talepte bulunan şirketin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'ndan aldığı lisanslar çerçevesinde akaryakıt dağıtım firması olarak faaliyet göstermesinin ve bu kapsamda 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuatta düzenlenen denetim sistemi kurma zorunluluğu çerçevesinde araç sahiplerinin kişisel verilerini işleminin KVKK m. 5(ç)'de düzenlenen veri

¹⁵⁵ Karara konu veri işleme faaliyetlerinde veri sorumlusu tarafından işlenmesi öngörülen araç plakası (motorlu taşıt plakası) verisinin, KVKK m. 3'ün gerekçesinde kişisel veri olarak nitelendirileceği belirtilmiştir.

sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması hali sayılacağı için burada ilgili kişinin açık rızasının aranmayacağına karar vermiştir. Kurul, şirketin Araç Tanıma Projesi kapsamında halihazırda hukuki yükümlülüğü çerçevesinde işlediği kişisel verilerin, Araç Tanıma Projesi sistemine entegre edilmesinin yeni bir kişisel veri işleme faaliyeti olarak sayılacağını, dolayısıyla burada veri sorumlusu tarafından yapılacak olan yeni kişisel veri işleme faaliyetlerine ilişkin olarak ayrı bir hukuki dayanak tespiti yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Kurul, veri sorumlusunun meşru menfaati için veri işlenmesinin zorunlu olup olmadığının tespit edilebilmesi için aşağıdaki başlıklarda değerlendirilen kriterlerin esas alınması gerektiğine kanaat getirmiştir.

Kurul'un kişisel verilerin korunmasını ihlal eden hallerde hukuka aykırılıkların yaygın olması durumunda ilke kararı alma ve bu kararı yayımlama yetkisi bulunmaktadır¹⁵⁶. Böylece Kurul, teknolojinin gelişmesinin yaratacağı etkiler neticesinde karşı karşıya kalınabilecek veri işleme faaliyetleri sonucunda doğacak hukuka aykırı uygulamalar ile ilgili gerekli önlemlerin alınmasını sağlayabilecektir¹⁵⁷. Söz konusu karar da bir ilke kararı niteliğinde olup Kurul'un bu konuda bir ilke kararı tesis etmesi, meşru menfaat hususunda uygulamada yaygın bir şekilde hukuka aykırılıkların bulunduğunu göstermektedir. Çalışmanın bu kısmında, Kurul'un bahse konu ilke kararında meşru menfaat değerlendirmesi kapsamında esas alınmasını öngördüğü kriterler, Kurul'un kararında yer alan veri işleme faaliyeti açısından ele alınacaktır.

3.2.2.1. Genel İlkelere Uygunluk

Bir veri işleme faaliyetinin KVKK kapsamında meşru menfaat işleme şartı kapsamında değerlendirilebilmesi için AB Hukuku ile benzer şekilde öncelikle KVKK m. 4'te düzenlenen genel ilkelerin tamamına uygunluğun sağlanması gerekmektedir. Zira söz konusu genel ilkelere uyulmaması halinde, veri işleme

¹⁵⁶ Bkz. KVKK m. 15(6).

¹⁵⁷ Cemal BAŞAR, "Türk İdare Hukuku ve Avrupa Birliği Hukuku Işığında Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi)", T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku Programı, İzmir, 2019, s. 258.

faaliyetinin hukuki dayanağı olsun ya da olmasın söz konusu veri işleme hukuka aykırı olacaktır. Bu ilkeler;

- *"Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma,*
- *Doğru ve gerektiğinde güncel olma,*
- *Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme,*
- *İşlendiği amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ve*
- *İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmedir."*

Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, esasında genel ilkelerin hepsini kapsamaktadır. Hukuka uygun olma ilkesi, yalnızca KVKK'de yer alan hükümlere değil her türlü mevzuat ile hukuk kurallarına uygunluğu ifade etmektedir. Dürüstlük kurallarına uygunluk ise, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ("TMK") m. 2'de düzenlenen dürüstlük kuralının kişisel verilerin işlenmesi esnasında ihlal edilmemesi gerektiğini ifade etmektedir¹⁵⁸. GVKT'de hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesi ile birlikte anılan şeffaflık ilkesi her ne kadar KVKK'de açıkça yer almasa da doktrinde veri sorumlularının veri işleme faaliyetlerinde şeffaf davranma ve ilgili kişilerin çıkarları ile beklentilerini dikkate alma yükümlülüklerinin bu ilke ile bağlantılı olduğu ifade edilmektedir¹⁵⁹. Kurul'un ilke kararına konu olan olay özelinde değerlendirildiğinde, başvuruda bulunan veri sorumlusunun hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun şekilde hareket ettiği ifade edilmektedir.

Doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesi, veri sorumlusunun kişisel veri işleme faaliyetlerini ilgili kişinin doğru ve güncel kişisel verileri ile gerçekleştirmesi gerektiğini ifade eder. Veri sorumlusunun gerçekleştirdiği kişisel veri işleme faaliyetleri süreklilik arz ediyorsa, ilgili kişinin kişisel verilerinin doğru ve güncel olması önemlidir. Zira veri sorumlusunun ilgili kişiden yıllar

¹⁵⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular", KVKK Yayınları, Mart 2018, Ankara, s. 42.

¹⁵⁹ DEVELİOĞLU, s. 45.

önce elde ettiği kişisel verileri o günün koşullarında işlemesi ilgili kişi açısından aleyhe sonuçlar doğurabilecektir. Nitekim KVKK m. 11 uyarınca kişisel verileri işlenen ilgili kişilerin bu ilke uyarınca kişisel verilerinin doğru bir şekilde işlenmesini isteme ve verilerin doğru olduğunu kontrol etme hakları bulunmaktadır¹⁶⁰. Bu sebeple veri sorumlusunun veri işleme faaliyetleri nezdinde bünyesinde bulundurduğu kişisel verilerin her zaman doğru ve güncel olduğunu temin etmesi gerekmektedir. Bu hususa ilişkin olarak Kurum tarafından ilgili kişinin evlendikten sonra soyadının değişmesi sebebiyle ilgili kişinin talebi üzerine banka kayıtlarında düzeltme örneği verilmiştir¹⁶¹. Somut olay özelinde değerlendirildiğinde, Kurul kararında ilgili kişilerin kişisel verilerinin doğru ve güncel olup olmadığı hususunda herhangi bir değerlendirme yapılmadığı görülmektedir. Başvuruda bulunan veri sorumlusunun Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun anlık erişimine açık tuttuğu kişisel verilerin bayi pompa satış hareketleri çerçevesinde plaka, akaryakıt türü, miktar, fiyat, zaman (saat, dakika ve saniye) şeklinde olduğu düşünüldüğünde bu verilerin doğru ve güncel olduğu söylenebilecektir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, veri sorumlusunun kişisel verilerini işlediği müşterilerini KVKK m. 10'da düzenlenen aydınlatma yükümlülüğüne¹⁶² uygun bir şekilde aydınlatması, doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesi kapsamında önem teşkil etmektedir. Zira ilgili kişilerin, KVKK uyarınca kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme hakkı bulunmaktadır. Bu sebeple, ilgili kişilerin KVKK uyarınca veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğüne uygun bir şekilde aydınlatılması, doğru ve güncel olma ilkesinin bir unsurudur.

¹⁶⁰ Furkan Güven TAŞTAN, "Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması", On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 50.

¹⁶¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular", s. 44.

¹⁶² KVKK m. 10 uyarınca "*kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere;*

a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,

b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,

c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı,

ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,

d) 11. maddede sayılan diğer hakları konusunda bilgi vermekle yükümlüdür."

Belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme ilkesi, kişisel verilerin işlendiği amacın ilgili kişi tarafından açıkça anlaşılabilir ve belirli olacak şekilde detaylıca açıklanmış olmasını ve kişisel veri işleme faaliyetinin KVKK m. 5'te yer alan hukuki işleme şartlarından hangisine dayalı olarak gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi gerektiğini ifade etmektedir¹⁶³. Burada bahsedilen meşru amaç, çalışmamızın esas inceleme konusu olan meşru menfaat kavramından farklı bir kavramdır. Meşru amaç, ilgili kişinin veri sorumlusu tarafından işlenen her bir kişisel verisinin işlenmesine ilişkin bir amacın olmasıdır. Kişisel verilerin veri sorumlusu tarafından belirlenecek bu amaç doğrultusunda işlenmemesi halinde hukuka aykırı veri işlenmesi söz konusu olacaktır¹⁶⁴. Karara konu olay özelinde değerlendirildiğinde, başvuruda bulunan veri sorumlusunun veri işleme amacı; halihazırda hukuki yükümlülüğü gereği elinde tuttuğu plaka ve akaryakıt tipine ilişkin tüketicilerin kişisel verilerini araç sahipleri, akaryakıt bayileri ve akaryakıt dağıtım firmaları için sektörde büyük bir sorun haline gelen hatalı akaryakıt dolumlarının önüne geçmek adına geliştirilen Araç Tanıma Projesi için kullanmaktır. Bu proje sayesinde akaryakıt ikmal edecek aracın plaka verileri ile kullandığı yakıt türü, sistem üzerinde eşleştirilerek yanlış akaryakıt alımı otomatik olarak engellenecektir. Dolayısıyla, burada veri sorumlusunun amacının belirli ve açık olduğu görülmektedir. Ayrıca bu amaç, işlenen her bir verinin belirli ve açık bir amacının olması sebebiyle meşru olarak nitelendirilebilecektir.

İşlendiği amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi, ilgili kişinin kişisel verilerinin yalnızca elde edilme amacıyla işlenmesini ve veri işleme faaliyetinin söz konusu amacı gerçekleştirecek ölçüde olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu ilke, GVKT'de veri minimizasyonu ilkesi olarak yer bulmaktadır. Bu çerçevede veri sorumlusunun kişisel verileri elde etmeden evvel bu verilerin işlenmesinin gerekli olup olmadığını değerlendirmesi, eğer gerekliyse kişisel verileri tespit edilen veri işleme amacına ulaşmaya yetecek ölçüde toplaması ve

¹⁶³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler", s. 7-8.

¹⁶⁴ ÇEKİN, s. 46.

işlemesi gerekmektedir¹⁶⁵. KVKK'de yer alan ölçülülük ilkesinin yanı sıra doktrinde Anayasa m. 13'te yer alan ölçülülük ilkesinin de bu noktada önem arz ettiği gerektiği belirtilmiştir¹⁶⁶. Zira Anayasa çerçevesinde ölçülülük ilkesi, bir temel hak ve hürriyete getirilmek istenen sınırlamanın, ulaşılmak istenen meşru bir amaç ile dengeli olması gerekliliğini ifade etmektedir¹⁶⁷. Somut olay açısından değerlendirildiğinde, veri sorumlusunun tüketicilerin araç ve akaryakıt tipine ilişkin bilgilerini salt belirlediği amaç doğrultusunda kullanması gerekmektedir. Bu ilkeye uygunluğun veri sorumlusu tarafından bizzat değerlendirilmesi gerekmektedir. Veri sorumlusu söz konusu verileri belirlediği amaç dışında kullanıyor ise bu ilkeye aykırı hareket etmesi söz konusu olacaktır. Örneğin, somut olayda veri sorumlusu tarafından geliştirilen Araç Tanıma Projesi kapsamında sistem üzerinde eşleştirilen araç plakası ile akaryakıt türü verilerinin, araç plakası sahiplerine benzin ya da motorin reklamı yapılması amacıyla tanıtım mesajı gönderimi için kullanılması amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesinin ihlal edildiği anlamına gelecektir.

İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkesi ise, eğer mevzuatta veri işleme faaliyetine ilişkin olarak kişisel verinin saklanma süresi yer alıyorsa veri sorumlusunun bu süreye riayet etmesi gerektiğini, mevzuatta buna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmuyorsa da verilerin işlendikleri amaç için gerekli süre zarfında saklanmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bu süreler sonunda veri sorumlusu tarafından verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerekmektedir¹⁶⁸. Somut olay özelinde değerlendirildiğinde, veri sorumlusunun

¹⁶⁵ Habip BOZKURT, "Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu (Yüksek Lisans Tezi)", Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 93.

¹⁶⁶ Bahri ÖZTÜRK, Elif Altınok ÇALIŞKAN, Serkan SEYHAN, "Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Teorik ve Pratik Çalışma Kitabı", Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Ankara, 2021, s. 69. Ayrıca Bkz. Anayasa md. 13; "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz*".

¹⁶⁷ Berat DUMAN, "Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi)", T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Konya, 2020, s. 160.

¹⁶⁸ Bkz. KVKK m. 7.

bu verileri saklamasına ilişkin mevzuatta öngörülen herhangi bir süre olup olmadığının değerlendirilmesi, eğer böyle bir süre bulunmuyorsa işlendiği amaç için gerekli olan sürenin veri sorumlusu tarafından tespit edilmesi gerekmektedir. Bu tespit edilen süreleri aşan işleme faaliyetleri genel ilkelere ve dolayısıyla hukuka aykırılık teşkil edecektir.

Kurul, kararında kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkelere uygunluğun sağlanmasının meşru menfaatin tespitinde bir kriter olduğunu belirtmiş ise de somut olay özelinde genel ilkelere uygunluğu detaylı bir şekilde değerlendirmemiştir. Ancak Kurul, bahse konu kararda kişisel verilerin ilk kez işlenmesi için gereken amaçtan farklı olarak başka bir amaca yönelik yeni bir veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinde yine KVKK m. 5'te yer alan veri işleme şartlarından en az birine dayanılması gerektiğini ve ilk amaçtan bağımsız olarak KVKK m. 4'te düzenlenen genel ilkelere uyumlu olup olunmadığının değerlendirilmesi gerektiğini açıklığa kavuşturmuştur.

3.2.2.2. Menfaat ile Temel Hak ve Hürriyetlerin Yarışabilir Düzeyde Olması

Veri sorumlusu tarafından kişisel verinin işlenmesi sonucunda elde edilecek menfaat ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin yarışabilir düzeyde olması gerekmektedir. Bunun anlamı, veri sorumlusunun veri işleme faaliyeti sonucunda elde edeceği menfaatin, ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinden daha kritik olması gerektiğidir. Somut olay özelinde değerlendirildiğinde, veri sorumlusunun bu verileri işleme sonucunda gerek kendisi gerekse bayilerinin ticari bir menfaat elde edeceği yadsınamaz. Ancak burada Kurul kararında da belirtildiği üzere akaryakıt istasyonlarına gelen araçlara tüketicinin talep ettiği üründen farklı bir ürün ikmal edilmesi nedeniyle oluşan araç arızalarından dolayı tüketiciler de zarara uğramaktadır. Kararda 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun uyarınca olay özelinde veri sorumlusu olan dağıtıcı şirketin akaryakıt istasyonu işleticileri ile müteselsil sorumluluğunun bulunduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla, somut olayda veri işleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hem veri sorumlusu şirketin hem de tüketicinin maddi kayba uğramasının önlenmesini sağlayacaktır. Her ne kadar burada veri sorumlusunun menfaati

şirketin marka değeri ve hizmet kalitesinin düşmemesi açısından daha fazla olsa da somut olayda ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesinde ilgili kişilerin de menfaatlerinin bulunduğu ve bu kapsamda ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesi ile veri sorumlusunun yarışabilir nitelikte olduğu söylenebilecektir.

3.2.2.3. Kişisel Veri İşlenmesinin Zorunluluk Arz Etmesi

GVKT'den farklı olarak, veri sorumlusunun menfaate ulaşılabilmesi bakımından kişisel veri işlenmesinin zorunluluk arz etmesi gerekmektedir. Türk Hukuku'nda yer alan bu düzenleme, AB Hukuku düzenlemelerinden farklıdır. GVKT'de zorunluluk yerine gereklilik ibaresi yer almakta olup madde kapsamı daha geniş tutulmuştur. AB Hukuku kapsamında yapılması öngörülen gereklilik testinde; veri işleme faaliyetinin veri işleme amacına ulaşmasına gerçekten yardımcı olup olmayacağı ve bu amaca veri işlemeksizin ya da daha az veri işleyerek ulaşılmasının mümkün olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna karşın Türk Hukuku kapsamında yapılacak değerlendirmede, veri işleme faaliyetinin veri işleme amacına ulaşmasına yardımcı olması değil, bu amaca ulaşmak için zaruri olması aranmaktadır. Şayet veri sorumlusunun bahse konu menfaate ilgili kişinin kişisel verilerini işlemeden de ulaşması mümkün ise o halde verilerin işlenmesinde bir zorunluluk bulunmayacağından veri sorumlusunun meşru menfaat işleme şartına dayanması Türk Hukuku uyarınca mümkün olmayacaktır. Zorunluluk ibaresinden anlaşılması gereken, kişisel veri işleme ile meşru menfaat arasında sıkı bir ilişkinin olmasıdır¹⁶⁹.

Karara konu olayda, veri sorumlusu şirketin tüketicilerin araç plakalarını ve satın aldıkları akaryakıt türünü Araç Tanıma Projesi kapsamında sistem üzerinde eşleştirmek suretiyle işleme, veri sorumlusunun hatalı akaryakıt ikmalinden kaynaklanabilecek maddi ve ticari itibar kaybını önlemesi açısından zorunluluk arz etmektedir. Nitekim böylece kaydedilen araç plakalarının sahibi araçların kullandıkları akaryakıt türü hususunda uygulamada hata yapılmayacak,

¹⁶⁹ ÇEKİN, s. 72

araçlarda bu hatadan kaynaklı olarak zarar doğması önceden önlenecektir. Ancak burada ölçülülük ilkesi gereğince yalnızca araç plakası ile araç plakasının sahibi olan aracın kullanması gereken akaryakıt türünün benzin mi yoksa motorin mi olması gerektiği bilgisinin yer alması gerekmektedir.

3.2.2.4. Menfaatin Mevcut, Belirli ve Açık Olması

Veri sorumlusunun veri işleme faaliyeti neticesinde elde edeceği menfaatin söz konusu veri işleme faaliyeti anında mevcut olması gerekmektedir. Bu çerçevede veri sorumlusu, kişisel verileri gelecekte bir menfaat etme ihtimaline binaen işleyemez. Veri sorumlusunun mevcut menfaatinin belirli ve açık olması ise, ilgili kişinin söz konusu veri işleme faaliyetinden haberdar olması ve ilgili kişinin bu hususta KVKK'ye uygun bir şekilde aydınlatılması gerektiğini ifade etmektedir. Somut olayda veri sorumlusunun menfaati, veri sorumlusunun hatalı akaryakıt ikmalinden kaynaklanabilecek maddi ve ticari itibar kaybının önlenmesi olarak addedilebilecektir. Dolayısıyla, veri sorumlusunun elde edeceği menfaat veri işleme faaliyeti öncesinde belirlidir. Veri sorumlusunun söz konusu menfaatinin belirli ve açık olup olmadığı hususu ise veri sorumlusunun bu hususta kişisel verilerini işlediği tüketicileri KVKK m. 10'da düzenlenen aydınlatma yükümlülüğüne uygun bir şekilde aydınlatıp aydınlatmadığı değerlendirildikten sonra tespit edilebilecektir.

3.2.2.5. Menfaatin Elde Edilmesi Halinde Yarar Sağlanması ve Yararın Ortaya Çıkması İçin Tek Yolun Kişisel Veri İşlenmesi Olması

İlgili kişinin temel hak ve hürriyetleri ile yarışabilir nitelikte olan meşru menfaatin elde edilmesi ile veri sorumlusunun bir yarar sağlaması gerekmekte olup bu yararın kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle ortaya çıkmasının mümkün olmaması gerekmektedir. Örneğin, işveren bir veri sorumlusunun çalışanlarının aile üyelerinin iletişim bilgilerini bayram, doğum

günü, vefat gibi özel günlerde kullanmak üzere işlemesi halinde, veri sorumlusunun önemli ve güncel bir yararından söz edilemeyecektir¹⁷⁰.

Somut olayda, veri sorumlusunun sağlayacağı maddi ve ticari yararın kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle ortaya çıkması pek de mümkün görünmemektedir. Zira karardan anlaşıldığı üzere veri sorumlusu şirket, Araç Tanıma Projesi kapsamında hatalı akaryakıt ikmalini önlemek için araç plakaları ile yakıt türünü eşleştirmek zorundadır. Fakat burada bu değerlendirmenin bizzat veri sorumlusu tarafından yapılarak teknik olarak kişisel veri işlemesine gerek olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. İlaveten veri sorumlusunun bu noktada araç plakası sahibinin ölçülülük ilkesi gereği başkaca kişisel verilerini işlememesi ve salt plaka bilgisini işlemesi gerekmektedir.

Son olarak, AB Hukuku'nda veri sorumlusunun menfaatinin meşruluğunu tespit ederken bu kriterlere ek olarak bu yarardan herhangi bir üçüncü tarafın yararlanıp yararlanmadığı ve veri işleme faaliyetinde kamu yararı bulunup bulunmadığı gibi hususlar da değerlendirme kapsamına alınmaktadır. Türk Hukuku'nda her ne kadar üçüncü kişilerin meşru menfaati istisnalardan birisi olarak sayılmamış ise de yararın ölçütünün belirlenmesinde bu iki unsurun da değerlendirme kapsamına alınması önerilmektedir. Karara konu olayda, veri işleme faaliyetinin akaryakıt satın alan tüketicilerin ve bayilerin de yararına sonuç doğurduğu ve salt veri sorumlusu şirketin yararının söz konusu olmadığı da göz önünde bulundurulduğunda menfaatin meşruluğunun tespiti kolaylaşmaktadır.

3.2.2.6. Meşru Menfaat Belirlenirken Şeffaf ve Hesap Verilebilir Kriterlerin Esas Alınması

Veri sorumlusunun meşru menfaati belirlenirken veri sorumlusunun şeffaf ve hesap verebilecek şekilde hareket etmesi gerekmektedir. Şeffaflık ve

¹⁷⁰ Mine DEMİREZEN, "Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uyum Projelerinin Yürütülmesi", Platon Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 208.

hesap verilebilirlik ilkeleri KVKK'de yer almamakta olup GVKT kapsamında kabul edilen ilkelerdir. Bu çerçevede veri sorumlusu, veri işleme faaliyetinde meşru menfaat şartına dayanıyorsa bu hususta şeffaf bir biçimde hareket ederek ilgili kişileri aydınlatmanın yanı sıra kendi meşru menfaatine ilişkin olarak da gerekli şeffaflığı sağlamalıdır. Bunun devamında da meşru menfaat şartına dayandığına dair ilgili kişilere hesap verebilecek şekilde hareket etmelidir. Bu kapsamda veri sorumlusunun veri işleme faaliyetlerini GVKT ile getirilen hesap verilebilirlik ilkesi ile bağlantılı olarak belgelendirmesi gerekmektedir. Kurul, meşru menfaatin tespitine ilişkin olarak tesis etmiş olduğu söz konusu kararında veri sorumlusunun meşru menfaatinin yalnızca ekonomik yarar sağlaması ya da kâr elde etmesi olarak yorumlanmaması gerektiğini, yararın çok sayıda kişiyi etkileyip etkilemediğinin ve iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırıp kolaylaştırmadığının değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla, somut olayda veri sorumlusunun elde edeceği menfaatin ne olduğunu tespit ederken iş süreçlerini de dikkate almak suretiyle çok yönlü bir değerlendirme yapmış ve ilgili kişileri tüm bu menfaatler hususunda şeffaf ve hesap verilebilir şekilde aydınlatmış olması gerekmektedir.

3.2.2.7. İlgili Kişinin Zarar Görmesinin Engellenmesi

Veri sorumlusunun ilgili kişiyi başta kişisel verilerinin korunması olmak üzere temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesini engellemek amacıyla öngörülebilir, açık ve yakın her türlü tehlikeden uzak tutması gerekmektedir. Örneğin; bir işverenin çalışanları iş kazasından korumak için iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri almadan önce işyerinde öngörülebilir riskleri tespit etmek adına yaptığı çalışmalar, veri sorumlusu tarafından aynı şekilde kişisel verilere de uygulanmalıdır. Bunun için veri sorumlusunun gerçekleştireceği veri işleme faaliyetinin ilgili kişi için tehlike ya da tehdit teşkil edip etmediğinin veri işlemeden önce araştırılması gerekmektedir. Bu araştırma sonucunda ilgili kişinin herhangi bir surette bir zarara uğrama riski dahi bulunduğu tespit ediliyorsa meşru menfaat şartına dayanılması mümkün değildir. Somut olay özelinde veri sorumlusunun şirketin kişisel verilerin işlenmesinden doğabilecek zararlara ilişkin

öngörülebilir riskleri tespit edip etmediği karardan anlaşılmamaktadır. Veri sorumlusu şirketin Kurul'dan görüş talep ederken bu husustaki riskleri tespit etmek adına çalışmalar yürüttüğünü ve bu çalışmalar sonucunda öngörülebilir bir risk bulunmadığını da ilgili kişinin zarar görmesini engellemek adına ispat etmiş olması gerekirdi.

3.2.2.8. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Teknik ve İdari Tedbirlerin Alınması

Veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin veri işleme faaliyeti kapsamında herhangi bir zarara uğrama riskinin bulunmadığı tespit edilse dahi ilgili kişinin gelecekte uğrayabileceği her türlü zararın önlenmesi adına veri sorumlusu tarafından kişisel verilerin korunmasına ilişkin her türlü teknik ve idari tedbirin alınması gerekmektedir. Bu husus KVKK'de düzenlenen veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülüğünün bir uzantısıdır. KVKK uyarınca veri sorumluları; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ve kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür¹⁷¹. Veri sorumluları tarafından kişisel veri güvenliğine ilişkin olarak alınabilecek teknik tedbirler aşağıdaki şekilde özetlenebilecektir¹⁷²:

- *"Siber güvenliğin sağlanması,*
- *Kişisel veri güvenliğinin takibi,*
- *Kişisel veri içeren ortamların güvenliğinin sağlanması,*
- *Kişisel verilerin bulutta depolanması halinde bulut depolama hizmeti sağlayıcısı tarafından alınan önlemlerin yeterliliğinin ve uygunluğunun veri sorumlusu tarafından denetlenmesi,*
- *Bilgi teknolojileri sistemlerinin tedariki, geliştirilmesi ve bakımında güvenlik gereksinimlerinin göz önüne alınması,*

¹⁷¹ Bkz. KVKK m. 12.

¹⁷² Daha detaylı bilgi için, Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler)", KVKK Yayınları, Ocak 2018, Ankara, s. 15-25.

- *Kişisel verilerin yedeklenmesi".*

Kişisel veri güvenliğine ilişkin olarak veri sorumluları tarafından alınabilecek idari tedbirler ise aşağıdaki şekilde özetlenebilecektir¹⁷³:

- *"Mevcut risk ve tehditlerin belirlenmesi,*
- *Çalışanların eğitilmesi ve farkındalık çalışmaları yapılması,*
- *Kişisel veri güvenliği politikalarının ve prosedürlerinin belirlenmesi,*
- *Kişisel verilerin mümkün olduğunca azaltılması,*
- *Veri işleyenler ile ilişkilerin KVKK'ye uygun bir şekilde yönetilmesi".*

Veri sorumlusu tarafından alınacak olan idari tedbirler kapsamında, veri sorumlusunun kişisel veri işleme envanteri¹⁷⁴, erişim, bilgi güvenliği, kullanım, saklama ve imha gibi kurumsal politikaları, veri sorumlusu ile veri işleyenler arasındaki sözleşmeleri, gizlilik taahhütnameleri, kişisel verilerin korunması hükümleri içeren iş sözleşmeleri ve disiplin yönetmeliği hazırlaması, kurum içi periyodik ve rastgele denetimler yapması, kurumsal iletişim prosedürleri oluşturması ve Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemine¹⁷⁵ bildirim yapması gerekmektedir¹⁷⁶. Bu kapsamda, somut olayda veri sorumlusu şirketin Araç Tanıma Projesi kapsamında yürüteceği kişisel veri işleme faaliyetleri açısından kişisel verilerini işleyeceği tüketicilerin kişisel verilerinin korumasına ilişkin teknik ve idari tedbirleri alması ve bu tedbirleri aldığını belgelendirmesi gerekmektedir.

¹⁷³ Daha detaylı bilgi için Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler)", KVKK Yayınları, Ocak 2018, Ankara, s. 8-13.

¹⁷⁴ Kişisel veri işleme envanteri; Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmeliğin 4(1)(h) maddesinde tanımlanmış olup veri sorumlularının iş süreçlerine bağlı olarak gerçekleştirmekte oldukları kişisel veri işleme faaliyetlerini; kişisel veri işleme amaçları ve hukuki sebebi, veri kategorisi, aktarılan alıcı grubu ve veri konusu kişi grubuyla ilişkilendirerek oluşturdukları ve kişisel verilerin işlendikleri amaçlar için gerekli olan azami muhafaza edilme süresini, yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel verileri ve veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirleri açıklayarak detaylandırdıkları envanteri ifade etmektedir.

¹⁷⁵ Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmeliğin 4(1)(o) maddesinde tanımlanan Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS); Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanlığı tarafından oluşturulan ve yönetilen, kayıt yükümlülüğü bulunan veri sorumlularının kişisel veri işlemeye başlamadan önce kaydolmakla yükümlü oldukları bilişim sistemini ifade etmektedir.

¹⁷⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler)", s. 29.

3.2.2.9. Denge Testi Yapılması

Veri sorumlusu tarafından kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatinin karşılaştırılarak denge testinin yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda, her bir somut olay özelinde veri sorumlusunun meşru menfaati ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetinin ne olduğu ve hangisinin üstünlük teşkil ettiği tespit edilmelidir. Somut olay açısından değerlendirdiğimizde, veri sorumlusunun meşru menfaatinin hatalı akaryakıt ikmalinden kaynaklanabilecek maddi ve ticari itibar kaybının önlenmesi olduğu anlaşılmaktadır. İlgili kişilerin temel hak ve hürriyetleri ise araç plakalarının satın aldıkları akaryakıt türü ile eşleştirilmek suretiyle işlenmesi esnasında kişisel verilerinin korunması hakkıdır.

Kurul, bahse konu kararda her ne kadar meşru menfaatin tespitine ilişkin olarak yukarıdaki kriterleri belirlemiş ise de AB örneklerinde olduğu gibi üç aşamalı bir test öngörmemiştir. Yukarıda değerlendirilen kriterlerin sonucunda, AB örneğindeki amaç ve gereklilik testinin geçildiği söylenebilecektir. Fakat AB uygulamaları göz önünde bulundurulmak suretiyle denge testi hususunda daha detaylı bir değerlendirme yapmak uygun olacaktır. Çalışmanın bu kısmında, AB uygulamaları çerçevesinde denge testinde araştırılması gereken üç etmen somut olay kapsamında incelenecektir.

(i) Kişisel Verilerin Niteliği: Denge testinin ilk aşamasında, kişisel verilerin niteliğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, kişisel verinin özel nitelikli olup olmadığı veya kişinin ayrımcılığa yahut farklı bir davranışa uğramasına sebebiyet verip vermeyeceği gibi hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir¹⁷⁷. Doktrinde, verilerin niteliği bakımından yapılan değerlendirmede veriler hassas nitelikli olmasa da mevzuatta özel olarak bir

¹⁷⁷ DEVELİOĞLU, s. 67.

korumaya tabi tutulmuşsa bunun da değerlendirme kapsamına alınması gerektiği ifade edilmiştir¹⁷⁸.

Somut olayda, veri işleme faaliyetlerine konu olan kişisel veriler KVKK m. 6'da düzenlenen özel nitelikli kişisel verilerden olmadığı anlaşılmaktadır. Veri işlemeye konu kişisel veriler araç plakası ve alınan yakıt türüne ilişkin olup insanların özellikle hassas olarak nitelendirilebileceği bir veri değildir. Bu veriler çocuklar gibi özel koruma gerektiren kişilere ilişkin veriler de değildir. Son olarak, veri işlemeye konu kişisel veriler kişilerin mesleki kapasitelerine ait veriler değildir. Bu kapsamda, denge testinin diğer aşamaları saklı kalmak kaydıyla kişisel verilerin niteliği açısından değerlendirildiğinde veri sorumlusunun menfaatinin kişilerin temel hak ve özgürlüklerinden üstün geldiği söylenebilecektir.

(ii) İlgili Kişinin Makul Beklentileri: Denge testinin ikinci aşamasında, ilgili kişilerin bahse konu veri işleme faaliyeti hususundaki makul beklentilerinin tespitine ilişkin değerlendirme yapılmalıdır. Makul beklenti, hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesinde de dikkate alınması gereken bir kriterdir¹⁷⁹. Somut olayda verisi işlenen tüketiciler ile veri sorumlusu arasında halihazırda bir hukuki ilişki bulunmaktadır. Zira bu kişiler veri sorumlusunun yetkilendirdiği bayilerinden akaryakıt satın almaktadır. Tüketicilerin kişisel verileri, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu gereğince halihazırda Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun anlık erişimine açık olan otomasyon sisteminde bulunmaktadır. İlgili kişilerin, bu hususta kişisel verilerinin işlendiğine ilişkin olarak veri sorumlusu tarafından aydınlatma yükümlülüğüne uygun bir şekilde aydınlatılmış olmaları halinde bu kişilerin kişisel verilerinin işlenmesi hususunda makul beklentilerinin olabileceği söylenebilecektir.

¹⁷⁸ YÜCEDAĞ, s. 784.

¹⁷⁹ Emine HİZARCI, "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi)", T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 122.

Bunun dışında, veri sorumlusunun ilgili kişilerin kişisel verilerin toplandığı zamandan beri ilgili kişilerin bu husustaki makul beklentilerinde herhangi bir değişiklik olup olmayacağını da değerlendirmesi gerekmektedir. Son olarak somut olay özelinde değerlendirildiğinde, ilgili kişinin makul beklentisinin tespitinde ilgili kişilerin belirli koşullarda veri işlemeyi bekleyecekleri veya beklemeyecekleri anlamına gelen başka faktörlerin olup olmadığının da veri sorumlusu tarafından değerlendirilmiş olması gerekmektedir.

(iii) Muhtemel Etki: Denge testinin en son aşamasında, veri işleme faaliyetinin ilgili kişiye muhtemel etkilerinin ne olacağını değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda öncelikle, veri işleme faaliyetinin ilgili kişiler özelindeki olası etkilerinin ne olduğunun araştırılması gerekmektedir. Karara konu olayda, ilgili kişilerin araç plakası bilgilerinin akaryakıt türü ile eşleştirilmesi suretiyle işlenmesi, veri sorumlusunun meşru menfaatinin yanı sıra ilgili kişilerin de hatalı akaryakıt alımını önleyecektir. Dolayısıyla, veri işlemenin salt bu amaçla yapılması halinde ilgili kişiler üzerindeki olası etkisinin ilgili kişilerin lehine bir sonuç yaratacağı görülmektedir. Bahse konu veri işleme faaliyeti neticesinde, ilgili kişilerin verilerinin kullanımını üzerinde kontrol kaybedeceklerine ilişkin bir bulgunun da bulunmadığı görülmektedir.

Bu değerlendirme kıstaslarının yanı sıra veri sorumlusu tarafından somut olayın şartları kapsamında herhangi bir potansiyel etkinin olasılığı ve şiddetinin ne olduğu, ilgili kişilerin işleme faaliyetine itiraz etmesinin veya işlemeyi müdahaleci bulmasının olası olup olmadığı, veri işleme faaliyetinin kişilere açıklanması noktasında veri sorumlusunun bu açıklamalardan memnuniyet duyup duyamayacağı ve etkileri en aza indirmek için herhangi bir önlem alınıp alınamayacağı hususlarının da değerlendirilmesi uygun olacaktır. Tüm bu değerlendirmeler sonucunda veri sorumlusunun meşru menfaatinin ilgili kişilerin temel hak ve hürriyetlerinden üstün nitelikte olduğu tespit edilirse, veri sorumlusunun üç aşamalı denge testinde başarılı olduğu sonucuna varılabilecektir.

3.2.2.10. Kurul'un Vardığı Karar ve Karara İlişkin Değerlendirmeler

Kurul, ortaya koyduğu kriterler çerçevesinde yaptığı değerlendirme sonucunda talepte bulunan veri sorumlusunun tüketicilere ait plaka ve ürün tipi bilgilerini kullanmasının ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması kapsamında olduğuna ve veri sorumlusu şirketin erişilebilir ve görünür bir şekilde aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmek ve başka bir amaçla kullanmamak kaydıyla ilgili kişilerin açık rızasını almaksızın bahse konu sistemi kullanmasında KVKK yönünden hukuken bir engel bulunmadığına karar vermiştir.

Kurul, vermiş olduğu kararında her ne kadar ortaya birtakım kriterler koymuş ise de somut olay özelinde bu kriterlerin varlığının bilhassa denge testi kapsamında değerlendirilmediği görülmektedir. Denge testi değerlendirmesinin bizzat veri sorumlusu tarafından yapılması gerekmekte olduğundan Kurul'un bu hususta veri sorumlusu yerine bir değerlendirme yapması beklenemeyecektir. Zira denge testi çerçevesinde ele alınması gereken soruların yanıtlarının bizzat veri sorumlusu tarafından cevaplanması gerekmektedir. Ne var ki Kurul'un bu noktada AB uygulamasında olduğu gibi denge testinin yapılma yöntemlerine ve metotlarına ilişkin olarak ortaya daha detaylı kriterler koyması, uygulamadaki hatalı değerlendirmelerin önüne geçebilecektir.

3.2.3. Türk Hukuku'nda Meşru Menfaate Dayalı Kişisel Veri İşleme Faaliyetlerinin Sonuçları

3.2.3.1. Giriş

GVKT'de olduğu gibi, Türk Hukuku'nda da veri sorumlusunun işleme faaliyetinin meşru menfaat kapsamında işleneceği sonucuna varması, işleme faaliyetinin hukuka uygun olması için yeterli değildir. Veri sorumlusunun öncelikle KVKK m. 4'te yer alan genel ilkelere uyması şarttır. Bunun dışında,

veri sorumlusunun ilgili kişiyi aydınlatma, veri güvenliğini sağlama, Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt, ilgili kişilerin başvurularını cevaplama ve kurul kararlarını yerine getirme yükümlülükleri bulunmaktadır. Ayrıca KVKK m. 11 uyarınca, ilgili kişilerin kişisel verileri ile ilgili olarak aşağıdaki hakları bulunmaktadır:

- "a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme,*
- b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,*
- c) Kişisel verilerin işleme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,*
- ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,*
- d) Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,*
- e) 7. maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,*
- f) (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,*
- g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,*
- ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme".*

İlgili kişilerin bu haklarına ilişkin olarak veri sorumlularına başvuruda bulunması ve akabinde Kurul'a şikayette bulunması mümkün olup söz konusu yollar KVKK m. 13 ve devamında düzenlenmiştir¹⁸⁰. Bu çerçevede, veri sorumluları aleyhine idari ve cezai yaptırımlar uygulanabilecektir. Bunun yanı sıra, ilgili kişilerin bahse konu hakları çerçevesinde hukuka aykırı olarak meşru menfaat işleme şartına dayalı veri işleme faaliyetlerinde veri sorumlularının özel hukuktan doğan sorumlulukları da bulunmaktadır.

¹⁸⁰ İlgili kişilerin veri sorumlularına başvurularına ilişkin olarak Bkz. 10.03.2018 T., 30356 S. Resmi Gazete'de yayımlanan "Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ".

3.2.3.2. İdari ve Cezai Yapıtlımlar

Meşru menfaat işleme şartına hukuka aykırı bir şekilde dayanılması halinde veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önleme yükümlülüğüne aykırı davranmış olacaktır¹⁸¹. KVKK uyarınca veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyen veri sorumluları hakkında 15.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar idari para cezası verilecektir¹⁸².

Cezai yapıtlımlara ilişkin olarak ise KVKK m. 17 uyarınca kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından TCK uygulanacaktır. TCK m. 135 uyarınca, "*Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Kişisel verinin, kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkra uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır.*" Söz konusu maddede bahsi geçen kaydetme fiili, KVKK kapsamında kişisel verilerin işlenmesi fiilinin bir görünümüdür¹⁸³. Dolayısıyla, meşru menfaat işleme şartına hukuka aykırı bir şekilde dayanan veri sorumlusu, kişisel verilerin kaydedilmesi suçunu işlemiş olacaktır. Ayrıca TCK 136, "*kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*" hükmünü haizdir. Meşru menfaat işleme şartına hukuka aykırı bir şekilde dayanarak kişisel verileri üçüncü kişilere aktaran veya elde eden kişiler bu madde uyarınca "*verileri hukuka aykırı olarak verme*" suçunu işlemiş olacaktır¹⁸⁴.

¹⁸¹ Bkz. KVKK m. 12/1-b.

¹⁸² Bkz. KVKK m. 18/1-b. Ayrıca ilgili maddede yer alan para cezaları her yıl güncellenmekte olup 2020 yılı itibarıyla bu cezaların miktarı 27.040 TL'den 1.802.641 TL'dir.

¹⁸³ Şeyma SERT, "Kişisel Verilerin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması (Yüksek Lisans Tezi)", T.C. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Erzurum, 2018, s. 81.

¹⁸⁴ Sinem GÖÇMEN UYARER, "6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması (Yüksek Lisans Tezi)", T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 181-183.

3.2.3.3. Özel Hukuktan Doğan Sorumluluk

KVKK m. 11/1-ğ uyarınca ilgili kişilerin kişisel verilerinin kanuna aykırı olarak işlenmesi sonucunda zarara uğraması halinde veri sorumlusuna başvurarak zararın giderilmesini talep etme hakları bulunmaktadır. KVKK m. 11 uyarınca, ilgili kişiler, kişisel verilerinin kanuna aykırı olarak işlenmesi sonucunda zarara uğramaları halinde KVKK m. 13'te yer alan başvuru usulleri çerçevesinde veri sorumlusuna başvurabileceklerdir. İlgili kişi tarafından veri sorumlusuna yapılacak olan bu başvuru neticesinde veri sorumlusunun ilgili kişinin zararının tazminini kabul etmemesi durumunda ilgili kişinin Kurul'a şikayette bulunması gerekecektir. Ne var ki Kurul'un tazminata hükmetmesi mümkün olmayıp yalnızca gerekli şartlar mevcut ise idari para cezasına hükmedilebilecektir. Bu sebeple KVKK m. 11, ilgili kişilerin veri sorumlusuna başvurularının zararın tazmini açısından olumsuz sonuçlanması halinde mahkeme yoluna gidebilmesine dayanak oluşturmaktadır¹⁸⁵. Bu noktada da zarar miktarının nasıl tespit edileceği sorunu ortaya çıkabilecektir. İlgili kişinin zararının veri sorumlusunun keyfiyetine bırakılarak tespit edilmesi hakkaniyetli olmayacaktır. Bu sebeple veri sorumlusu ile ilgili kişinin tazmin edilecek zararın miktarı hususunda anlaşamamaları halinde, ilgili kişinin zararın tazmini hakkını kullanması için dava yoluna başvurmadan başka yol bulunmamaktadır¹⁸⁶. Bu kapsamda, ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğunda eş zamanlı olarak zararının giderilmesi için mahkeme yoluna başvurusunun mümkün olduğu söylenebilecektir. İlaveten ilgili kişilerin veri sorumlularına başvurmaksızın doğrudan yargı organlarına başvurmaları da mümkündür¹⁸⁷.

Ayrıca KVKK m. 14/3 uyarınca kişilik hakları ihlal edilen kişilerin genel hükümler kapsamında tazminat hakkının saklı olduğu belirtilmiştir. KVKK m. 14 kapsamında gidilebilecek genel hükümler, TMK m. 24 ve 25'te düzenlenen kişilik

¹⁸⁵ ZOR, s. 161-162.

¹⁸⁶ TAŞTAN, s. 199

¹⁸⁷ Elif Gizem KOÇ, "Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Sorumlusunun Medeni Hukuktan Doğan Hukuki Sorumluluğu (Yüksek Lisans Tezi)", T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Bilim Dalı, İstanbul, 2020, s. 126. Ayrıca Bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2062/Basvuru-Hakki>.

haklarına saldırı halleridir. TMK m. 24 uyarınca, kişilik hakkına saldırı olması halinde dava yoluyla saldırıda bulunan kişilere karşı koruma talep edilebilir. Kişilik hakkına saldırı olması halinde ikame edilebilecek maddi ve manevi tazminat davaları ise TMK m. 25'te yer almaktadır¹⁸⁸. TMK m. 25 uyarınca ilgili kişi tarafından kişilik hakkının ihlalini önleme, durdurma ve tespit davası açılması da mümkündür¹⁸⁹. Ayrıca TBK m. 58 "*kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir*" hükmünü haiz olup ilgili kişilerin veri sorumlularından bu düzenleme çerçevesinde manevi tazminat talebinde de bulunması mümkündür.

KVKK m. 14'te yer alan bu düzenleme, genel hükümler çerçevesinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ("TBK") 49. maddesinde yer alan haksız fiil sorumluluğuna da işaret etmektedir. Bu kapsamda, meşru menfaat işleme şartına dayanmak suretiyle hukuka aykırı olarak kişisel veri işlenmesi halinde ilgili kişilerin veri sorumlusundan maddi ve manevi tazminat talep etmesi mümkündür. İlgili kişinin maddi tazminat talebinde bulunabilmesi için ortada bir hukuka aykırı fiil, zarar ve fiil ile zarar arasında illiyet bağı bulunması gerekmektedir¹⁹⁰. Örneğin, bir veri sorumlusunun gerçekleştirdiği veri işleme faaliyetini herhangi bir denge testi yapmaksızın meşru menfaat işleme şartına dayanarak gerçekleştirmesi ve veri sorumlusunun meşru menfaatinin ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinden üstün olması halinde ortada hukuka aykırı bir fiilin varlığından söz edilebilecektir. İkinci olarak, ilgili kişinin veri sorumlusunun hukuka aykırı fiili dolayısıyla bir zarara uğraması gerekmekte olup bu zararı ispat yükü ilgili kişiye aittir¹⁹¹.

Son olarak, hukuka aykırı fiil ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Tüm bu şartların varlığı halinde veri sorumlusunun özen

¹⁸⁸ Damla GÜRPINAR, "Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan, C. 19, Özel Sayı, 2017, S. 689 – 690.

¹⁸⁹ KOÇ, s. 124-125.

¹⁹⁰ ZOR, s. 188.

¹⁹¹ ZOR, s. 168.

yükümlülüğünü yerine getirdiğini kanıtlaması halinde sorumluluktan kurtulması mümkündür. Kişisel verilerin korunması kapsamında veri sorumlusunun özen yükümlülüğünün yerine getirildiğinin göstergesi KVKK kapsamında aranan teknik ve idari tedbirleri eksiksiz bir şekilde alması olabilecektir¹⁹².

Son olarak, TBK m. 77'de düzenlenen sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca herhangi bir haklı sebep olmaksızın kişilik hakkına saldırıda bulunan veri sorumluları, saldırı sebebiyle elde ettiği kazancı ilgili kişiye iade etmekle yükümlüdür.

3.3. Türk Hukuku'ndaki Düzenlemeler ile Avrupa Hukuku'ndaki Düzenlemelere İlişkin Değerlendirmeler

Kişisel verilerin korunması alanında reform niteliğinde olan GVKT, AB Direktifi'nde yer alan bazı hususları günümüzün şartlarına uyarlamak suretiyle yenilik getirmeyi hedeflemektedir. GVKT'de yer alan yüksek tutarlı idari para cezaları ile veri taşınabilirliği hakkı ve unutulma hakkının açıkça tüzük metninde düzenlenmiş olması bunlara örnek olarak gösterilebilir. KVKK hükümleri, kanun hazırlanırken yürürlükte bulunan AB Direktifi hükümleri örnek alınarak hazırlanmıştır. Ancak GVKT'de yapılan gelişmeler çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın On Birinci Kalkınma Planı ile, 2019 ile 2023 yılları arasında KVKK'nin GVKT dikkate alınarak güncelleneceği belirtilmiştir¹⁹³. Doktrinde, KVKK'nin hazırlandığı dönemde GVKT yerine AB Direktifi'nin mehzaz olarak kabul edilmesinin yerinde olduğu belirtilmektedir. Bu görüş, AB Direktifi'nin uygulanmasında yirmi yıllık tecrübenin bulunduğunu ve Türkiye'nin KVKK'yi hazırladığı dönemde herhangi bir uygulaması bulunmayan

¹⁹² ZOR, s. 170.

¹⁹³ KESER BERBER, BİLGİLİ, "Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku", KAYA, "Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Korunması Arasında Denge", s. 40. Ayrıca bkz. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Temmuz 2019'da yayınlanan 2019-2023 yıllarına ilişkin On Birinci Kalkınma Planı s. 117, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>, E.T.: 17.12.2020.

GVKT'yi mehz düzenleme olarak almasının uygulamada problem yaratabileceğini savunmaktadır¹⁹⁴.

KVKK metninde kanun koyucu tarafından ilgili kişinin açık rızasının alınarak kişisel verilerin işlenmesinin kural, diğer işleme şartlarının ise istisna olacak şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Ancak AB Direktifi'nde ve GVKT'de ilgili kişinin rızası bir hukuka uygunluk sebeplerinden birisi olarak düzenlenmiştir. Açık rızanın kural, diğer işleme şartlarının istisna olarak düzenlenmesi, veri sorumlularının gerçekleştirdikleri işleme faaliyetlerinde açık rıza dışındaki işleme şartlarına dayanmaları mümkün olduğu halde açık rızaya başvurmalarına sebebiyet vermektedir. Ancak rızanın özgürce verilip verilmediği hususu taraflar arasında hiyerarşi bulunabilecek bazı hallerde net değildir. Örneğin işçi işveren ilişkisi yahut hastane ile hasta ilişkisi bulunan, bir tarafın zayıf olduğu durumlarda rızanın özgürce verildiği şüpheli olacaktır¹⁹⁵. Bu sebeple KVKK'de açık rızanın kural, diğer işleme şartlarının ise istisna olması gerek ilgili kişilerin haklarını gerek veri sorumlularının menfaatlerini zedeleyebilecek bir düzenlemedir.

İlaveten KVKK'de meşru menfaat kriterinin ne şekilde tespit edileceği yer almadığından GVKT uygulamaları kapsamında yer alan meşru menfaat kriterlerini değerlendirmek uygun olacaktır. GVKT'nin uygulanmasına ilişkin olarak çalışmanın 2.3.2.5.3. başlığı altında yer alan İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi'nin meşru menfaatin tespitine ilişkin örnek kontrol listesi verilebilecektir. Kurul, her ne kadar tesis etmiş olduğu ilke kararı ile meşru menfaatin tespit edilmesinde esas alınması gereken kriterleri belirlemiş olsa da meşru menfaat kavramının muğlaklığı sebebiyle uygulamada veri sorumluları veri işleme faaliyetlerinin hukuki dayanaklarını tespit ederken meşru menfaat işleme şartına adeta son çareymiş gibi dayanmaktadır. Fakat meşru menfaat şartı KVKK m. 5'te yer alan diğer şartların bulunmaması halinde açık rızaya dayanmamak için başvurulacak son çare olarak değerlendirilmemelidir. Zira, meşru menfaat tespit

¹⁹⁴ TAŞTAN, s. 26 – 27.

¹⁹⁵ KÜZECİ, s. 393 – 395.

edilirken dikkate alınması gereken kriterlerin bulunmaması halinde meşru menfaat işleme şartına dayanılması mümkün olmayıp meşru menfaatin her türlü kişisel veri işleme faaliyetini hukuka uygun kılan bir işleme şartı olarak değerlendirilmesi mümkün değildir¹⁹⁶.

Çalışmanın 2.3.2.3.6. numaralı başlığında değinildiği üzere, meşru menfaat kapsamına giren birtakım haller GVKT metninde yer almaktadır. Ancak KVKK'da meşru menfaat kapsamına giren hallere ilişkin herhangi bir örnek bulunmadığından ötürü bu husus muğlaklık teşkil etmektedir. Doktrinde KVKK'nin AB Direktifi'ni örnek olarak hazırlanmış olmasından bahisle, meşru menfaat hallerinden biri olarak sayılan dolandırıcılığın önlenmesi amacıyla veri işlenmesinin Türk Hukuku'nda da meşru menfaat olarak yorumlanabileceği belirtilmiştir¹⁹⁷. Bu çerçevede, GVKT'de yer alan diğer örneklerin de Türk Hukuku kapsamında örnek teşkil ettiği değerlendirilebilecektir.

AB mevzuatından farklı olarak KVKK'de üçüncü kişilerin meşru menfaati kapsam dışında bırakılmış olup meşru menfaat kavramı KVKK uyarınca daha dar yorumlanmaktadır. GVKT kapsamında üçüncü kişilerin meşru menfaati ile, yalnızca şirket ve kuruluşların menfaati değil üçüncü kişi şahısların ya da kamunun menfaati de kastedilmekte olduğundan, yapılacak olan denge testinde genel kamu menfaati verisi işlenen kişinin haklarından üstün geliyorsa bu durumda meşru menfaat şartına dayanarak veri işlemek mümkündür¹⁹⁸. KVKK'de tanımlanmayan fakat AB mevzuatında yer alan üçüncü kişi kavramının Türk Hukuku'nda yer almaması, pratik hayatta ticari hayatın gerekliliklerini hiçe sayan

¹⁹⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular", s. 53.

¹⁹⁷ Ela ERTURAN, "Veri Sorumlusunun Siber Tehditleri ve İnternet Dolandırıcılığını Önlemek Amacıyla Başkalarının Kişisel Verilerini İşlemesinin Meşru Menfaat Kapsamında Değerlendirilmesi Meselesi", Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 434.

¹⁹⁸ ICO, For organizations/Guide to Data Protection/Guide to the GDPR/Legitimate interests/What counts as a legitimate interests? https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/what-is-the-legitimate-interests-basis/#what_counts, E.T. 08.12.2020.

bir uygulama olarak addedilebilecektir. Örneğin; Kurul'un yukarıda incelenen kararında üçüncü kişilerin meşru menfaatlerinin yasal düzenlemelerdeki eksikliği hissedilmektedir. Zira söz konusu kararda salt akaryakıt dağıtıcısı şirketin menfaati değil, bayilerin menfaati de söz konusudur. Fakat yapılan değerlendirmelerde yalnızca veri sorumlusunun meşru menfaatinin mevcut olup olmadığı araştırıldığı için değerlendirme dar bir biçimde yapılmaktadır. Bu kapsamda, KVKK m. 5 kapsamına veri sorumlusunun yanı sıra üçüncü kişilerin meşru menfaatlerinin eklenmesi, veri işleme faaliyetlerinin dayanaklarının doğru bir şekilde tespit edilebilmesini sağlayacaktır.

İlaveten GVKT m. 6/1-f'de kişisel veri işlenmesinin veri sorumlusunun veya üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması için "gerekli" olması yeterli iken; KVKK m. 5/2-f'de veri işlemenin veri sorumlusunun meşru menfaatleri için "zorunlu" olması gerektiği belirtilmiştir. Bu da göstermektedir ki KVKK m. 5/2-f'de kişisel verilerin meşru amaçlar için işlenebilmesi daha ağır şartlara tabi tutulmuştur. Dolayısıyla, KVKK'de düzenlenen meşru menfaat şartının GVKT'de düzenlenen meşru menfaat şartından daha sınırlayıcı olduğu görülmektedir. Örneğin, GVKT'de meşru menfaate ilişkin verilen örneklere istinaden doğrudan pazarlama faaliyetlerinin veri sorumlusunun amaç, gereklilik ve denge testini başarılı bir şekilde tamamlaması halinde meşru menfaat kapsamında değerlendirilebileceği sonucuna varılmaktadır. KVKK'de meşru menfaat için aranan zorunluluk şartının doğrudan pazarlama faaliyetlerinde ne şekilde değerlendirileceği ise tartışma konusudur. Zira bir ürününü pazarlamak isteyen bir veri sorumlusunun ilgili kişilere pazarlama mesajı göndermesinin zorunluluk teşkil etmesi söz konusu olamayacaktır¹⁹⁹. Bu sebeple, veri işlemenin veri sorumlusunun meşru menfaati için 'zorunlu' olması ibaresi yerine 'gerekli' olması hem veri sorumluları hem de ilgili kişiler açısından daha gerçekçi ve şeffaf sonuçlar doğuracaktır.

¹⁹⁹ Salih POLATER, "Kişisel Verilerin Reklam Amaçlı İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri", Kişisel Verileri Koruma Dergisi Cilt: 1 Sayı: 1, 2019, s. 16-17.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEŞRU MENFAAT DEĞERLENDİRMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

4.1. Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları

4.1.1. Giriş

ABAD, AB Hukuku'nun tüm AB ülkelerinde aynı şekilde uygulanmasını teminen faaliyetlerini yürüten bir yüksek mahkemedir. İçtihat hukukunun (*case law*) esas alındığı AB'de ABAD, tesis etmiş olduğu birçok kararı ile kişisel verilerin korunması alanına yön vermiş ve uygulamada yeknesaklık getirmiştir²⁰⁰. Meşru menfaat değerlendirmesine ilişkin olarak da ABAD'ın birçok kararı bulunmakta olup çalışmanın bu kısmında ABAD'ın meşru menfaate ilişkin emsal teşkil eden kararlarına değinilecektir.

4.1.2. Rīgas²⁰¹ Kararı

Letonya'da bulunan Rīgas Satiksme isimli trolleybüs şirketi, meydana gelen bir kazada sigorta şirketinin ödeme yapmaması üzerine kusurlu olduğu iddia edilen yolcuya rücu edebilmek adına dava açmak için polisten yolcunun bilgilerini talep etmiştir. Polis, yolcunun yalnızca ad ve soyadı bilgisini paylaşmış, Rīgas Satiksme'nin üçüncü taraf olması ve dava tarafı olmaması sebebiyle Letonya kanunları gereğince yolcunun kimlik numarası, tutanakta yer alan bilgileri ve adres bilgisini paylaşmamıştır. Bunun üzerine Rīgas Satiksme polis aleyhine idari dava ikame etmiş ve ilk derece mahkemesinde davayı kazanmıştır. Dava, polis tarafından bir üst mahkemeye taşındığında temyiz mahkemesi konu hakkında Letonya Veri Koruma Otoritesi'nin konuya ilişkin görüşlerini sormuştur. Letonya Veri Koruma Otoritesi cevaben, idari davalara ilişkin mevcut yasal düzenlemenin özel nitelikte olması sebebiyle veri korumasına ilişkin düzenlemenin

²⁰⁰ KAMARA, DE HERT, s. 20 – 21.

²⁰¹ Bkz. ABAD İkinci Daire'nin 4 Mayıs 2017 tarihli ve C-13/16 numaralı kararı, http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?doclang=EN&text=&pageIndex=0&part=1&mode=req&docid=190322&occ=first&dir=&cid=136957#Footnote*, E.T.: 22.11.2020.

uygulanmaması gerektiğini ve polisin özel kanundan doğan kısıtlamaları uygulaması gerektiğini savunmuştur. Temyiz mahkemesi yargılamayı durdurarak ABAD'dan AB Direktifi'nde yer alan üçüncü bir tarafın meşru çıkarları için gereklilik hususunun anlamını açıklığa kavuşturması için bir ön karar vermesini talep etmiştir.

ABAD tarafından, somut olayda AB Direktifi uyarınca meşru menfaat işleme şartına dayanmanın mümkün olup olmadığını tespit etmek için öncelikle veri sorumlusu ya da kişisel verilerin açıklandığı üçüncü kişiler tarafından takip edilen bir meşru menfaatin bulunup bulunmadığının incelenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Somut olay özelinde incelendiğinde, Rīgas Satiksme'nin uğramış olduğu zarara ilişkin olarak açacağı dava kapsamında üçüncü kişi olarak zarara uğratan kişinin kişisel bilgilerinin işlenmesinin meşru menfaat olarak nitelendirileceği sonucuna varılmıştır. İkinci olarak, kişisel veri işlemenin meşru menfaatin gerçekleşmesi için gerekli olması gerektiği ifade edilmiştir. Somut olayda kazaya sebebiyet veren yolcunun yalnızca ad ve soyadı bilgisinin veri sorumlusu aleyhine dava ikame edebilmek için yetersiz olduğu ve dolayısıyla kişinin adres ve kimlik bilgilerinin işlenmesinin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Son olarak, meşru menfaat ile verisi işlenen kişinin temel hak ve özgürlüklerinin yarışması ve bu yarışan haklar arasında hakkaniyetli bir denge kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Somut olayda dengenin kurulup kurulmadığı hususunda bir değerlendirme yapılmamış, bu denge testinin her bir olaydaki şartların değerlendirilerek yapılması gerektiği ifade edilmiştir. AB Direktifi m. 7'de yer alan meşru menfaat işleme şartının her zaman üçüncü kişilerin uğradıkları zararı tazmin etmek için dava açabilmek adına zarara uğratan kişilerin bilgilerinin bu üçüncü kişilere aktarma yükümlülüğü getirmediği de kararda açıkça vurgulanmış ise de somut olay özelinde yerel mevzuatın bu tür bir veri aktarımını doğrudan engellemesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Kararda, denge testi yapılırken kişisel verilerin kamuya açık kaynaklarda mevcut olup olmadığının dikkate alınabileceği belirtilmiştir. İlaveten meşru menfaatin mevcudiyetini değerlendirirken verisi işlenen kişinin yaşının da denge

testi kapsamında dikkate alınabileceği belirtilmiştir. Tüm bu değerlendirmelerin sonucunda ABAD, veri sorumlusunun hukuki taleplerinin tesis edilmesinin AB Direktifi m.7 uyarınca meşru menfaat olarak değerlendirilebileceği sonucuna varmış ancak son kararı yerel mahkemeye bırakmıştır.

4.1.3. Manni²⁰² Kararı

İtalya vatandaşı bir kişi, eski yöneticisi olduğu ve iflas eden bir şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicil odasının resmi kayıtlarında yer alan kişisel verilerinin müşterilerini kaybetmesine sebebiyet verdiği gerekçesiyle silinmesini talep etmiştir. Ticaret odasının bu talebi reddetmesinin akabinde şahıs mahkemeye başvurmuştur. Mahkeme, ABAD'dan bu husustaki görüşlerini talep etmiştir.

ABAD, öncelikle tüm veri işleme faaliyetlerinin AB Direktifi m. 6'da düzenlenen prensiplere uygun olması gerektiğini, bunun ardından veri işleme faaliyetinin AB Direktifi m. 7'de düzenlenen hukuki dayanaklardan hangisi kapsamına girdiğinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu çerçevede ABAD, ticaret odasının sicil kayıtlarında yer alan verilerin ölçülü ve sınırlı olduğuna kanaat getirmiştir. Zira bu kayıtların yayınlanmasının amacının üçüncü şahısların çıkarlarını korumak olduğu, bu sebeple de şirketi temsile yetkisi olan kişilerin tespit edilebilmesi için bu verilerin kayıtlarda yer almasının makul olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca kayıtların şirketin feshinden sonra şirketin yetkilisi konumunda bulunan kişi tarafından silinmesinin talep etme hakkının bulunmadığı ifade edilmiştir. ABAD, somut olay özelinde yapmış olduğu değerlendirmede üçüncü şahısların çıkarlarının ve adil ticaretin, kayıtların silinmesini talep eden ve ticaret hayatına katılmayı bizzat kendi seçen kişinin hakkının önüne geçtiğini tespit etmiştir.

²⁰² Bkz. ABAD İkinci Daire'nin 9 Mart 2017 tarihli ve C-398/15 numaralı kararı, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=188750&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14388177>, E.T.: 22.11.2020.

Bahse konu kararda ABAD'ın izlediği yol incelendiğinde meşru menfaat işleme şartının mevcudiyetinin tespit edilmesinde her türlü unsurun denge testini etkileyebileceği ve bu sebeple tüm unsurların karşılaştırmalı olarak dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

4.1.4. Ryneš²⁰³ Kararı

Evinin dışındaki giriş kısmına evi ile kendi ve ailesinin sağlığını ve hayatını korumak amacıyla kamera yerleştiren Ryneš, söz konusu kamera ile evinin camını kıran şüpheli kişileri kayıt altına almış ve bunları ceza davasında delil olarak sunmuştur. Şüphelilerden biri, habersiz bir şekilde görüntülerini kamera kaydı almak suretiyle işlenmesine ilişkin bilgilendirmediğini ve rızasının bulunmadığını ileri sürerek bu durumun hukuka aykırı olduğunu iddia etmiştir. Bunun üzerine yerel mahkeme, evlerde yer alan kameraların AB Direktifi m. 3(2)'de düzenlenen *bir gerçek kişinin tamamen kişisel veya ev halkı faaliyetlerine ilişkin olarak veri işlenmesi* istisnası kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda ABAD'dan görüşlerini talep etmiştir.

ABAD, kameraların evin dışında kalan kamusal alanları kayıt altına olması sebebiyle bu işleme faaliyetinin AB Direktifi m. 3(2)'de düzenlenen istisna kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığını değerlendirerek bu hususun meşru menfaat kapsamında olup olmadığı hususunda inceleme yapmıştır. AB Direktifi m. 11(2) uyarınca verilerin bizzat kişinin kendisinden elde edilmediği hallerde eğer verisi işlenen kişiyi aydınlatmanın imkansız olduğu kanıtlanırsa veya kişiyi aydınlatmak orantısız bir çaba içeriyorsa veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün bulunmadığı ifade edilmiştir. İlaveten AB Direktifi m. 13(1)(d) ve (g) uyarınca verisi işlenen kişinin haklarının cezai suçların önlenmesi, tespiti ve kovuşturulması veya başkalarının haklarının korunması için kısıtlanabileceği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, somut olay özelinde

²⁰³ Bkz. ABAD Dördüncü Daire'nin 11 Aralık 2014 tarihli ve C-212/13 numaralı kararı, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=160561&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14490523>, E.T.: 23.11.2020.

değerlendirildiğinde Ryneš tarafından yapılan işleme faaliyetinin yasal dayanağının meşru menfaat olabileceğine kanaat getirilmiştir. Görüldüğü üzere ABAD meşru menfaat kavramına çok geniş bir rol yükleyerek AB Direktifi'nin diğer maddelerinde bulunan düzenlemeleri de değerlendirme kapsamında almıştır.

4.1.5. Breyer²⁰⁴ Kararı

Alman vatandaşı olan Breyer, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin internet sitelerinde ziyaretçilerin IP adreslerinin kaydedilmesi, IP adreslerinin kişisel veri olması ve ziyaretçilerden bu verilerin işlenebileceğine ilişkin rıza alınmaması sebepleriyle Federal Almanya Cumhuriyeti aleyhine dava açmıştır. Zira Alman Hukuku'na göre, bir çevrimiçi medya hizmetleri sağlayıcısı, bahse konu hizmeti kullanan kullanıcılarının kişisel verilerini açık rızaları olmadan ancak kullanıcının söz konusu hizmetlere ilişkin özel kullanımını kolaylaştırmak ve ücretlendirmek için gerekli olması halinde işleyebilmektedir.

Alman Federal Mahkemesi, ABAD'a ilk olarak dinamik IP adresinin kişisel veri olarak nitelendirilip nitelendirilmediğini, ikinci olarak ise bir çevrimiçi medya hizmetleri sağlayıcısının, bir kullanıcının kişisel verilerini rızası olmaksızın yalnızca ilgili kullanıcı tarafından bu hizmetlerin özel kullanımını kolaylaştırmak ve ücretlendirmek için gerekli olduğu ölçüde ve bu hizmetlerin genel çalışabilirliğini sağlama amacı ile işlemesinin meşru menfaat kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini sormuştur.

ABAD, öncelikle servis sağlayıcının verisi işlenen kişiyi sahip olduğu verilere ek olan verilerle tanımlamasını sağlayan yasal araçlara sahip olması halinde dinamik IP adresinin kişisel veri olacağını değerlendirmiştir. İkinci olarak, Alman Hukuku'nun AB Direktifi'ne göre daha kısıtlayıcı olduğu ve üye devletlerin AB Direktifi'nde düzenlenen meşru menfaat şartına ek olarak başkaca

²⁰⁴ Bkz. ABAD İkinci Daire'nin 19 Ekim 2016 tarihli ve C-582/14 numaralı kararı, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=184668&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14507616>, E.T.: 23.11.2020.

şart getirme yetkilerinin bulunmadığını belirtmiştir²⁰⁵. Bu çerçevede ABAD, çevrimiçi medya hizmet sağlayıcısının kullanıcının kişisel verilerini ilgili kullanıcı tarafından bu hizmetlerin özel kullanımını kolaylaştırmak ve ücretlendirmek için gerekli olduğu ölçüde ve bu hizmetlerin genel çalışabilirliğini sağlama amacı ile toplamasını ve kullanmasını meşru menfaat kapsamında değerlendirmiştir.

4.1.6. Google İspanya²⁰⁶ Kararı

İspanyol vatandaşı bir kişi, gazetede iflasına ilişkin olarak yer alan haberin gazetenin internet sitesinden kaldırılmasını ve Google'dan da arama motorlarında ismini aratınca çıkan linki kaldırmasını talep etmiştir. Hem gazetenin hem de Google'ın bu talebi reddetmelerinin akabinde kişi İspanya Veri Koruma Otoritesi'ne şikayette bulunmuştur. İspanya Veri Koruma Otoritesi, gazetenin bu haberi kaldırma yükümlülüğünün bulunmadığına, Google'ın ise bu linki kaldırma yükümlülüğünün bulunduğu karar vermiştir. Bu kararın üzerine Google dava açarak olaya İspanyol Hukuku'nun değil şirketin merkezinin bulunduğu Kaliforniya Hukuku'nun uygulanması gerektiğini dolayısıyla olaya AB Direktifi'nin uygulanamayacağını iddia etmiştir. Yerel mahkeme bu hususun açıklığa kavuşturulması için ABAD'ın konu hakkındaki görüşlerini talep etmiştir.

ABAD, olaya AB Direktifi'nin uygulanması ve arama motoru hizmeti sağlayıcısı Google'ın veri sorumlusu olarak nitelendirilmesi gerektiğine karar vermiştir. İşleme faaliyetinin meşru menfaat kapsamında olup olmadığını değerlendirmek için ABAD öncelikle verisi işlenen kişinin menfaatlerini değerlendirmiştir. Bu değerlendirmede; verisi işlenen kişinin isminin arama motorlarında aratılmasının tüm internet kullanıcılarının bu kişi hakkında listelerce sonuca ve bu kişiye ilişkin olarak internet üzerinde bulunan tüm bilgilerin yapılandırılmış haline ulaşmalarını sağlayacağı ve bu durumun kişinin özel hayatı

²⁰⁵ Bkz. 2.4.1. başlıkta bahsi geçen *ASNEF* ve *FECMD* davasında da ABAD meşru menfaat işleme şartının ulusal hukuk tarafından sınırlandırılmayacağı sonucuna varmıştır.

²⁰⁶ Bkz. ABAD Büyük Daire'nin 13 Mayıs 2014 tarihli ve C-131/12 numaralı kararı, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=152065&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14559006>, E.T.: 23.11.2020.

hakkında ayrıntılı bir profil ortaya koyabileceği belirtilmiştir. Arama motorları olmasaydı bu kişi hakkında bu kadar bilgiye bir arada erişmenin mümkün olmayacağına da değinilerek günümüz toplumunda internetin ve arama motorlarının oynadığı önemli rol nedeniyle verisi işlenen kişinin haklarına müdahalenin arttığı ifade edilmiştir. Arama motorları açısından değerlendirildiğinde, arama motorlarının somut olay özelinde ekonomik çıkarlarının bulunduğunu ve bu çıkarların verisi işlenen kişinin haklarına yapılan müdahalelerin ciddiyetini haklı gösteremeyeceği belirtilmiştir. Bunun dışında üçüncü kişi olarak nitelendirilen internet kullanıcıları açısından değerlendirildiğinde, somut olaydaki verinin niteliği ve verisi işlenen kişinin özel hayatı açısından bu verinin hassaslığı ile kamunun bu veriye ulaşmasındaki menfaat arasında bir denge testi yapılması gerektiği belirtilmiştir. ABAD'a göre müdahale, kamunun bu bilgiye erişiminde üstün bir menfaat bulunuyorsa haklı olarak nitelendirilebilecektir.

Tüm bunlar değerlendirildiğinde, arama motoru hizmeti sağlayıcısının ve internet kullanıcısı üçüncü kişilerin meşru menfaati ile verisi işlenen kişinin hakları arasında yapılan denge testinde verisi işlenen kişinin hakları üstün gelmiştir. ABAD, yapmış olduğu değerlendirmelerin sonucunda kişisel verilerin yer aldığı haberin arama motorunda kamuya açık olmasında kamunun üstün bir menfaatini kanıtlayan özel nedenler bulunmadığı sürece verisi işlenen kişinin bilgilerinin yer aldığı haberin kaldırılmasını talep edebileceği kanaatine varmış, somut olay özelinde de kişinin talebinin haklı olduğuna karar vermiştir.

Bu karar, aynı zamanda ilgili kişilerin unutulma hakkı bakımından da önem teşkil etmektedir. Şöyle ki, bu karar ile birlikte bireylerin arama motorlarından belli şartlar ile kendileriyle ilgili bilgilerin kaldırılmasını talep edebilecekleri ifade edilmiştir. Ancak kararda unutulma hakkının mutlak bir hak

olmadığı ve ifade ile basın özgürlüğü gibi diğer haklar karşısında oluşacak menfaat dengesinde değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmiştir²⁰⁷.

4.1.7. Fashion ID²⁰⁸ Kararı

Almanya’da bulunan Fashion ID isimli bir e-ticaret şirketinin internet sitesinde bulunan Facebook beğeni butonu, internet sitesine giren kişilerin IP adresleri ile tarayıcı bilgilerini İrlanda’da bulunan Facebook Ireland Limited şirketine aktarmakta, Facebook da bunun akabinde internet sitesine giren kişinin hesabına çerez (cookie)²⁰⁹ yerleştirmektedir. Bahse konu internet sitesine giren kişinin Facebook’ta sosyal medya hesabının olup olmadığı ya da beğen tuşuna basıp basmadığı fark etmemekte, kişinin siteye girmesiyle birlikte bilgileri doğrudan İrlanda’ya aktarılmaktadır.

Almanya’da bulunan tüketici danışma merkezi (*Verbraucherzentrale NRW eV*), Fashion ID aleyhine dava açarak internet sitesi ziyaretçilerinin aydınlatılmadan ve rızaları olmaksızın verilerin İrlanda’ya aktarılmasının AB Direktifi’ne aykırılık teşkil ettiğini iddia etmiştir. Bunun üzerine Almanya Yüksek Bölge Mahkemesi, bu hususun açıklığa kavuşturulması için ABAD’ın konu hakkındaki görüşlerini talep etmiştir.

Karara konu olayda Fashion ID, Facebook beğen butonu kapsamında toplanan kişisel verilere ilişkin olarak veri sorumlusu olmadığını iddia etmiştir. Ancak ABAD, Fashion ID’nin internet sitesinde böyle bir butonun yer aldığından haberdar olması ve Facebook hesabı olmayan kişilerin dahi yalnızca internet sitesine girerek verilerinin Facebook’a aktarılması sebebiyle Fashion ID’nin Facebook ile müştereken sorumlu olduğuna ve AB Direktifi m. 7’de düzenlenen meşru menfaat işleme şartına dayanabilmek için her iki veri sorumlusunun da

²⁰⁷ BAŞALP YILDIRIM, s. 100 – 101.

²⁰⁸ Bkz. ABAD İkinci Daire’nin 29 Temmuz 2019 tarihli ve C-40/17 numaralı kararı, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=216555&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=EN&cid=14618782>, E.T.: 24.11.2020.

²⁰⁹ Türkçe’de çerez olarak adlandırılan *cookie*, internet tarayıcıları tarafından internet sitesi kullanıcılarının alışkanlıklarını ve tercihlerini kaydeden ve bunu çeşitli amaçlarla kullanmayı amaçlayan veri setleridir.

meşru menfaatinin bulunması gerektiğine hükmetmiştir. Bu çerçevede ABAD, meşru menfaatin mevcudiyetine ilişkin değerlendirmeyi yaparken Rīgas Satiksme kararına atıf yaparak tespitin burada belirtilen kriterlere göre yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu değerlendirme sonucunda da Fashion ID'nin internet sitesine Facebook'un beğen butonunu koymasının amacının, internet sitesi ziyaretçilerinin bahse konu butonu tıkladıklarında Facebook'ta ürünlerinin tanıtımını arttırmak ve sosyal medyada görünürlüğünü arttırmak olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla burada ziyaretçilerin kişisel verilerinin üçüncü bir tarafa aktarılmasında Fashion ID'nin ticari bir amaç güttüğü açıktır. Bu sebeple, ABAD tarafından söz konusu işleme faaliyetlerinde hem Fashion ID hem de Facebook'un ekonomik çıkarlarının bulunduğu belirtilmiştir. ABAD tüm bu değerlendirmelerinin sonucunda kararında, her iki veri sorumlusunun da meşru menfaatinin bulunup bulunmadığı konusunda herhangi bir değerlendirme yapmamış, verisi işlenen kişilerin açık rızalarının gerektiğine hükmetmiştir. Ancak burada meşru menfaat işleme şartına dayanılsaydı, meşru menfaatin mevcudiyetinin her iki veri sorumlusu açısından da değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

4.2. EDPB Sicilinde Yer Alan Meşru Menfaat Kararları

AB üyesi ülkelerin ulusal veri koruma otoritelerinin temsilcilerinden ve Avrupa Veri Koruma Denetçisi'nden (EDPS) oluşan EDPB²¹⁰, AB üyesi ülkelerin denetim makamlarının kararlarına ilişkin olarak görüş verme ve denetim makamları arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için bağlayıcı karar verme yetkilerine sahiptir. Bunun yanı sıra EDPB'nin denetim makamları arasındaki bilgi paylaşımı ve işbirliğini teşvik etme görevi de bulunmaktadır²¹¹. Bu görevleri çerçevesinde EDPB, denetim makamlarının tesis ettiği ve önem teşkil eden kararların İngilizce dilindeki özetlerini GVKT m. 60 kapsamında internet

²¹⁰ Bkz. GVKT m. 68.

²¹¹ DEVELİOĞLU, s. 150.

sitesindeki sicilde yayımlamaktadır²¹². Çalışmanın bu kısmında EDPB'nin meşru menfaate ilişkin olarak yayımladığı iki karar incelenecektir.

İlk karara konu olayda şikayette bulunan ilgili kişi, kendisine e-posta yolu ile gelen reklamın kişinin halka açık bir şekilde bulunan kişisel verilerinin işlenmesi suretiyle geldiğini, bu sebeple erişim ve unutulma hakkını kullanmak istemiştir. Şikayeti inceleyen denetim makamı, kişinin verilerinin halka açık bir şekilde bulunduğunu, bu sebeple kişinin hak ve hürriyetlerinin üstün gelmediğini belirterek bahse konu veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olduğuna kanaat getirmiştir. Kararda, ilgili kişinin erişim ve unutulma hakkını kullanma talebinin GVKT yürürlüğe girmeden önce yapıldığı, bu sebeple bu hakların düzenlendiği m. 13 ve m. 14'ün uygulanabilir olmadığı belirtilmekle birlikte, GVKT uyarınca kişisel verileri ilk başta elde eden veri sorumlusunun ilgili kişileri reklam amacıyla kişisel verilerinin işleneceği hususunda bilgilendirmiş olması gerektiği ifade edilmiştir. Fakat kararın sonucunda denetim makamının karara konu veri işleme faaliyetinin hukuka aykırılık teşkil etmediği belirtilerek halka açık bir şekilde bulunan kişisel verilerin doğrudan pazarlama amaçları ile işlenmesinin GVKT uyarınca meşru menfaat kapsamına girdiği sonucuna varılmıştır²¹³.

İkinci karara konu olayda alacaklı konumunda olan bir veri sorumlusu, sosyal medya hesabı üzerinden borçlu ilgili kişinin ismini kısaltılmış olarak, soyadını ise tam bir şekilde yazarak ne kadar borcu olduğunu yayınlamıştır. Bu hususa ilişkin olarak ilgili kişinin bahse konu kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin olarak veri sorumlusunun meşru menfaatinin olup olmadığı ilgili denetim makamınca incelenmiştir. Yapılan denge testinde, veri sorumlusu tarafından borçlu konumunda olan ilgili kişi hakkında olumsuz nitelikte bilgi teşkil eden

²¹² Bkz. EDPB'nin bu hususa ilişkin olarak yapmış olduğu 25.06.2020 tarihli duyurusu; https://edpb.europa.eu/news/news/2020/edpb-publishes-new-register-containing-one-stop-shop-decisions_en, E.T.: 06.01.2021.

²¹³ Bkz. EDPB'nin internet sitesinde yayınlanan kararın özeti; https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/article-60-final-decisions/summary/publishable_de_north_rhine_west2018-12_lawfulnessoftreatment_summarypublic.pdf, E.T.: 06.01.2021.

borç bilgisinin yayınlanmasının, ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinden üstün nitelikte bir menfaat teşkil etmediği sonucuna varılmıştır. Konuyu inceleyen denetim makamı, veri sorumlusunun gerçekleştirdiği veri işleme faaliyetini durdurmasına ve ilgili kişinin kişisel verilerinin veri sorumlusu tarafından silinmesine karar vermiştir²¹⁴.

4.3. Veri Koruma Otoritelerinin Meşru Menfaat Hususundaki Uygulamaları ve Örnekleri

4.3.1. Giriş

GVKT uyarınca, her üye devletin gerçek kişilerin kişisel verilerinin işlenmesinde temel hak ve hürriyetlerinin korunması ve AB içerisinde kişisel verilerin serbest akışının kolaylaştırılması adına GVKT'nin uygulanmasının denetlenmesi kapsamında bir veya birden çok bağımsız kamu otoritesi ataması gerekmektedir²¹⁵. Veri koruma otoriteleri (*data protection authorities*) olarak adlandırılan bu otoriteler, kişisel verilerin korunması hususunda uzman görüşü sağlamakla görevli olup GVKT'nin ihlali hususunda yapılan şikayetleri de değerlendirmektedirler.

Çalışmanın bu bölümünde, öncelikle veri koruma otoritelerinin meşru menfaat hususundaki güncel kararları incelenecek, güncel kararların incelenmesinin akabinde işçi ve işveren ilişkisi, anket faaliyetlerinin yürütülmesi ve doğrudan pazarlama gibi belirli veri işleme amaçlarının meşru menfaat kapsamında ne şekilde değerlendirildiklerine ilişkin örnek kararlara değinilecektir.

4.3.2. Hollanda Veri Koruma Otoritesi'nin Ticari Menfaate İlişkin Kararları

²¹⁴ Bkz. EDPB'nin internet sitesinde yayınlanan kararın özeti; https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/article-60-final-decisions/summary/publishable_cz_2019-10_lawfulness_of_processing_summarypublic.pdf, E.T.: 06.01.2021.

²¹⁵ Bkz. GVKT m. 51(1).

Çalışmanın bu kısmında, Hollanda Veri Koruma Otoritesi'nin (*Autoriteit Persoonsgegevens*) veri sorumlularının ticari menfaatlerine ilişkin olarak ceza kestiği iki karar incelenecektir.

4.3.2.1. Hollanda Kraliyet Tenis Birliği Kararı²¹⁶

Hollanda Veri Koruma Otoritesi, Hollanda Kraliyet Tenis Birliği'ne (*Royal Dutch Tennis Association*) üye tenis oyuncularının kişisel verilerini salt ticari amaçlar ile sponsorlarına aktarırken meşru menfaat işleme şartına dayanamayacağını ifade ederek 525.000 Euro tutarında ceza kesmiştir. Karara konu olayda Hollanda Kraliyet Tenis Birliği, üyelerinin rızası olmaksızın kişisel verilerini sponsorlarına üyelerin aldığı hizmete katma değer sağlamak ve tenis sporuna erişilebilirliği sağlamak amacıyla aktardığını iddia etmektedir. Üyelerin kişisel verileri, tenis ekipmanları için indirim kuponu gönderme gibi amaçlarla sponsorlar tarafından işlenmektedir. Bunun üzerine birkaç tenis oyuncusu Hollanda Veri Koruma Otoritesi'ne şikayette bulunmuştur.

Hollanda Veri Koruma Otoritesi, Hollanda Kraliyet Tenis Birliği'nin meşru menfaat değerlendirmesi için yapılması gereken üç aşamalı amaç, gereklilik ve denge testinin ilk aşaması olan amaç testinden kaldığını, zira Hollanda Kraliyet Tenis Birliği somut olayda üyelerinin kişisel verilerini satarak para kazanmakta olduğundan ortada meşru bir amaç bulunmadığına karar vermiştir. Ayrıca Hollanda Veri Koruma Otoritesi, Hollanda Kraliyet Tenis Birliği'nin somut olaydaki menfaatinin tenis oyuncularının kişisel verilerini işlemeye yönelik acil bir ihtiyacı karşılamadığını ifade etmiştir.

Tüm bunları değerlendiren Hollanda Veri Koruma Otoritesi, üyelerin kişisel verilerinin salt ticari amaçla sponsorlarla paylaşılması için meşru menfaat işleme şartına dayanılamayacağına karar vermiştir. Kararda, Hollanda Veri Koruma

²¹⁶ Joke BODEWITZ, Wout OLIESLAGERS, Dutch DPA imposed a controversial fine on the Royal Dutch Tennis Association, 15.4.2020, <https://www.engage.hoganlovells.com/knowledgeservices/news/dutch-dpa-imposed-a-controversial-fine-on-the-royal-dutch-tennis-association>, E.T.: 29.11.2020.

Otoritesi'nin üç aşamalı meşru menfaat değerlendirme testini somut olaya uygulaması sonucunda veri sorumlusunun ilk aşama olan amaç testini geçememesi sebebiyle gereklilik ve denge testini yapmadığı görülmektedir. Bu karar, salt kendisine fayda sağlayacak ticari amaçlarla kişisel veri işleyen veri sorumluları açısından emsal teşkil etmekte olup üç aşamalı meşru menfaat testinin her bir aşamasının özenle değerlendirilmesi gerektiğini gözler önüne sermektedir.

4.3.2.2. VoetbalTV Kararı²¹⁷

Hollanda Veri Koruma Otoritesi, 2020 yılının temmuz ayında futbolcuların ve taraftarların, amatör maçların profesyonel videolarını kendi platformunda görüntülemelerine olanak tanıyan VoetbalTV'ye, futbol maçlarını kaydetmek ve yayınlamak için geçerli bir dayanağının bulunmadığı ve bu nedenle kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlediği gerekçesiyle 575.000 Euro tutarında ceza kesmiştir. VoetbalTV, maçların kaydedilmesi ve yayınlanması kapsamında kişisel verilerin işlenmesinde GVKT m. 6 uyarınca meşru menfaat şartına dayanmanın mümkün olduğunu iddia etmiştir. Hollanda Veri Koruma Otoritesi ise, kişisel verilerden para kazanılması, yani ticari amaçla veri işleme faaliyetinde bulunulması halinde meşru menfaatten söz edilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Zira Hollanda Veri Koruma Otoritesi'ne göre meşru menfaatin kanunlarda belirtilen menfaatlerden olması, acil ve spesifik bir özelliğe sahip olması gerekmektedir. Salt ticari amaçlar, Hollanda Veri Koruma Otoritesi'ne göre meşru menfaat addedilemeyecektir. Dolayısıyla, Hollanda Veri Koruma Otoritesi GVKT m. 6'da düzenlenen meşru menfaat kavramının dar yorumlamıştır.

Bunun üzerine, Hollanda Bölge Mahkemesi, belirli bir menfaatin iç hukuk kapsamında meşru menfaat kapsamından çıkarılmasının Avrupa içtihat hukukuna aykırı olduğunu, Hollanda Veri Koruma Otoritesi'nin somut olayda VoetbalTV'nin menfaatlerini araştırmış olması gerektiğini, ardından VoetbalTV'de maçların yayınlanmasının verisi işlenen kişilerin

²¹⁷ Hunton Andrews Kurth LLP, Dutch Court Overturns DPA Fine on Legitimate Interest Legal Basis, 01.12.2020, <https://www.lexblog.com/2020/12/01/dutch-court-overturns-dpa-fine-on-legitimate-interest-legal-basis/>, E.T.: 02.12.2020.

mahremiyetlerinin kabul edilemez bir şekilde ihlal edip etmediği değerlendirilmiş olması gerektiğine karar vermiştir.

Sonuç olarak Hollanda Bölge Mahkemesi, 23 Kasım 2020 tarihinde meşru menfaat kavramının yalnızca kanunlardan kaynaklanan bir menfaat olarak algılanmaması ve bu kavramın daha geniş algılanması gerektiğini belirterek Hollanda Veri Koruma Otoritesi'nin para cezasını bozmuştur. Ticari amaç güden kişisel veri işleme faaliyetlerini meşru menfaat kapsamında değerlendirmeyen Hollanda Veri Koruma Otoritesi'nin bahse konu kararının bozulması, ticari amaç güderek veri işleme faaliyetlerini meşru menfaate dayandıran veri sorumluları açısından emsal teşkil etmektedir.

4.3.3. Belçika Veri Koruma Otoritesi'nin Doğrudan Pazarlamaya İlişkin Kararı²¹⁸

Belçika Veri Koruma Otoritesi, GVKT m. 6'da düzenlenen meşru menfaat işleme şartına dayanarak bir bağış kampanyası kapsamında bağışta bulunan eski bağışçılara doğrudan pazarlama mesajı gönderen bir kuruluşa 1.000 Euro tutarında ceza kesmiştir. Belçika Veri Koruma Otoritesi yapmış olduğu değerlendirme ile, ABAD'ın Rīgas Satiksme kararına atıfta bulunarak meşru menfaat işleme şartına dayanabilmek için veri sorumlusunun amaç, gereklilik ve denge testi yapması gerektiğini, ancak somut olayda denge testinin yapılmadığını belirtmiştir. Zira burada verisi işlenen bağışçıların kişisel verilerinin yıllar sonra doğrudan pazarlama amacıyla işlenmesi yönünde makul bir beklentilerinin olamayacağına kanaat getirilmiştir. İlaveten somut olayda veri sorumlusunun söz konusu işleme faaliyetine ilişkin olarak verisi işlenen bağışçıların itiraz hakkını kolaylaştırmadığı değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede Belçika Veri Koruma Otoritesi, kuruluşun bu kararda

²¹⁸ Belgian DPA imposed a fine of 1,000 EUR on an association that sent direct marketing messages to (former) donors for fundraising, European Data Protection Board, 26 Haziran 2020, https://edpb.europa.eu/news/national-news/2020/belgian-dpa-imposed-fine-1000-eur-association-sent-direct-marketing-messages_pt, E.T.: 25.11.2020.

belirtilen koşulları karşılamadığı gerekçesiyle somut olay açısından veri işleminin yasal dayanağının meşru menfaat olamayacağına karar vermiştir. Belçika Veri Koruma Otoritesi'nin bu kararı, GVKT'de doğrudan pazarlama faaliyetlerinin meşru menfaat kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmiş ise de, doğrudan pazarlama faaliyetlerinin meşru menfaat teşkil edip etmediğinin her bir olay özelinde değerlendirilmesi gerektiğinin bir örneği niteliğindedir.

4.3.4. Macaristan Veri Koruma Otoritesi'nin İşçi ve İşveren İlişkisi Kapsamında Meşru Menfaate İlişkin Kararları²¹⁹

Macaristan Veri Koruma Otoritesi (*NAIH*), çalışanların kurumsal e-posta hesaplarının özel kullanımına ilişkin olarak 2020 yılının başından bu yana yaklaşık 5.000 Euro tutarında para cezası kesmiştir. Macaristan Veri Koruma Otoritesi'nin ceza kestiği kararlar, çalışanlarının e-posta hesaplarına erişen ve kontrol eden işverenlere ilişkindir. Macaristan Veri Koruma Otoritesi, veri sorumlusu işverenlerin çalışanlarının e-posta hesaplarını kontrol ederken meşru menfaat işleme şartına dayanabilmeleri için öncelikle genel bir meşru menfaat değerlendirmesi yapılması, diğer yandan çalışanların e-posta hesaplarının kontrolü öncesinde bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Macaristan Veri Koruma Otoritesi, genel meşru menfaat değerlendirmesine ek olarak e-posta hesaplarının kontrolüne ilişkin veri sorumlusunun meşru menfaati ile çalışanın veri işleme faaliyetine itiraz hakkını da hesaba katmak suretiyle bir değerlendirme daha yapılması gerektiğini öngörmüştür. Macaristan Veri Koruma Otoritesi kararlarında ayrıca;

- İş sözleşmelerinde veya şirket içi politikalarda çalışanların kurumsal e-posta adreslerini özel amaçlar için kullanmalarına izin verilip verilmeyeceğinin açıkça düzenlenmesi gerektiğini,
- Bahse konu düzenlemelerde, çalışanların kullanımına sunulan e-posta

²¹⁹ Balint HALASZ, Péter SZILÁDI, Bird&Bird, Private use of corporate email accounts in Hungary, <https://www.twobirds.com/en/news/articles/2020/hungary/private-use-of-corporate-email-accounts-in-hungary>, E.T.: 04.12.2020.

hesaplarının kullanımı, yedeklenmesi, saklanması ve silme süreleri gibi hususlara ilişkin açıklamalara yer verilmesi gerektiğini,

- E-posta hesaplarının işveren tarafından ne şekilde kontrol edileceğine ilişkin ayrıntılı kuralların belirlenerek çalışanlara bildirilmesi ve e-posta hesaplarının şirket içerisinde kim tarafından kontrol edileceğine ilişkin açıklamalar yapılması, çalışanların bu hususa haklarının neler olduğunun çalışanlara bildirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Macaristan Veri Koruma Otoritesi'nin, işçi ve işveren ilişkisinde meşru menfaat kriterlerinin ne şekilde uygulanacağına ilişkin kararları uygulamada bu kriterin ne şekilde tespit edileceğine ilişkin yol gösterici niteliktedir.

4.3.5. İzlanda Veri Koruma Otoritesi'nin Anketler Kapsamında Meşru Menfaat Değerlendirmesine İlişkin Kararı

Bir telekom şirketi müşterisi, telekom şirketinin numarasını anket yapılması amacıyla bir danışmanlık şirketine vermesi sebebiyle İzlanda Veri Koruma Otoritesi'ne şikayette bulunmuştur. Telekom şirketi ise danışmanlık şirketine yalnızca müşterinin numarasını ve müşterinin sözleşme bilgilerini anonim olacak şekilde gönderdiğini belirtmiştir. Danışmanlık şirketi de anket için kullanılan ve rastgele seçilen aktif müşterilerin kısa listesinin kullanımdan sonra silindiğini ve bireysel müşterilerin ankete verdiği yanıtların izlenemediğini belirtmiştir.

İzlanda Veri Koruma Otoritesi, tesis ettiği 2015-1012 numaralı ve 22 Ekim 2015 tarihli kararı ile veri sorumlusunun meşru menfaat işleme şartına dayanarak veri işleminin hukuka uygun olduğuna karar vermekle birlikte işleme faaliyetini hukuka aykırı bulmuştur çünkü veri sorumlusu olan telekom şirketinin veri işleyen danışmanlık şirketi arasında İzlanda Hukuku gereğince mevcut olması gereken yazılı bir sözleşme bulunmamaktadır²²⁰. Dolayısıyla İzlanda Veri

²²⁰ ZANFIR-FORTUNA, TROESTER-FALK, MCCLUSKEY, s. 38.

Koruma Otoritesi'nin bu kararı ile veri sorumlusunun arasında hukuki bir ilişki bulunduğu üçüncü taraflara veri aktardığı durumlarda bu ilişkinin güçlendirilmesi için yazılı bir sözleşme aradığı görülmektedir.

4.4. Türk Hukuku'nda Meşru Menfaate İlişkin Örnekler

4.4.1. Giriş

KVKK'nin 2016 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte kurulması 2017 yılında tamamlanan Kurul, görevleri kapsamında birçok karar tesis etmiştir. Ne var ki Kurul'un meşru menfaat kriterinin tespitine ilişkin olarak 3.2.3. başlık altında incelenen ve ilke kararı niteliğinde olan kararı dışında pek fazla kararı bulunmamaktadır. Ancak 2020 yılında Kurul, meşru menfaat işleme şartına ilişkin değerlendirme yaptığı bir karar daha vermiş olup çalışmanın bu bölümünde bahse konu karar incelenecektir. Akabinde, AYM'nin 2020 yılında tesis ettiği ve meşru menfaat şartına ilişkin değerlendirmeler yaptığı bir kararı incelenecektir.

4.4.2. Kurul'un Kişisel Verilerin 108 sayılı Sözleşme Dayanak Gösterilerek Yurt Dışına Aktarılması Hakkında Kararı²²¹

Kurul, otomotiv sektöründe faaliyet gösteren bir veri sorumlusu şirket tarafından reklam ve bilgilendirme amaçlı olarak gönderilen bir kısa mesajla ilgili olarak ilgili kişinin şikayeti üzerine yürüttüğü inceleme neticesinde veri sorumlusundan savunma almıştır. Veri sorumlusu savunmasında, pazarlama amacıyla veri işleme yönünde ilgili kişilerden açık rıza alındığını, açık rıza alınan bu verilerin yurt dışında bulunan veri işleyen firmaya aktarılmasının sadece söz konusu hizmetin yerine getirilmesi amacıyla bu firma tarafından işlenmesinin KVKK m. 5'te yer alan meşru menfaat şartı kapsamında değerlendirildiğini ifade etmiştir. Ne var ki aynı savunmada veri sorumlusunun hazırlamış olduğu veri gizliliği metninin şikayet eden ilgili kişi tarafından onaylandığı ve dolayısıyla yurt dışına aktarıma ilişkin ilgili kişinin açık rızasının bulunduğu belirtilerek çelişkili açıklamalara yer verilmiştir.

²²¹ Bkz. Kişisel verilerin 108 sayılı Sözleşme dayanak gösterilerek yurt dışına aktarılması hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 22/07/2020 tarih ve 2020/559 sayılı Karar Özeti, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6790/2020-559>, E.T. 02.12.2020.

Bunun üzerine Kurul, veri sorumlusundan kişisel verileri yurt dışına aktarırken KVKK m. 9'da²²² bulunan hangi hukuki gerekçeye dayandıklarına ilişkin açıklama talep etmiştir. Veri sorumlusu savunma yazısında;

- Gerçekleştirdikleri pazarlama iletişimlerinde web tabanlı bir yazılımın kullanıldığını, söz konusu yazılımın web tabanlı olması nedeniyle yazılım üzerinden müşterilerine e-posta/SMS gönderimi yapılabilmesi için müşterilerin verilerinin sunucuları AB üyesi bir ülkede bulunan bulut veri tabanına dış kaynak firma kullanarak aktarıldığını,
- Müşterilere ilişkin müşteri, pazarlama ve iletişim bilgilerinin, dış kaynak firmaya aktarıldığı, yurtdışına herhangi bir özel nitelikli kişisel verinin aktarılmadığını,
- Kişisel verileri yurtdışındaki dış kaynak firmaya aktarılan müşterilerden açık rızanın alındığını,
- Veri işleyen konumundaki dış kaynak firmaya bu verilerin aktarılmasındaki hukuki gerekçenin şirketin meşru menfaati için veri işleminin zorunlu olması şartı olduğunu ve şirketin bu gerekçeye dayanarak gerekli tüm idari ve teknik tedbirler alınmak suretiyle veri işleyen konumundaki dış kaynak firmaya hukuka uygun olarak veri aktarımı yaptığını belirtmiştir.

Veri sorumlusunun söz konusu açıklamalarına istinaden Kurul, kişisel veri işleme faaliyetinin öncelikle açık rıza dışındaki işleme şartlarından birine dayanıp dayanmadığının değerlendirilmesi gerektiğini, faaliyetin KVKK'de belirtilen açık rıza dışındaki şartlardan en az birine dayalı olarak gerçekleştirilemiyorsa açık rıza işleme şartına dayanılabileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda, veri sorumlusunun meşru menfaat işleme şartına dayanmak istemesi halinde kişisel verilerin

²²² Bkz. KVKK m. 9:

"(1) Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz.

(2) Kişisel veriler, 5. maddenin 2. fıkrası ile 6. maddenin 3. fıkrasında belirtilen şartlardan birinin varlığı ve kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede;

a) Yeterli korumanın bulunması,

b) Yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması, kaydıyla ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın yurt dışına aktarılabilir.

(3) Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler Kurulca belirlenerek ilan edilir."

korunmasına ilişkin temel ilkelere uyulması ve veri sorumlusunun meşru menfaati ile ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerinin gözetilmesi ve yarışan menfaatler arasında yapılacak olan değerlendirmenin sonucunda kişisel verilerin belirtilen fıkra kapsamında işlenip işlenemeyeceğine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca Kurul, meşru menfaat şartına dayanmak için iki aşamalı bir testin ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Bu çerçevede yapılacak olan ilk değerlendirmede veri sorumlusunun meşru menfaatinin varlığı tespit edilmesi gerektiğini, ikinci olarak da bu menfaatin ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar verip vermediğinin belirlenmesi gerektiği şeklinde bir karar vermiştir.

Somut olay açısından değerlendirildiğinde, incelemeye taraf olan veri sorumlusu tarafından açık rıza alınan haller dışında işlenen kişisel veriler açısından yurt dışına aktarımda meşru menfaat işleme şartı dayanak gösterilirken meşru menfaatin ne olduğu hakkında ve bu menfaati ile kişilerin temel hak ve özgürlükleri arasında bir denge testi uygulanıp uygulanmadığına ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmediğinden, kişisel verilerin veri sorumlusu tarafından yurt dışına aktarılmak suretiyle işlenmesinde geçerli bir meşru menfaatin bulunmadığı belirtilmiştir.

Sonuç itibariyle Kurul, veri sorumlusu tarafından gerek açık rızanın usulüne uygun ayrı bir metin olarak düzenlenmemiş olması gerek yurt dışına aktarım yapılacağına ilişkin ilgili kişilere açık ve anlaşılır şekilde beyan edilmemiş olması, açık rıza dışındaki işleme şartlarına bağlı olarak gerçekleşecek yurt dışına aktarımlarda ise veri sorumlusu tarafından meşru menfaate ilişkin denge testinin yapılmamış olması ve Karar'da tespit ettiği yurt dışına aktarım hususundaki diğer hukuka aykırılıklar sebepleriyle bahse konu aktarımın KVKK m. 9'da belirtilen şartları sağlamadığı dolayısıyla hukuka aykırı bir veri işlemenin mevcut olduğu kanaatine varmıştır. Bu kapsamda KVKK m. 12'de düzenlenen "*Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek*" yükümlülüğünün yerine getirilmediği kanaatine varıldığından, veri sorumlusu hakkında, KVKK m. 18(1)(b) uyarınca 900.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.

Kurul'un kararından da görüleceği üzere; veri sorumlularının meşru menfaat işleme şartına dayanmalarına ilişkin bir gerekçe ortaya koymaları ve Kurul talep ettiği noktada bunu belgelendirerek ispatlamaları gerekmektedir. Bu noktada Kurul'un GVKT'de yer alan hesap verebilirlik (*accountability*) ilkesine de atıf yaptığı görülmektedir.

4.4.3. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'nun 17.9.2020 Tarihli Kararı²²³

Karara konu olayda, veri sorumlusu işveren çalışan hakkında gelen şikayetlere istinaden disiplin soruşturması başlatmış ve bu soruşturma kapsamında çalışanın e-posta yazışmalarını incelemiştir. İnceleme sonucunda işveren, çalışanın iş akdini haklı sebeple feshetmiş, çalışan bu feshin akabinde işveren aleyhine işe iade davası açmıştır. İlk derece mahkemesinin davayı reddetmesi ve akabinde ilk derece mahkemesi kararının Yargıtay tarafından onanması üzerine çalışan, AYM'ye bireysel başvuruda bulunmuştur. Çalışan, kurumsal e-posta içeriğinin işveren tarafından çalışanın açık rızası olmaksızın incelenmesi ve bu yazışmalar gerekçeler gösterilerek iş akdinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

AYM, kararında açıkça meşru menfaat kavramına değinmese de, kararın 70. paragrafında, çalışanın e-posta yazışmalarının işveren tarafından denetlenmesi noktasında mahkemelerin somut olayın koşullarına uygun düştüğü ölçüde aşağıda belirtilen güvencelerin somut olayda hakka müdahale eden üçüncü kişi tarafından sağlanıp sağlanmadığını gereği gibi denetleyip denetlemediğini incelemesi gerektiğini ifade etmiştir.

Bu kapsamda çalışmanın bu kısmında AYM tarafından yapılan değerlendirmeler, AB mevzuatı kapsamında meşru menfaatin tespiti için yapılması öngörülen amaç, gereklilik ve denge testi çerçevesinde değerlendirilecektir. Fakat AB uygulamasında gereklilik testi olarak yer bulan

²²³ Bkz. AYM'nin kararı; <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201014-5.pdf>, E.T.: 01.12.2020.

uygulama, Türk Hukuku'ndaki düzenlemelerde zorunluluk olarak belirtildiğinden denge testinde yer alan gereklilik testi, zorunluluk testi olarak belirtilmiştir.

(i) Amaç Testi: AYM, işveren tarafından çalışanın kullanımına sunulan bilgisayar ve telefon gibi iletişim araçlarının ve içeriklerinin işveren tarafından incelenmesinin haklı olduğunu gösteren meşru gerekçeleri olup olmadığının denetlenmesi ve işverenin gerekçelerinin ifa edilen işin ve işyerinin özellikleri de gözetilerek meşru olup olmadığının irdelenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca çalışanın kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkına işveren tarafından yapılan müdahalenin ulaşılmak istenen amaç ile ilgili ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olması ve inceleme faaliyetiyle elde edilen verilerin işveren tarafından hedeflenen amaç doğrultusunda kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Karara konu olayda çalışan çok sayıda çalışanın istihdam edildiği bir avukatlık ortaklığında çalışmakta olup veri sorumlusu işverenin kişisel veri işleme amacı disiplin soruşturması kapsamında somut delil elde etmektir. Nitekim AYM, kurumsal e-posta hesabının iletişim akışına ve içeriğine erişilecek şekilde kullanıma sunulmasının somut olayda işyerinin yönetimi bakımından işveren açısından meşru bir menfaat teşkil ettiğini ve hedeflenen amacı sağlamaya elverişli bir yöntem olduğunu belirtmiştir.

(ii) Zorunluluk Testi: Kararda, işveren tarafından çalışanın kişisel verilerinin korunması isteme hakkına yapılan müdahalenin gerekli kabul edilebilmesi için aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmaması, müdahalenin ulaşılmak istenen amaç bakımından zorunlu olması gerektiği belirtilmiştir. İlaveten çalışanın iletişiminin içeriğinin incelenmesi yerine kişisel verilere daha az müdahale eden yöntem ve tedbirlerin uygulanmasının mümkün olup olmadığının da denetlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. AYM, işverenin ulaşmak istediği amaca çalışanın iletişim içeriğinin incelenmeden de erişilme imkanı olup olmadığının her bir somut olay özelinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca AYM, işverenin aynı amaca ulaşabilmesi için disiplin

sürecinde yapılan şikayet ve savunmaların analizinin yapılması, tanık dinlenmesi, işyeri kayıtlarının incelenmesi, çalışan tarafından yürütülen projelerin incelenmesi gibi başkaca yöntemleri değerlendirmedini belirterek e-posta yazışmalarının incelenmesinin zorunlu olup olmadığının somut olayda yeterince incelenmediğini belirtmiştir.

(iii) Denge Testi: İşveren tarafından çalışanın kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkına yönelik müdahalenin orantılı kabul edilebilmesi için iletişim içeriğinin incelenmesi sırasında işlenecek olan kişisel verilerin istenen amaçla sınırlı olması ve bu amacı aşacak şekilde yapılacak olan müdahalelere izin verilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Son olarak iletişim içeriğinin incelenmesinin çalışan üzerindeki etkileri ve sonuçları göz önünde tutularak işveren ile çalışanın çatışan menfaatlerinin ve haklarının adil bir biçimde dengelenip dengelenmediğine bakılması gerektiği belirtilmiştir. AYM, çalışanın bahse konu veri işleme amacı hususunda önceden bilgilendirilmesi gerektiğini ifade ederek aydınlatma yükümlülüğüne atıfta bulunmuştur.

Somut olay özelinde AYM, e-posta hesabı üzerinden yapılan iletişimin denetlenebileceğine ve iletişim araçlarının kullanım koşullarına ilişkin olarak çalışana önceden tam ve açık bir bilgilendirme yapılmaması halinde, temel hak ve özgürlüklerinin işyerinde de korunacağı yönünde haklı beklentiyle çalışan kişinin kurumsal e-posta hesabı üzerinden kişisel yazışmalar yapmasının işveren tarafından öngörülebilir nitelikte olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda, çalışanın makul beklentisinin ancak ve ancak bu denetlemeye ilişkin olarak önceden ve hukuka uygun bir aydınlatma yapılmış olması halinde söz konusu olabileceği söylenebilecektir.

Kararda, somut olay özelinde böyle bir bilgilendirme yapılmadığı ve işverenin kişisel verilerin işlenmesinin hukuki dayanağı ve işlemenin amaçlarını, işlenecek verilerin kapsamını, verilerin saklanacağı süreyi, veri sahibinin haklarını, işlemenin sonuçlarını ve verilerin muhtemel yararlanıcılarını gösterir bir

bilgilendirme yaptığını ortaya koyamadığı belirtilmiştir. AYM, karara konu olayda işverenin yalnızca şikayet özelinde bir inceleme yapmadığını zira tüm yazışma içeriklerine ulaştığını ve incelemeye dayanak gösterilen iddialarla sınırlı bir denetim yapılmayarak bu hususların iş akdinin feshine dayanak yapıldığını belirtmiştir.

AYM tüm bu hususları değerlendirdiğinde, Anayasa m. 20'de düzenlenen ve güvence altına alınan kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. İşverenlerin bir suiistimal şüphesinin mevcudiyeti halinde soruşturma yürüterek çalışanların kişisel verilerini işlemede işverenin üstün nitelikli bir meşru menfaatinin bulunduğu akla gelebilecektir²²⁴. Ancak, AYM kararında da belirtildiği üzere veri sorumlusu işveren yalnızca kişisel veri işlemek ve disiplin soruşturması yürütmekle kalmayarak buradan elde ettiği kişisel verileri çalışanın iş akdinin feshine gerekçe olarak kullanmıştır. İlaveten somut olayda veri işleme faaliyetine konu olan e-posta yazışmalarında yalnızca çalışanın değil, çalışanın iletişimde bulunduğu diğer çalışanların kişisel verilerinin işlenmesi de söz konusu olduğundan bu veri işleme faaliyetinden üçüncü kişilerin de etkilendiği söylenebilecektir.

Doktrinde, gizli bilgilere erişimi olan çalışanların iş bilgisayarlarının denetlenmesinin, çalışanların önceden bilgilendirilmesi ve denetleme şartlarının objektif bir şekilde belirlenmesi şartlarıyla işverenin meşru menfaati kapsamında değerlendirilebileceği görüşleri yer almaktadır²²⁵. Tüm bu değerlendirmeler sonucunda işverenin çalışmanı bu hususta gerektiği gibi bilgilendirmediği de göz önüne alındığında somut olayda çalışanın verilerinin işlenmesi hususunda makul beklentisi olduğundan söz edilemeyecek olup yapılan denge testi çerçevesinde

²²⁴ Berrak YILMAZ, "Türk Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi)", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, 2019, s. 254.

²²⁵ Nazlı ELBİR, "Kişiliğin Korunması Bağlamında İşçiye Ait Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi)", T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, 2020, s. 284.

Çalışanın kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı işverenin meşru menfaatlerinden üstün gelmektedir.

SONUÇ

Çalışmamızda AB Hukuku ve Türk Hukuku'nda kişisel veri işleme faaliyetlerini hukuka uygun kılma kriterlerinden birisi olan meşru menfaat kavramı ile meşru menfaatin belirlenmesi için uygulanması gereken kriterlerin ne olduğu tartışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Türk Hukuku'nda meşru menfaate ilişkin düzenleme ve uygulamalara ilişkin tespit edilen ihtiyaçlar çerçevesinde önerilerde bulunulmaya çalışılmış, akabinde meşru menfaat kriterlerinin belirlenmesine ilişkin emsal teşkil eden kararlar ve örnekler AB Hukuku'ndaki uygulamalar ışığında incelenmiştir.

Meşru menfaat, lafzının muğlaklığı sebebiyle veri sorumluları tarafından herhangi bir hukuki dayanak tespit edilememesi halinde son çare olarak tercih edilebilir bir seçenek olarak algılanabilmektedir. Meşru menfaate hukuka aykırı şekilde dayanılması halinde ilgili kişilerin temel hak ve hürriyetlerinden birisi olan kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı zedelenebilecek, bu durum da veri sorumlularının cezai, idari ve hukuki sorumluluğuna sebebiyet verebilecektir. Bu sebeple, meşru menfaat tespitinin oldukça dikkatli ve dengeli bir biçimde yapılması gerekmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen örneklerden de görüldüğü üzere birbirinden çok farklı nitelikte kişisel veri işleme faaliyeti, ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeler ve ilgili otoritelerce belirlenmiş olan kriterleri sağlaması halinde meşru menfaat kapsamında değerlendirilebilmektedir. Nitekim ABAD kararları veri koruma otoritelerinin tesis ettiği kararlar ve ilgili mevzuatın uygulanmasına yönelik rehber düzenlemeye yetkili kurumlar tarafından meşru menfaate ilişkin verilen örnekler bu savı doğrulamaktadır. Fakat yine bahse konu kararlar ve örneklerden de görüldüğü üzere, bir veri işleme faaliyetinin meşru menfaat kapsamında değerlendirilmesi her bir olay özelinde değişiklik göstermektedir. Bir yanda ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinden birisi olan kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı diğer yanda veri sorumlusunun meşru menfaati söz

konusu olduğu için bu değerlendirmenin her bir somut olayın özellikleri dikkate alınarak özenli bir şekilde yapılması gerekmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygulamalarının yeknesak hale getirilmesi amacıyla AB Direktifi'nin yerini alan ve AB Direktifi'ne nazaran iç hukukta düzenleme yapılmasına gerek olmaksızın bağlayıcı hale gelen GVKT metninde meşru menfaat değerlendirmesine örnek teşkil edebilecek hallere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, meşru menfaatin tespitini kolaylaştırabilmek adına AB Direktifi döneminde, akabinde GVKT'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte üye ülkelerin veri koruma otoriteleri tarafından meşru menfaat kriterlerinin uygulanmasına ilişkin olarak rehber ve yol haritaları hazırlanmıştır.

Türkiye'deki duruma bakıldığında, meşru menfaat kriterinin ne şekilde uygulanacağına ilişkin olarak bir veri sorumlusunun Kurul'dan talepte bulunması üzerine Kurul 25.03.2019 tarihli ve 2019/78 sayılı ilke kararını tesis ederek meşru menfaat kriterinin nasıl uygulanacağını açıklamıştır. Ne var ki, bahse konu ilke kararında özellikle denge testinin ne şekilde yapılması gerektiğine ilişkin olarak detaylı bir değerlendirme bulunmamaktadır. Kurul'un ilke kararı dışında Türk Hukuku'nda meşru menfaat kriterlerinin ne şekilde uygulanacağına ilişkin uygulama eksikliği bulunduğu açıktır. Kurul her ne kadar tesis ettiği kararlarında meşru menfaat kavramının tespitine ilişkin kriterlerini netleştirmeye başlamış ise de özellikle meşru menfaat gibi geniş algılanabilecek bir veri işleme şartına ilişkin olarak AB'de olduğu gibi uygulamalı ve örneklemeli rehberler hazırlanması uygulamadaki ihtiyaçların giderilmesi hususunda faydalı olacaktır.

Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının mutlak ve sınırlı bir hak olmadığı ve bu hakkın ölçülü olarak kullanılmasının mümkün olduğu GVKT ile de düzenleme altına alındığından, Türk Hukuku'ndaki düzenlemelerin globalleşmenin gerektirdiği kişisel verilerin korunması hususunda ülkeler arasında yeknesaklık ihtiyacı çerçevesinde günümüzün gerekliliklerini de göz önüne alacak şekilde düzenlenmesi beklenmektedir. Nitekim Avrupa Hukuku'ndan farklı olarak Türk Hukuku'nda üçüncü kişilerin meşru menfaatlerinin kanun kapsamına dahil

edilmemiş olması uygulamadaki ihtiyaçları karşılamamakta, üçüncü kişilerin meşru menfaatleri kapsamında yapılan veri işleme faaliyetlerinin yasal dayanağının tespiti hususunda belirsizlik yaratmaktadır. İlaveten veri sorumlusunun meşru menfaati tespit edilirken Türk Hukuku'nda aranan 'zorunluluk' şartı, Türk Hukuku'nda meşru menfaat kavramının dar yorumlanmasına yol açmakta ve veri sorumluları tarafından veri işleme faaliyetlerinin hukuki dayanağının tespitini zorlaştırmaktadır.

Tüm bu hususlar değerlendirildiğinde AB Direktifi'ni mehz alan KVKK'de meşru menfaate ilişkin olarak yer alan düzenlemelerin, uygulamadaki ihtiyaçların karşılanması adına GVKT ile uyumlu hale getirilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

KAYNAKÇA

AKINCI, Ayşe Nur

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, T.C. Kalkınma Bakanlığı, Çalışma Raporu – 6, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, 2017

AKKURT, Sinan Sami

17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde “Unutulma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016

<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2150/22297.pdf>

ARTICLE 29 WORKING PARTY

Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC”, 09.04.2014

https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf

ARTICLE 29 WORKING PARTY

Google'a gönderilen 16.10.2012 tarihli mektup

https://www.cnil.fr/sites/default/files/typo/document/20121016-letter_google-article_29-FINAL.pdf

AŞIKOĞLU, Şehriban İpek

Avrupa Birliği ve Türk

BALBONI, Paolo

COOPER, Daniel

IMPERIALI, Rosario

MACENAITE, Milda

BAŞALP YILDIRIM, Nilgün

BAŞAR, Cemal

BITS OF FREEDOM

[https://www.bitsoffreedom.nl/wp-](https://www.bitsoffreedom.nl/wp-content/uploads/2012/12/11_ondersoek_legitimate-interests-def.pdf)

[content/uploads/2012/12/11_ondersoek_legitimate-interests-def.pdf](https://www.bitsoffreedom.nl/wp-content/uploads/2012/12/11_ondersoek_legitimate-interests-def.pdf)

BORGESIU, Frederik Zuiderveen

HOOFNAGLE, Chris Jay

SLOOT, Bart van der

Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, On İki Levha Yayıncılık, 2018

Legitimate Interest of the Data Controller – New Data Protection Paradigm: Legitimacy Grounded on Appropriate Protection, 2013

Avrupa Birliği Veri Korunması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. XXI, No: 1, 2015

Türk İdare Hukuku ve Avrupa Birliği Hukuku Işığında Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi), T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku Programı, İzmir, 2019

A loophole in data processing. Why the 'legitimate interests' test fails to protect the interests of users and the Regulation needs to be amended, 2012

The European Union general data protection regulation: what it is and what it means, Information &

BOZKURT, Habip

Communications Technology Law, Taylor & Francis Group, LLC, 2019

Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu (Yüksek Lisans Tezi), Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2019

BRADFORD, Laura

ABOY, Mateo

LIDDELL, Kathleen

International Transfers of Health Data Between the EU and USA: A Sector Specific Approach for the USA to Ensure an 'Adequate' Level of Protection, Journal of Law and the Biosciences, 1-33, Oxford University Press, 2020

ÇEKİN, Mesut Serdar

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016

ÇEKİN, Mesut Serdar

Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, On İki Levha Yayıncılık A.Ş., 2018

ÇİMEN BULUT, İpek

Avrupa Dijital Tek Pazarında Kişisel Verilerin Korunması, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal

DATA PROTECTION NETWORK

DETERMANN, Lothar

DEVELİOĞLU, Hüseyin Murat

DUMAN, Berat

DÜLGER, Murat Volkan

Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği
Anabilim Dalı Avrupa
Çalışmaları Programı (Doktora
Tezi), İzmir, 2020

Guidance on the use of
Legitimate Interests Under the
EU General Data Protection
Regulation, 2017

Kişisel Verilerin Korunması
Uygulama Kılavuzu – Şirketlerin
Uluslararası Mevzuata Uyumu,
(çeviren: Hilal Temel), On İki
Levha Yayıncılık A.Ş., 2020

6698 Sayılı Kişisel Verilerin
Korunması Kanunu ile
Karşılaştırmalı Olarak Avrupa
Birliği Genel Veri Koruma
Tüzüğü Uyarınca Kişisel
Verilerin Korunması Hukuku, On
İki Levha Yayıncılık, 2017

Anayasa Hukukunda Kişisel
Verilerin Korunması (Doktora
Tezi), T.C. Selçuk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu
Hukuku Anabilim Dalı Kamu
Hukuku Bilim Dalı, 2020

Avrupa Birliği Genel Veri
Koruma Tüzüğü Bağlamında
Kişisel Verilerin Korunması,
Yaşar Hukuk Dergisi C.1 S.2,
2019

DE HERT, Paul

GONZÁLEZ, Elena Gil

Academy of European Law (ERA), Understanding the legal provisions that allow processing and profiling of personal data— an analysis of GDPR provisions and principles, 2019

DE HERT, Paul

KAMARA, Irene

Brussels Privacy Hub Working Paper Vol. 4 N. 12, Understanding the Balancing Act Behind the Legitimate Interest of the Controller Ground a Pragmatic Approach, 2018

DEMİREZEN, Mine

Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uyum Projelerinin Yürütülmesi, Platon Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2020

EKONOMİK KALKINMA VE İŞ BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (OECD)

Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkelerine İlişkin Konsey Tavsiyeleri, 2013

<https://www.oecd.org/sti/ieconomy/2013-oecd-privacy-guidelines.pdf>

ELBİR, Nazlı

Kişiliğin Korunması Bağlamında İşçiye Ait Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi), T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, 2020

ERTURAN, Ela

"Veri Sorumlusunun Siber Tehditleri ve İnternet Dolandırıcılığını Önlemek Amacıyla Başkalarının Kişisel

Verilerini İşlemesinin Meşru Menfaat Kapsamında Değerlendirilmesi Meselesi", Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, 2019

EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices, 2020

https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-32019-processing-personal-data-through-video_en

EUROPEAN DATA PROTECTION BOARD Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679, 2018

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf

EUROPEAN DATA PROTECTION SUPERVISOR Assessing the necessity of measures that limit the fundamental right to the protection of personal data: A Toolkit, 2017

FERRETTI, Federico

Data Protection and the Legitimate Interest of Data Controllers: Much Ado About Nothing or the Winter of Rights?, Common Market Law Review 51: 1-26, 2014

GOODMAN, Marc

Geleceğin Suçları Dijital Dünyanın Karanlık Yüzü, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016

GÖÇMEN UYARER, Sinem

6698 sayılı Kişisel Verilerin

GÜRPINAR, Damla

GÜRSES, Bekir

HİZARCI, Emine

HUNTON & WILLIAMS LLP

Korunması Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019

Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan, C. 19, Özel Sayı, 2017

AB ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması – Mevzuat Uyumuna Yönelik Bir Değerlendirme (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019

Centre For Information Policy Leadership Gdpr Implementation

HUNTON & WILLIAMS LLP

Project, Recommendations for Implementing Transparency, Consent and Legitimate Interest under the GDPR, 2017

Centre for Information Policy Leadership, "CIPL Examples of Legitimate Interest Grounds for Processing of Personal Data", 2017

https://iapp.org/media/pdf/resource_center/final_cipl_examples_of_legitimate_interest_grounds_for_processing_of_personal_data_16_march_2017.pdf

INFORMATION COMMISSIONER'S OFFICE Lawful Basis for Processing – Legitimate Interests, 2018

<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/?template=pdf&patch=20#link0>

KAMA IŞIK, Sezen

Avrupa Veri Koruma Hukukuna Anayasal Bir Bakış (2016/679 Sayılı GVKT (GDPR) ile 6698 Sayılı KVKK'nin Detaylı Analiz ve Karşılaştırması İle), On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020

KESER BERBER, Leyla

BİLGİLİ, Ali Cem

Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi-1, 17 Nisan 2019, Haydarpaşa, On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA Veri sorumlusunun kanuni

KURULU

yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle Kuruma yapmış olduğu başvuru hakkında 25/03/2019 tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78>

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU

Kişisel verilerin 108 sayılı Sözleşme dayanak gösterilerek yurt dışına aktarılması hakkında 22/07/2020 tarih ve 2020/559 sayılı Karar Özeti

<https://kvkk.gov.tr/Icerik/6790/2020-559>

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), KVKK Yayınları, Ankara,2018

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, KVKK Yayınları, Ankara, 2018

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Uygulama Rehberi, KVKK Yayınları No:1, Ankara, 2019

<https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f->

[35c628468646.PDF](#)

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA Örneklerle Kişisel Verilerin
KURUMU Korunması, KVKK Yayınları No:
29, Ankara, 2019

<https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a23bfe08-9b3a-4c2f-8a97-a259dcc0e667.PDF>

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA Madde ve Gerekçesi ile Kişisel
KURUMU Verilerin Korunması Kanunu
(Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin
Korunmasına İlişkin Terimler
Sözlüğü, KVKK Yayınları,
Ankara, 2019

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu>

KOÇ, Elif Gizem

Kişisel Verilerin Korunmasında
Veri Sorumlusunun Medeni
Hukuktan Doğan Hukuki
Sorumluluğu (Yüksek Lisans
Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel
Hukuk Anabilim Dalı Özel
Hukuk Bilim Dalı, İstanbul, 2020

KÜZECİ, Elif

Kişisel Verilerin Korunması, On
İki Levha Yayıncılık A.Ş.,
İstanbul, 2020

MUTLU, Muhammet Sefa

Kişisel Verilerin Soruşturma
Evresinde İşlenmesi ve İnsan
Hakları Kapsamında Korunması,
Adalet Yayınevi, 2020

ÖZTÜRK, Bahri

Kişisel Verilerin Korunması

ALTINOK ÇALIŞKAN, Elif

SEYHAN, Serkan

POLATER, Salih

SERT, Şeyma

TAŞTAN, Furkan Güven

TEKİN, Nurullah

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/155566>

YILMAZ, Berrak

Hukuku Teorik ve Pratik Çalışma Kitabı, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Ankara, 2021

Kişisel Verilerin Reklam Amaçlı İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri, Kişisel Verileri Koruma Dergisi Cilt: 1 Sayı: 1, 2019

Kişisel Verilerin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Erzurum, 2018

Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, 2017

Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi, 2014

Türk Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, 2019

YILMAZ, Sabire Sanem

Tıp Alanında Kişisel Verilerin Korunması Genel Veri Koruma Tüzüğü – 108+ Sayılı Sözleşme, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Ankara, 2020

YÖRÜK, Onur Doğan

(AB) 2016/679 Sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Doğrultusunda Kişisel Verilerin Korunması (Yüksek Lisans Tezi), İzmir Ekonomi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019

YÜCEDAĞ, Nafiye

Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri, 2017

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/470647>

ZANFIR-FORTUNA, Gabriela

Processing Personal Data on the Basis of Legitimate Interests Under the GDPR: Practical Cases, The Future of Privacy Forum

TROESTER-FALK, Teresa

MCCLUSKEY, Meaghan

[http://www.ejtn.eu/PageFiles/17861/Deciphering_Legitimate_Interests_Under_the_GDPR%20\(1\).pdf](http://www.ejtn.eu/PageFiles/17861/Deciphering_Legitimate_Interests_Under_the_GDPR%20(1).pdf)

ZOR, Abdülhamid

Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezleri Dizisi, On İki

Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul,
2020

ÇEVİRİM İÇİ KAYNAKLAR

<https://ico.org.uk/global/data-protection-and-coronavirus-information-hub/coronavirus-recovery-data-protection-advice-for-organisations/testing/#testing1>

<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/children-and-the-gdpr/whats-new/>

<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection->

<https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/when-can-we-rely-on-legitimate->

[interests/#:~:text=The%20GDPR%20highlights%20certain%20purposes,network%20and%20information%20security%3B%20and](https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/legitimate-interests/#:~:text=The%20GDPR%20highlights%20certain%20purposes,network%20and%20information%20security%3B%20and)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>

<https://sozluk.gov.tr>

[https://www.engage.hoganlovells.com/knowledgeservices/news/dutch-dpa-imposed-a-controversial-fine-on-the-royal-dutch-tennis-association,](https://www.engage.hoganlovells.com/knowledgeservices/news/dutch-dpa-imposed-a-controversial-fine-on-the-royal-dutch-tennis-association)

[https://www.lexblog.com/2020/12/01/dutch-court-overturns-dpa-fine-on-legitimate-interest-legal-basis/,](https://www.lexblog.com/2020/12/01/dutch-court-overturns-dpa-fine-on-legitimate-interest-legal-basis/)

https://edpb.europa.eu/news/national-news/2020/belgian-dpa-imposed-fine-1000-eur-association-sent-direct-marketing-messages_pt

<https://www.twobirds.com/en/news/articles/2020/hungary/private-use-of-corporate-email-accounts-in-hungary>

<https://www.cnil.fr/en/cnils-restricted-committee-imposes-financial-penalty-50-million-euros-against-google-llc>

<https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/san-2019-001.pdf>

<https://itlaw.bilgi.edu.tr/media/document/2019/09/avrupa-konseyi-108plus-konvansiyon-tercume.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201014-5.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180123-15.pdf>

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf>

http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?doclang=EN&text=&pageIndex=0&part=1&mode=req&docid=190322&occ=first&dir=&cid=136957#Footnote*

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=188750&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14388177>

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=160561&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14490523>

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=184668&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14507616>

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=152065&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=14559006>

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=216555&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=EN&cid=14618782>

<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2062/Basvuru-Hakki>

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/article-60-final-decisions/summary/publishable_de_north_rhine_west2018-12_lawfulnessoftreatment_summarypublic.pdf

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/article-60-final-decisions/summary/publishable_cz_2019-10_lawfulness_of_processing_summarypublic.pdf

https://edpb.europa.eu/news/news/2020/edpb-publishes-new-register-containing-one-stop-shop-decisions_en

